

377.1
ป 422 ป
ย. 3

ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ตามทัศนะของผู้บริหาร

พ.ศ. 2535

ปริญญานิพนธ์

ของ

ประเสริฐ อรุณรัตน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

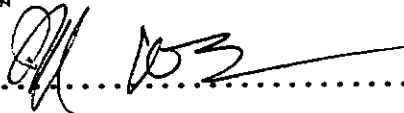
ธันวาคม 2535

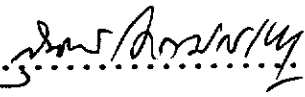
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

180487

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

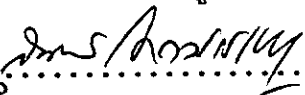
คณะกรรมการควบคุม

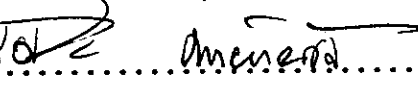
..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ทวีบูรณ์ หอมเย็น)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ทวีบูรณ์ หอมเย็น)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์สังวาลย์ คล้ายกระแสด)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 27. เดือน ..ธันวาคม..... พ.ศ. 2534

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ทวีบุรณ หอมเย็น ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำเอาใจใส่ แก้ไขข้อบกพร่องด้วยดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ สังวาลย์ คล้ายกระแสด เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ได้เสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ส่งผลต่อความสมบูรณ์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์เสมอ นาคพงษ์ อธิบดีกรมศาสนา พระพรหมมณี พระมหาบุญถึง ชุตินฺธโร คุณประสิทธิ์ แดงรัมย์ คุณชุมพล ศรีปัญญา รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย คุณสุชุม มูลเมือง ที่ได้กรุณาตรวจแก้และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณ อาจารย์พจน์ พูลสวัสดิ์ อาจารย์สมาน ศรีกล้า ที่ให้ความสะดวกในระหว่างจัดทำปริญญานิพนธ์

สุดท้ายที่ผู้วิจัยได้รับกำลังใจอยู่ตลอดเวลาในการจัดทำปริญญานิพนธ์ด้วยดีตลอดมาในครั้งนี้ก็คือ คุณกิมเหลียง อรุณรัตน์ คุณพรณเพ็ญ มรุตตันท์ นายพีรศักดิ์ อรุณรัตน์ และคุณนารีรัตน์ อรุณรัตน์ ซึ่งต้องขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาในพระกุศมิกา มารดา ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย สามารถดำรงตนและประสบความสำเร็จมาจนบัดนี้

ประเสริฐ อรุณรัตน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
การศึกษาก่อนสมัยสุโขทัย	10
การบริหารการศึกษาสมัยสุโขทัย	10
การบริหารการศึกษาสมัยกรุงศรีอยุธยา	11
ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	13
โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในประเทศไทย	14
การดำเนินงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	15
หลักสูตรของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	18
สถิติจำนวนโรงเรียน ครู นักเรียน และงบประมาณ ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	20
แนวความคิดในการบริหารงานในสถานศึกษา	21
สภาพการบริหารการศึกษา	21

การบริหารโรงเรียน	22
ขอบเขตการบริหารโรงเรียน	22
งานบริหารบุคคล	23
งานบริหารวิชาการ	25
งานบริหารธุรการและการเงิน	26
งานบริหารกิจการนักเรียน	29
งานบริหารอาคารสถานที่	32
งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	35
สภาพการบริหารงานโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	38
 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	 45
กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	46
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
วิธีการจัดกระทำข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
	สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
	การวิเคราะห์ข้อมูล	54
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	130
	ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	130
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	130
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	131
	การตรวจสอบเครื่องมือ	132
	การวิเคราะห์ข้อมูล	132
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	133
	อภิปรายผล	134
	ข้อเสนอแนะทั่วไป	142
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยเพิ่มเติม	144
	บรรณานุกรม	146
	ภาคผนวก	154
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	170

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในแต่ละภาค	46
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งแบบสอบถามไป และได้รับคืนมา	50
3 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารบุคคล ตามทัศนะของ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการ บริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ ในภาคเหนือ	56
4 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารวิชาการ ตามทัศนะของ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการ บริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ ในภาคเหนือ	59
5 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารธุรการและการเงิน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ ในภาคเหนือ ..	61
6 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารกิจการนักเรียน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ ในภาคเหนือ ..	64
7 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารอาคารสถานที่ ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ ในภาคเหนือ ..	66

- 8 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาคเหนือ .. 69
- 9 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายค้ำตามทัศนะของ
ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหา
การบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาคเหนือ 72
- 10 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารบุคคล ตามทัศนะของ
ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการ
บริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาคกลาง 73
- 11 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารวิชาการ ตามทัศนะของ
ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการ
บริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาคกลาง 75
- 12 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารธุรการและการเงิน
ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาคกลาง .. 78
- 13 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารกิจการนักเรียน
ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาคกลาง .. 81
- 14 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารอาคารสถานที่
ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาคกลาง .. 83

15	คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ในภาคกลาง ..	85
16	คะแนนเฉลี่ยรายด้านและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของ โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ในภาคกลาง	89
17	คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารบุคคล ตามทัศนะของ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการ บริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ .	90
18	คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารวิชาการ ตามทัศนะของ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการ บริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ .	92
19	คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารธุรการและการเงิน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	95
20	คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารกิจการนักเรียน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	98

21	คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารอาคารสถานที่ ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	100
22	คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	103
23	คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของ โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	106
24	คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารบุคคล ตามทัศนะของ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการ บริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาคใต้	107
25	คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารวิชาการ ตามทัศนะของ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการ บริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาคใต้	109
26	คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารธุรการและการเงิน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาคใต้ ...	111

- 27 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารกิจการนักเรียน
ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคใต้ ... 114
- 28 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารอาคารสถานที่
ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคใต้ ... 117
- 29 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคใต้ ... 119
- 30 คะแนนเฉลี่ยรายด้านและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด
ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของ
โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคใต้ 122

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยรายด้าน ของปัญหางานบริหารบุคคล ตามทัศนะของ
ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหา
การบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ทั้ง 4 ภาค 124
- 2 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยรายด้าน ของปัญหางานบริหารวิชาการ ตามทัศนะของ
ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหา
การบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ทั้ง 4 ภาค 125
- 3 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยรายด้าน ของปัญหางานบริหารธุรการและการเงิน ตามทัศนะ
ของศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหา
การบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ทั้ง 4 ภาค 126
- 4 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยรายด้าน ของปัญหางานบริหารกิจการนักเรียน ตามทัศนะของ
ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหา
การบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ทั้ง 4 ภาค 127
- 5 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยรายด้าน ของปัญหางานบริหารอาคารสถานที่ ตามทัศนะของ
ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหา
การบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ทั้ง 4 ภาค 128
- 6 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยรายด้าน ของปัญหางานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ตามทัศนะ
ของศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหา
การบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ทั้ง 4 ภาค 129

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พุทธศาสนาในประเทศไทยนั้น วัดเป็นสถาบันที่มีความสำคัญมากต่อพระพุทธศาสนา กล่าวคือ วัดเป็นที่พำนักอาศัยศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติตามพระธรรมวินัย เพื่อเป็นศาสนทายาทสืบต่อพระศาสนา ของพระภิกษุสามเณร (กิริติ ศรีวิเชียร. 2526 : 1) นอกจากนั้นวัดยังเป็นศาสนสถาน ที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยที่เป็นพุทธศาสนิกชนอีกด้วย เพราะวัดเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางสังคม ทุกรูปแบบ ฉะนั้น ในสมัยก่อนวัดจึงเป็นเสมือนศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน เป็นส่วนประกอบที่จะขาดเสียมิได้ สำหรับชุมชนแต่ละระดับ แต่ละท้องถิ่น จนแม้กระทั่งเมื่อได้สร้างหมู่บ้านเล็ก ๆ ขึ้นใหม่ ก็ต้องสร้างวัดขึ้นมาด้วย จึงนับว่าวิถีชีวิตของคนไทยได้ผูกพันอยู่กับวัดอย่างแน่นแฟ้น (นำทรัพย์ จันทรหอม. 2531 : 1) พระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2445 ได้มีการกำหนดหน้าที่ของ วัดไว้ด้วยว่า "วัดมีหน้าที่ที่จะสอนกุลบุตร" (กระทรวงศึกษาธิการ. 2507 : 185) จึงนับได้ว่าเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะเผยแพร่การศึกษาโดยอาศัยวัดและพระสงฆ์เป็นกำลังสำคัญ (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2530 : 39) พระพุทธศาสนาแพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้ ก็เพราะพระสาวกได้ช่วยกัน เผยแผ่พระพุทธศาสนา ถ้าขาดการเผยแผ่แล้ว พระพุทธศาสนาจะไม่แพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้ (พระธรรมวโรคม. 2522 - 2524 : 111) กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้วัดเป็นแหล่งการศึกษาของประชาชนทุกระดับ ทำหน้าที่เป็นสถาบันหลัก ในการฝึกอบรมพระสงฆ์สามเณรที่จะสืบต่อพระพุทธศาสนา และพลเมืองที่จะรับผิดชอบสังคม โดยเฉพาะจัดให้เจ้าอาวาสได้เข้ารับการฝึกอบรมเสริมความรู้ เพื่อให้เป็นผู้มีจิตสำนึกในความ รับผิดชอบต่ออย่างสูงต่อชุมชน วัด และท้องถิ่น มีความรู้ ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญแก่งานศาสนศึกษา

การศึกษาสงเคราะห์ และปฏิบัติการให้วัดเป็นศูนย์กลางการศึกษา กิจกรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ เป็นผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในระดับจังหวัดและอำเภอ มีหน้าที่ปฏิบัติราชการเกี่ยวกับการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ รับสนองงานพระศาสนาในจังหวัดทั้งงานด้านการปกครอง งานด้านการศาสนศึกษา งานด้านการเผยแผ่ และงานด้านสาธารณูปการ ดังที่เสมอ นาคพงศ์ (2532 : 66 - 67) ได้พูดถึงงานของกรมการศาสนาที่มอบให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดดำเนินการ คือ ให้ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้แทนของกรมการศาสนา จัดทำแผนพัฒนา แผนปฏิบัติการ ทะเบียน การติดตามงาน เป็นศูนย์ข้อมูลทางศาสนศึกษา คำเนิงานด้านราชพิธี ติดตามผลการปฏิบัติงานด้านศาสนา งานเกี่ยวกับพัฒนาศาสนศึกษา งานพัฒนาบูรณวัด งานบริหารพระสังฆาธิการ งานดูแลและการปรับปรุงการจัดประโยชน์ศาสนสมบัติ

ในปัจจุบันวัดเป็นสถานศาสนศึกษา จัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาอบรมทั้งด้านพระปริยัติธรรมและพระปฏิบัติธรรมควบคู่กันไป รวมทั้งการฝึกฝนปฏิบัติในวิชาความรู้ต่าง ๆ ที่เหมาะสมแก่สมณภาวะ สามารถนำความรู้ในพระธรรมวินัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ และส่งเสริมการปฏิบัติศาสนกิจ ประกอบด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม สำหรับภิกษุสามเณร และพระวาสาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี นอกจากนี้ยังมีการศึกษาปริญญาโทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ คือ สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ หลักสูตรปริญญาศาสนศาสตรบัณฑิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลีสันามหลวงเปรียญธรรมเก้าประโยค มีวิทยฐานะชั้นเปรียญตรี เรียกว่า เปรียญธรรมเก้าประโยค นอกจากนี้สภาการศึกษาของคณะสงฆ์ ยังได้ส่งเสริมการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร และที่พระภิกษุสามเณรจัดขึ้นสำหรับคฤหัสถ์ คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญสำหรับพระภิกษุสามเณร

การจัดการศึกษาอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ การศึกษาสงเคราะห์ที่พระสงฆ์และวัดจัดตั้งเป็นโรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งนับเป็นการศึกษาสงเคราะห์ เพราะการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและ

ประชาชนเพื่อให้เป็นคนดีและมีศีลธรรม สามารถประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน เป็นกำลังของสังคมและประเทศชาติ ได้แก่ โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย ซึ่งเป็นสถานที่อบรมกุลบุตรกุลธิดาให้ตั้งมั่นอยู่ในขนบธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย กรมการศาสนาร่วมกับคณะสงฆ์จัดให้มีขึ้น เพื่อสอนเด็กทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมที่ดีแก่เยาวชน เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และยังให้เยาวชนเข้าใจในหลักธรรม พิธีกรรม ตลอดจนประวัติพระพุทธศาสนา เป็นการสนับสนุนให้วัดมีบทบาทในการเผยแพร่ศีลธรรม อันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัดและประชาชน ได้จัดตั้งครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2501 จนถึงปัจจุบัน กระจายอยู่ทั่วประเทศ ตามสถิติปี พ.ศ. 2534 มีโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย ทั้งสิ้น 601 โรงเรียน ใน 64 จังหวัด จำนวนครูผู้สอน 3,564 รูปหรือคน และจำนวนนักเรียน 57,311 คน

ในการดำเนินงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย จะมีขั้นตอนสำคัญดังนี้ เจ้าอาวาสจะยื่นเรื่องราวขอจัดตั้งโรงเรียน ผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาธิการจังหวัด เจ้าคณะจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด ตามลำดับ เมื่อกรมการศาสนาอนุมัติแล้ว ก็รับจดทะเบียนอยู่ในความอุปถัมภ์ต่อไป อาคารสถานที่ใช้ภายในบริเวณวัด ครูอาจารย์ ได้แก่ พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ ซึ่งเป็นผู้อุทิศเวลาในการสอน นอกจากนั้นมีคณะกรรมการอุปภัมภ์โรงเรียนไม่น้อยกว่า 5 คน เปิดทำการสอนในวันอาทิตย์ในช่วงเช้าหรือบ่ายตามความเหมาะสม เปิดสอนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนในแต่ละโรงเรียน

จากการสังเกตพบว่า การบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย โครงสร้างการบริหารงานมีส่วนคล้ายคลึงกับการบริหารงานของโรงเรียนทั่วไป ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตยจะต้องบริหารเกี่ยวกับ งานบริหารบุคคล งานบริหารวิชาการ งานบริหารธุรการและการเงิน งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ในการบริหารงานโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย มีปัญหาหลายประการซึ่งยังไม่มีผู้วิจัยมาก่อน จากการสังเกตได้พบ

ปัญหาการบริหารงานดังนี้ เช่น ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน การศึกษา ครูผู้สอนไม่เพียงพอ มีวุฒิไม่ตรงกับวิชาที่สอน และขาดความรู้ความชำนาญ ในด้านการสอน การผลิตสื่อ การใช้สื่อ การวัดผลประเมินผลและการรายงาน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดสิ่งแวดล้อมอาคารสถานที่ การบริหารงานธุรการและการเงิน รวมทั้งงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปีไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน และขาดการสนับสนุนจากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น จากสภาพปัญหาดังกล่าวนี้น หากไม่ได้รับการแก้ไข จะทำให้ประสบปัญหาในการดำเนินงานของ โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ในสำนักศึกษาธิการจังหวัด จึงสนใจศึกษาเรื่องนี้ เพื่อให้เห็นปัญหาที่แท้จริงในการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ทั่วประเทศ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อวางแผนพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ 6 ด้าน คือ งานบริหารบุคคล งานบริหารวิชาการ งานบริหารธุรการและการเงิน งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ตามทัศนะของผู้บริหาร

2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงาน โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ 6 ด้าน คือ งานบริหารบุคคล งานบริหารวิชาการ งานบริหารธุรการและการเงิน งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จำแนกตามทัศนะของสถานภาพผู้บริหาร และตามภาคภูมิศาสตร์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนให้กรรมการศาสนา กระทรวง
ศึกษาธิการ ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ให้สามารถ
ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ทั่วประเทศ
ในงาน 6 ด้าน คือ งานบริหารบุคคล งานบริหารวิชาการ งานบริหารธุรการและการเงิน งาน
บริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่

2.1.1 ศึกษาธิการจังหวัดในจังหวัดที่มีโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์

จำนวน 64 คน

2.1.2 ศึกษาธิการอำเภอในอำเภอที่มีโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์

จำนวน 293 คน

2.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ทั่วประเทศ จำนวน 610 รูป

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

2.2.1 ศึกษาธิการจังหวัด โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 53 คน

2.2.2 ศึกษาธิการอำเภอ โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 189 คน

2.2.3 ผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยการสุมแบบหลายชั้นตอน

จำนวน 235 รูป

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 สถานภาพของผู้เกี่ยวข้องในการบริหารงานโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ซึ่งแยกเป็น

3.1.1.1 ศึกษาธิการจังหวัด

3.1.1.2 ศึกษาธิการอำเภอ

3.1.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

3.1.2 ภาควิชาศาสตร์ 4 ภาค ซึ่งแยกเป็น

3.1.2.1 ภาคเหนือ

3.1.2.2 ภาคกลาง

3.1.2.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1.2.4 ภาคใต้

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนะของผู้บริหารที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน 6 ด้านของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง สถานศึกษาที่กรมการศาสนาร่วมกับคณะสงฆ์จัดตั้งขึ้นในวัด หรือที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพุทธศาสนา เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมของพระพุทธศาสนาในหมู่เด็กและเยาวชนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2. ศึกษาธิการจังหวัด หมายถึง หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดที่กระทรวงศึกษาธิการส่งมาช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติงานในราชการ อันเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดนั้น ๆ

3. ศึกษาธิการอำเภอ หมายถึง หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่กระทรวงศึกษาธิการส่งมาช่วยเหลือนายอำเภอ ปฏิบัติงานราชการ อันเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการในอำเภอหรือกิ่งอำเภอนั้น ๆ

4. ผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ หมายถึง เจ้าอาวาส หรือพระภิกษุสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสถานศึกษา ทำหน้าที่ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์

5. การบริหารงานโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ฉบับกรมการศาสนา พ.ศ. 2522 ประกอบด้วยงาน 6 ด้าน คือ

5.1 งานบริหารบุคคล หมายถึง แนวปฏิบัติในการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ เกี่ยวกับการสรรหาบุคลากรเข้าทำงาน การมอบหมายงาน การบำรุงรักษา การพัฒนาบุคลากร การให้สวัสดิการ

5.2 งานบริหารวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียน การเรียนการสอน อุปกรณ์การสอน การนิเทศ การประเมินผลการศึกษา และการรายงาน

5.3 งานบริหารธุรการและการเงิน หมายถึง งานธุรการทั่วไป งานสารบรรณ งานทะเบียนสถิติและรายงาน งานการเงิน งานบัญชี งานพัสดุครุภัณฑ์

5.4 งานบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น นอกเหนือไปจากการเรียนการสอนในหลักสูตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อช่วยทำให้การเรียนการสอนตามหลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5.5 งานบริหารอาคารสถานที่ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดหาให้ได้มา การรู้จักใช้อาคารสถานที่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด การรู้จักควบคุมดูแลและบำรุงรักษาให้คง สภาพดีและสนองความต้องการอย่างเพียงพอ รวมทั้งการจัดบริเวณและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้ สะอาดสวยงาม ร่มรื่นกลมกลืนธรรมชาติ และส่งเสริมการเรียนรู้ เอื้อต่อการเรียนการสอน และให้ ผลต่อการพัฒนาการทางด้านร่างกายและจิตใจ

5.6 งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการติดต่อ การให้ความร่วมมือ การช่วยเหลือ การร่วมงาน การประสานงาน การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ ข่าวสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และระหว่างวัดด้วยกันเอง โดยมีมุ่งสร้างสรรค์และก่อให้เกิด ประโยชน์ในการบริหารงานของโรงเรียน

6. ภาควิชาศาสตร์ หมายถึง ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ภาคใต้

ภาคเหนือ หมายถึง เขตการศึกษา 7, 8

ภาคกลาง หมายถึง เขตการศึกษา 1, 5, 6, 12 และกรุงเทพมหานคร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง เขตการศึกษา 9, 10, 11

ภาคใต้ หมายถึง เขตการศึกษา 2, 3, 4

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ มีเอกสารและงานวิจัยที่จะต้องศึกษา ประกอบด้วย

1. ความเป็นมาของการศึกษากับพุทธศาสนาในประเทศไทย
2. ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์
3. แนวความคิดในการบริหารงานในสถานศึกษา
4. สภาพโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของการศึกษากับพุทธศาสนาในประเทศไทย

การศึกษาในยุคต้น ๆ เป็นการศึกษาที่ไม่ค่อยมีระบบแบบแผน ไม่เป็นระบบโรงเรียนและชั้นเรียนอย่างเช่นปัจจุบัน ที่เราับเอาวิทยาการแบบตะวันตกสมัยใหม่เข้ามา การให้การศึกษาส่วนใหญ่อาศัยวัดและพระภิกษุเป็นผู้สอน (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ. 2530 : 1) เมื่อวัดเป็นสถาบันที่จัดการศึกษา ฉะนั้น รูปแบบของการจัดการศึกษา จึงเป็นรูปแบบของการจัดหรือบริหารวัด ซึ่งมีบุคคลที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 กลุ่มด้วยกัน

1. เจ้าอาวาส ในฐานะที่เป็นผู้ดูแลทั่วไปภายในวัด และอาจทำหน้าที่สอนหนังสือให้แก่ลูกศิษย์ด้วย
2. พระ ทำหน้าที่สอนหนังสือตามภูมิความรู้ของแต่ละองค์ โดยสอนให้เฉพาะลูกศิษย์ของตน
3. ลูกศิษย์อาจจะบวชเป็นภิกษุ สามเณร หรือไม่บวชก็ได้ ลูกศิษย์จะเรียนวิชาตามที่

อาจารย์จะสอนให้ ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนหนังสือ คือมุ่งให้อ่านออกเขียนได้ ในขณะที่เดียวกันสำหรับ ผู้บวชแล้วจะต้องเรียนในวิชาศาสนาด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2532 : 144)

การศึกษา ก่อนสมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1580 - 1721)

การบริหารและการจัดการศึกษาในสมัยลพบุรีไทย ถือว่าสถานที่ศึกษา คือ "วัด" ผู้บริหาร และผู้จัดการศึกษาคือ "พระ" พระเป็นครูสอน ครูที่สอนในสมัยนี้มี 3 ประเภท คือ "เจ้าอาวาส" ทำหน้าที่ครูใหญ่ พระที่มีพรรษาสูงกว่า 5 พรรษาขึ้นไป สอนพระภิกษุและพระที่มีพรรษาน้อยสอนเด็กวัด (กิตติมา ปรีดีติลล. 2523 : 152) ในการสอนมีการหัดสวดมนต์ไหว้พระ และให้อ่านพระไตรปิฎก จนสามารถเข้าใจได้อย่างแตกฉาน นอกจากนั้นยังมีการถ่ายทอดวิชาพิเศษประเภท แพทย์แผนโบราณ วิชาก่อสร้าง โหราศาสตร์ เวทมนต์คาถา การต่อสู้ป้องกันตัว (วิชาเจ่ง) วิชาเหล่านี้อาจจะเรียนกับ พระวาสนอกวัดได้ ในการรับเด็กเข้าเรียนจะเป็นไปตามข้อความต่อไปนี้ "พ่อแม่จะฝากลูกเข้าเรียน ที่วัดเมื่ออายุ 10 ขวบ เริ่มหัดอ่าน เขียนตัวอักษร คัดเลข และหัดสวดมนต์ไหว้พระ พออายุครบบวช ก็จะบวชเป็นพระ เรียนชั้นสูงขึ้นไปอีก เมื่อเชิดชูชนถึงขั้นนี้แล้ว อาจช่วยชวายเป็นเรียนที่อื่น" (น. หาดูพล. 2518 : 46)

การบริหารการศึกษาสมัยสุโขทัย

เมื่อพ่อขุนรามคำแหงฯ ได้ขึ้นครองราชย์ พระองค์ได้ทรงมีพระราชศรัทธาต่อพระเถระ รูปหนึ่งที่เมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งมีความรู้แตกฉานในพระไตรปิฎก จึงโปรดให้ไปอาราธนามายัง เมืองสุโขทัย ทรงแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าสงฆ์ แล้วทรงโปรดให้แบ่งการปกครองภาคคณะสงฆ์ออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายคามวาสี และอรัญวาสี และทรงส่งเสริมให้มีการศึกษาคัมภีร์พระพุทธศาสนาจาก คัมภีร์พระไตรปิฎก แม้พระองค์เองก็ทรงสั่งสอนประชาชนตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา (กรมการ ศาสนา. 2527 : 9) จัดว่าเป็นสมัยที่มีความสำคัญมากต่อการศึกษาไทยในยุคต่อมา เพราะเป็น

สมัยแรกที่มีตัวอักษรประจำชาติขึ้นในปี พ.ศ. 1826 โดยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงกำหนดขึ้นแทนตัวอักษรขอม ในสมัยสุโขทัยนี้ วัดจัดได้ว่าเป็นสถานศึกษาที่สำคัญและพระภิกษุเป็นผู้อบรมสั่งสอนมุ่งอบรมด้านพุทธศาสนา (สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ. 2530 : 3) เมื่อหมดสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช การศึกษาจัดให้เป็นความรับผิดชอบของวัดเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังมีหน่วยงานอื่นรับผิดชอบบ้างในส่วนน้อย ถ้าจะกล่าวโดยสรุปจะได้ว่า การจัดการศึกษาในสมัยนั้นมีหน่วยงานหรือสถาบันที่รับผิดชอบอยู่ 3 แห่ง คือ

1. วัดรับผิดชอบในการเรียนการสอนด้านพุทธศึกษา และพลศึกษาทางศาสนาของทวยราษฎร์ส่วนใหญ่ ผู้ทำหน้าที่สอนคือพระ ลูกศิษย์หรือนักเรียนจะเป็นเด็กชาย
2. สำนักราชบัณฑิต สำหรับผู้เรียนในสถานนั้น ได้แก่ บรรดาเชื้อพระวงศ์และบุตรหลานข้าราชการ
3. ราชสำนัก สำหรับเชื้อพระวงศ์ โดยเฉพาะเชื้อพระวงศ์ที่เป็นสตรีจะมีโอกาสเรียนได้ในราชสำนักนั้นเท่านั้น (มานิช ตัดชนวิชัย. 2516 : 3 - 4)

การบริหารการศึกษาสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893 - 2310)

มีวัฒนธรรมต่างจากสมัยกรุงสุโขทัย ตรงที่การศึกษาส่วนใหญ่ตกอยู่กับวัด ราษฎรนิยมพาลูกหลานไปเล่าเรียนกับพระ เพื่อเป็นการเตรียมสำหรับอุปสมบทในกาลข้างหน้า ในรัชสมัยพระบรมโกศ ทรงกวัดชันการศึกษาทางพระศาสนา มาก ถึงกับทรงไม่แต่งตั้งเป็นข้าราชการ ถ้าผู้นั้นยังไม่เคยอุปสมบทมาก่อน ประเพณีจึงทำให้วัดมีความสำคัญต่อการศึกษามากยิ่งขึ้น (กิตติมา ปรีดีพิลล. 2523 : 153) ซึ่งเป็นเหตุให้วัดทุกแห่งเป็นโรงเรียน และพระภิกษุทุกรูปเป็นครูทำหน้าที่อบรมสั่งสอนศิษย์ของตนตามความสามารถ ในด้านวรรณกรรม ยุคนี้มีกวีมีปากดีเกิดขึ้นหลายท่าน ได้แก่ พระเจ้าบรมโกศเอง เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ เจ้าฟ้าหญิงกุดผล เจ้าฟ้ามกุฏ พระมหานาควัดท่าทราย และหลวงศรีปรีชา (เซ่ง) (วุฒิชัย มูลศิลป์. 2516 : 11)

สมัยนี้ได้มีการติดต่อกับชาวต่างประเทศ ซึ่งมีโปรตุเกสเป็นชาติแรกที่เข้ามาติดต่อกับชาวไทย เมื่อติดต่อกับชาวกันนานเข้าก็เริ่มมีการเผยแพร่ศาสนา ความรู้ ต่อมาก็มีชาติอื่น ๆ เข้ามาติดต่อกันเพิ่มมากขึ้น สันนิษฐานว่าในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์ได้มีโรงเรียนสอนศาสนาของบาทหลวงชาวฝรั่งเศสเกิดขึ้นแล้ว และมีการส่งนักเรียนไปเรียนที่ประเทศฝรั่งเศสด้วย แต่ก็ไม่ปรากฏหลักฐานว่านักเรียนเหล่านั้นกลับมาปรับปรุงบ้านเมืองอย่างไรบ้าง

เมื่อชาวต่างประเทศเข้ามาตั้งโรงเรียนและสอนหนังสือนั้น สมเด็จพระนารายณ์ทรงเห็นว่าถ้าคนไทย ไม่มีแบบเรียนไทยใช้ก็จะเป็นการเสียเปรียบ จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระมหาราชครู แต่งหนังสือแบบเรียนชั้นเล่มแรก ได้แก่ หนังสือจินตมณี เพื่อใช้เป็นแบบเรียนสอนภาษาไทยแก่เด็กไทย และได้ใช้มาจนถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2530 : 3) แม้การศึกษาสมัยอยุธยาจะมีสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมากกว่าสมัยสุโขทัยก็ตาม แต่การจัดการศึกษาส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของวัดทั้งสิ้น ไม่เหมือนสมัยสุโขทัย ที่พระมหากษัตริย์ดำเนินการเองโดยตรง สมัยกรุงศรีอยุธยา พระมหากษัตริย์เกี่ยวข้องกับการศึกษาแต่โดยทางอ้อมเท่านั้น คือ ส่งเสริมสนับสนุนพระพุทธศาสนาให้รุ่งเรือง ทำให้มีพระที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมสั่งสอนมากขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2523 : 151)

จะเห็นได้ว่าการศึกษาในสมัยกรุงสุโขทัยและสมัยอยุธยาไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือสถาบันที่มีบทบาทสำคัญต่อการศึกษายังเป็นสถาบันทางศาสนา คือ วัดและพระสงฆ์กับสถาบันทางครอบครัว การเรียนการสอนส่วนใหญ่จะอยู่ในวัดที่พระสงฆ์มีความรู้ที่จะสอนได้ คือ เป็นทั้งครูผู้สอนและเป็นผู้บริหารในวัด รูปแบบการจัดการศึกษาของวัดก่อนข้างจะเป็นการศึกษานอกระบบ บทบาทของวัดในการจัดการศึกษาในยุคต่อมาตั้งแต่กรุงรัตนโกสินทร์ อันเป็นยุคการปฏิรูปทางการศึกษาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสืบเนื่องต่อมาจนถึงปัจจุบัน รูปแบบการจัดการศึกษาดำเนินการโดยรัฐ บทบาทของพระสงฆ์จึงเปลี่ยนแปลงไป แต่วัดก็ยังเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาโดยอาศัยวัดเป็นที่ตั้งโรงเรียน รวมทั้งเป็นศูนย์กลางดำเนินงานเผยแพร่พระพุทธศาสนา ให้การศึกษาแก่ชุมชน และอบรมสั่งสอนประชาชนให้มีศีลธรรม ธำรงรักษาวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม

และมีค่านิยมเกื้อกูลแก่การพัฒนาประเทศ เจ้าอาวาสและพระสงฆ์อยู่ในฐานะกลุ่มผู้ร่วมมือประสานงาน การเผยแพร่หลักธรรมของพระพุทธศาสนา การฝึกอบรมศีลธรรมให้แก่ชุมชน กระทรวงศึกษาธิการได้ มอบหมายให้คณะสงฆ์เป็นฝ่ายดำเนินการ โดยมีข้าราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ซึ่งเป็นผู้แทนกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ควบคุมดูแลงานของ กรมการศาสนา หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นผู้สนองงานคณะสงฆ์

ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้ตั้งขึ้นในประเทศศรีลังกาเป็นครั้งแรก ซึ่งได้ชื่อว่า "โชมุกแห่งเอเชีย" ในปี พ.ศ. 2201 - 2338 ศรีลังกาได้ตกเป็นเมืองขึ้นของฮอลันดา ทำให้ ศรีลังกาไม่มีพระเหลืออยู่เลย คงมีเฉพาะสามเณรเท่านั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2339 ประเทศฮอลันดา ทำสงครามแพ้อังกฤษ อังกฤษได้ครอบครองศรีลังกาเป็นเวลา 152 ปี อังกฤษเป็นชาติปกครอง อาณานิคมที่ดียิ่งกว่าชาติทั้งหลาย คือ ไม่แค่ต้องเสรีภาพทางศาสนาและพยายามทำนุบำรุงท้องถิ่น ให้มีการศึกษาด้วย

ในสมัยของพระเจ้ากิตติราชสิงหะของลังกา พระเจ้าบรมโกศแห่งกรุงศรีอยุธยาของไทย ได้ส่งพระอุปาลีแห่งวัดธรรมารามและคณะไปเผยแผ่ศาสนาในศรีลังกา และได้ตั้งนิภายสยามวงศ์ขึ้น ต่อมาในสมัยของพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 ของไทย ก็ได้ส่งอาจารย์แทนไปประกาศ ศาสนาในศรีลังกาอีก จึงทำให้พุทธศาสนาในศรีลังกามันคงเรื่อยมา ท่านศรีเหวมิตรธรรมपाल ได้ตั้งมหาโพธิสมาคมฟื้นฟูพระพุทธศาสนา สมาคมยุวพุทธิกะแห่งลังกา องค์พุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก และได้ตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นเป็นแห่งแรกของโลกในปีพุทธศักราช 2429 ได้เปิดสอน ความรู้ทางพุทธศาสนาทุกแขนง รวมทั้งภาษาต่างประเทศ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ได้เจริญขึ้น ตามลำดับ ขณะนี้ประเทศศรีลังกามีโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 1,000 กว่าแห่ง มี นักเรียนถึง 2 แสนกว่าคน ได้กระจายไปสู่ประเทศต่าง ๆ จนถึงทุกวันนี้

โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในประเทศไทย

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2496 - 2500 พระพิมลธรรม (อาจ อาสภเถระ) สังฆมนตรีว่าการองค์การปกครองคณะสงฆ์ไทยและองค์สภานายก มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทย ได้เดินทางไปดูกิจการพระพุทธศาสนาที่ประเทศศรีลังกา ได้เห็นการอบรมศีลธรรม วัตรธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในวันอาทิตย์ ปรากฏว่าได้ผลดีมาก

เมื่อท่านได้กลับมาถึงประเทศไทยแล้ว จึงได้ตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทย ที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทย วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2501 โดยให้หน่วยงานนี้ขึ้นตรงต่อสำนักธรรมวิจัย ซึ่งเป็นสถานที่บรรยายธรรม ฝึกสมาธิให้แก่บุคคลทั่วไปในวันอาทิตย์และวันธรรมสวนะ ครั้นถึงปี พ.ศ. 2505 จึงได้ยกฐานะของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นเป็นแผนกหนึ่งต่างหากเรียกว่า "แผนกโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์" ต่อมาจึงได้กำหนดฐานะให้เป็นโรงเรียนที่มีระบบการบริหารภายในเป็นของตนเอง เป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ภายใต้สังกัดของมหาวิทยาลัย ในความรับผิดชอบของสำนักเลขาธิการ เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2512

หลังจากที่เปิดสอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นมาเป็นครั้งแรก มีนักเรียนมาสมัครเรียนเพียง 72 คน ต่อมาในปี พ.ศ. 2503 มีนักเรียนมาสมัครเรียนเป็นจำนวนมาก จนทำให้ชื่อเสียงของโรงเรียนเป็นที่ทราบดีของประชาชนพอสมควร สภาการศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทย ก็ได้เปิดโรงเรียนขึ้นอีกเป็นแห่งที่ 2 จนถึงปี พ.ศ. 2507 จึงมีวัดต่าง ๆ เปิดขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก เช่น วัดสุวรรณาราม วัดทองนการาม วัดเบญจมบพิตร วัดปากน้ำ วัดยานนาวา

ในปี พ.ศ. 2518 อธิบดีกรมการศาสนาในสมัยนั้นคือนายวัชร เอี่ยมโชติ ได้เล็งเห็นคุณงามความดีและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จึงได้รับโรงเรียนวันอาทิตย์วัดต่าง ๆ เข้าอยู่ในความอุปถัมภ์ของกรมการศาสนา โดยกรมการศาสนาได้จัดสรร

งบประมาณประจำปีแต่ละปีอุปถัมภ์โรงเรียน ตามจำนวนนักเรียน แต่ก็นับว่าเป็นเงินอุปถัมภ์ที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับงบประมาณด้านอื่น ๆ หรือเงินของศาสนสมบัติกลางของศาสนาเอง (มาดพ พลไพรินทร์. ม.ป.ป. : 253 - 255)

การดำเนินงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ในการดำเนินงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้น มีขั้นตอนในการจัดตั้ง หลักการ แนวการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ การขอรับเงินอุดหนุนจากทางราชการ และหลักสูตร ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนในการจัดตั้ง ในการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้น มีขั้นตอนในการจัดตั้งดังนี้คือ

1.1 วัดหรือหน่วยงานหรือองค์กรใด ๆ มีความประสงค์จะเปิดโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ให้เสนอเรื่องตามแบบฟอร์มที่กรมการศาสนากำหนด ผ่านเจ้าคณะตำบล อำเภอ จังหวัด ตามลำดับ จนถึงกรมการศาสนา เพื่อกรมการศาสนาจะได้พิจารณารับไว้ในความอุปถัมภ์

1.2 วัดที่จะขออนุญาตจะต้องมีสถานที่เรียน ครูสอนพอเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน มีนักเรียนไม่น้อยกว่า 50 คน มีกรรมการให้ความอุปถัมภ์อย่างน้อย 5 ท่าน โดยมีเจ้าอาวาสวัดที่ตั้งโรงเรียนเป็นประธานกรรมการ

1.3 วัดที่ขอตั้งโรงเรียนดังกล่าวจะต้องเปิดดำเนินการโดยทำการสอนมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ปี

1.4 เมื่อเจ้าอาวาสได้จัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นแล้ว จะต้องแจ้งไปยังกรมการศาสนา เพื่อจะได้ขึ้นทะเบียนไว้ และพิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนให้ตามจำนวนนักเรียนในปีที่ 3 ของการเปิดเรียน โดยเสนอผ่านเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาธิการจังหวัด เจ้าคณะจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด

1.5 จังหวัดจะส่งเรื่องถึงกรมการศาสนาเพื่อพิจารณาประกาศรับไว้ในความอุปถัมภ์

1.6 โรงเรียนจะต้องทำรายงานผลการเรียนการสอนทุกภาคเรียนไปยังกรรมการ ศาสนา

1.7 กรรมการศาสนาจะประกาศรับโรงเรียนประเภทนี้ในเดือนตุลาคม และเดือน มกราคมของทุกปี

1.8 หลังจากประกาศรับไว้ในความอุปถัมภ์แล้ว โรงเรียนจะต้องดำเนินการเปิดสอน อย่างน้อย 1 ปี กรรมการศาสนาจึงจะพิจารณาจัดสรรเงินให้ตามกำลังงบประมาณและจะอาราธนา ผู้บริจาคหรือครูผู้สอนให้เข้ารับการสัมมนาและอบรมเป็นประจำทุกปี

2. หลักการของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวัน อาทิตย์ มีหลักการในการจัดตั้ง ดังนี้คือ

2.1 เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นในวัด หรือในหน่วยราชการ โดยต้องมีพระภิกษุสามเณร เป็นครูสอน ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้ใกล้ชิดคุ้นเคยกับพระภิกษุสามเณร

2.2 ต้องสอนในวิชาธรรมะ ประวัติพุทธศาสนา และศาสนพิธีเป็นวิชาหลัก

2.3 เพื่อให้เด็กและเยาวชนประพฤติปฏิบัติและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

(มาดพ พลไพรินทร์. ม.ป.ป. : 255 - 256)

3. วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในการจัดตั้งโรงเรียน พุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีวัตถุประสงค์หลักดังต่อไปนี้ คือ

3.1 เพื่อเผยแพร่ศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมแก่เยาวชน

3.2 เพื่อให้เยาวชนเข้าใจหลักธรรมของพระพุทธศาสนายิ่งขึ้น

3.3 เพื่อให้วัดต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางในการปลูกฝังอุปนิสัยอันดีงามแก่เยาวชน

3.4 เพื่อให้เยาวชนใช้เวลาว่างอยู่ใกล้ชิดพระศาสนา อันจะเป็นการนำไปสู่การ

อบรมทางจิตใจ

3.5 เพื่อปลูกฝังขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทยไว้แก่เยาวชนมิให้สูญสิ้นไป

3.6 เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวัดกับบ้าน โดยอาศัยเด็กเป็นสื่อ

3.7 เพื่อสร้างสิ่งแวดลอมใหม่ที่ดี แทนสิ่งแวดลอมที่เต็มไปด้วยทางเสื่อมของสังคม
ในปัจจุบัน

3.8 เพื่อจัดกิจกรรมเสริมย้า ในการเรียนรูวิชาสามัญที่นักเรียน เรียนอยู่ใน
โรงเรียนสามัญ

3.9 เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีงามในสายตาของประชาชนให้แก่วัด ในแง่ของการทำ
ประโยชน์แก่สังคมให้เด่นชัดขึ้น นอกเหนือไปจากกิจกรรมอบรมสั่งสอนศีลธรรมแก่ประชาชน อันเป็น
หน้าที่ดั้งเดิมของวัด

3.10 เพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีอันดีระหว่างเด็กนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนา
วันอาทิตย์ ซึ่งมาจากต่างโรงเรียนสามัญ ทำให้ลดปัญหาความไม่สงบจากการทะเลาะวิวาทเนื่องจาก
การถือสีถือพวก

3.11 เพื่อเป็นการลดภาระของผู้ปกครองนักเรียน ในการที่จะต้องเป็นห่วงกับการ
เที่ยวเตร่ของนักเรียนในวันหยุด หรือถูกดึงไปในทางอบายมุข ซึ่งมีอยู่หลายทางในสังคมปัจจุบัน

3.12 เพื่อส่งเสริมให้สถาบัน หน่วยงาน องค์กรและสมาคม มูลนิธิต่าง ๆ ได้มี
ทางบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม โดยเฉพาะการสร้างเยาวชนที่มีคุณภาพให้แก่ชาติบ้านเมืองได้มากขึ้น
(กรมการศาสนา. ม.ป.ป. : 138)

4. แนวการดำเนินการ ในการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีแนวในการ
ดำเนินการจัดตั้งดังนี้ คือ

4.1 เจ้าคณะผู้ปกครองหรือเจ้าอาวาส และพระภิกษุสามเณร เป็นผู้ดำเนินการ
ตามวัดในจังหวัดต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

4.2 พระภิกษุสามเณรเป็นครูสอนและอบรมศีลธรรม การฝึกมารยาท ตลอดจน
ประเพณีของไทย ตามหลักสูตรที่วางไว้

4.3 กรมการศาสนาเป็นศูนย์กลางในการรับทราบการจัดตั้งโรงเรียนประเภทนี้
ตลอดจนให้ความสนับสนุนในด้านวิชาการ การเงิน อุปกรณ์ และอื่น ๆ ตามสมควรความจำเป็น

4.4 โรงเรียนต้องรายงานผลการดำเนินงานให้กรรมการศาสนา และสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัด ทราบทุก ๆ 6 เดือน ตามแบบฟอร์มที่กรรมการศาสนากำหนดให้

4.5 กรรมการศาสนาเป็นผู้ควบคุมนโยบายการดำเนินงานของโรงเรียนประเพณี

4.6 กรรมการศาสนาจะจัดส่งเจ้าหน้าที่ของกรมฯ ออกนิเทศและแนะนำการทำงาน
ของโรงเรียนตามเวลาอันเหมาะสม เพื่อให้โรงเรียนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การขอรับเงินอุดหนุน การขอรับเงินอุดหนุนสำหรับโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้น
หลังจากกรรมการศาสนาได้ประกาศรับโรงเรียนไว้ในความอุปถัมภ์แล้ว การขอรับเงินอุดหนุนมีวิธีการ
ดำเนินการสรุปได้ดังนี้

5.1 กรรมการศาสนาจะส่งแบบสำรวจจำนวนนักเรียน ครู และอื่น ๆ ให้โรงเรียน
ในเดือนพฤษภาคมของทุกปี

5.2 เมื่อโรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำเสร็จแล้ว ส่งแบบสำรวจคืนกรรมการศาสนา
ภายในวันที่ 30 กันยายนของทุกปี

5.3 กรรมการศาสนาจะดำเนินการประเมินผล และจัดสรรเงินอุดหนุนให้โรงเรียน
และของวคเงินอุดหนุนให้ภายในวันที่ 15 พฤศจิกายนของทุกปี (มาถพ พลไพรินทร์. ม.ป.ป. :
255 - 256)

หลักสูตรของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ การจัดหลักสูตร จัดชั้นเรียน
รายวิชาที่สอน รวมทั้งการวัดและประเมินผล ใช้หลักสูตรของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ฉบับ
กรรมการศาสนา พ.ศ. 2522 ดังนี้

ระดับของหลักสูตร แบ่งเป็น 3 ระดับ

- ระดับประถมศึกษา (ป.1 - ป.6)

- ระดับมัธยมศึกษา (ม.1 - ม.6)
- ระดับอุดมศึกษา (ยังไม่ได้จัดทำหลักสูตร)

การจัดชั้นเรียน จัดเป็น 4 ชั้นเรียน

- ชั้นเตรียม หมายถึง ป.1 - ป.3
- ชั้นต้น หมายถึง ป.4 - ป.6
- ชั้นกลาง หมายถึง ม.1 - ม.3
- ชั้นสูง หมายถึง ม.4 - ม.6
- ระดับอุดมศึกษา ยังไม่ได้จัดทำหลักสูตร

แต่ละชั้นเรียนมีกำหนดระยะเวลาการเรียน 1 ปีเต็ม นับตั้งแต่วันเปิดภาคเรียนของโรงเรียนสามัญ และผ่านชั้นมาตามลำดับ จนถึงปีที่ 3 ของแต่ละชั้น (กรมการศาสนา. 2533 : 1)

วิชาที่จัดสอน มีอยู่ 2 ประเภท คือ

1. วิชาบังคับ ได้แก่วิชา

- ประวัติพุทธศาสนา สอนประมาณ 50 นาที/ต่ออาทิตย์
- วิชาธรรม สอนประมาณ 50 นาที/ต่ออาทิตย์
- ศาสนพิธี สอนประมาณ 50 นาที/ต่ออาทิตย์

2. วิชาเลือก โรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย มีสิทธิเลือกวิชาตามความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น และความพร้อมของโรงเรียน ตลอดจนความต้องการของสังคมในแต่ละท้องถิ่นเพิ่มเติมอีก 180 นาทีต่อสัปดาห์

การประเมินผล การประเมินการเรียน คัดจากระดับคะแนนของเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ

1. ได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน - ไม่ผ่าน
2. ได้คะแนน 51 คะแนนขึ้นไป - ผ่าน
3. ได้คะแนน 70 - 80 คะแนน - ดี
4. ได้คะแนน 80 - 100 คะแนน - เยี่ยม

(กรมการศาสนา. ม.ป.ป. : 139 - 146)

สถิติจำนวนโรงเรียน ครู นักเรียน และงบประมาณ ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

จำนวนโรงเรียน จำนวนครู จำนวนนักเรียน และงบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนตั้งแต่ปี
พ.ศ. 2529 ถึงปัจจุบัน ปรากฏตามตาราง ดังนี้

พ.ศ.	จำนวน โรงเรียน	จำนวนครู รูป/คน	จำนวน นักเรียน	งบประมาณ	หมายเหตุ
2529	395	3,051	55,551	1,500,000	งบประมาณตั้งในชื่อ
2530	362	3,921	54,038	1,800,000	"แผนงานส่งเสริม
2531	314	2,960	55,511	2,000,000	จริยศึกษา" ในโครงการ
2532	578	6,223	59,347	1,588,400	จัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนา
2533	686	6,896	113,247	2,000,000	วันอาทิตย์
2534	610	3,564	57,311	2,000,000	

ที่มา : รายงานกรมการศาสนา ปี พ.ศ. 2529 - 2532

และฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา

แนวความคิดในการบริหารงานในสถานศึกษา

การบริหาร (Administration) หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ อันได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และวิธีการปฏิบัติงาน (Method) เป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน หรืออีกนัยหนึ่ง การบริหาร คือ การทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยบุคคลอื่น (Management is getting done through other people) (สมาน รังสิโยภุณณ. 2522 : 1)

สภาพการบริหารการศึกษา (Educational Administration)

กูด (Good. 1973 : 14) กล่าวถึงการบริหารการศึกษาไว้ 2 ประเด็น ประเด็นแรก การบริหารการศึกษา หมายถึง การควบคุม การทำการจัดการเรื่องต่าง ๆ ทั้งหมด รวมทั้งการบริหารธุรการโดยมุ่งไปสู่เรื่องของโรงเรียน ที่จะนำมาซึ่งจุดมุ่งหมายปลายทางของการศึกษา ประเด็นที่ 2 หมายถึงการบริหารสถานศึกษาว่าหมายถึงการควบคุมและการจัดกระบวนการทั้งหลาย เป็นการบริหารบุคลากร การวางแผนการเรียนการสอน เป็นต้น

ส่วน ภิญโญ สาร (2516 : 10) กล่าวถึงความหมายของการบริหารสถานศึกษาว่า หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเยาวชนประชาชน หรือสมาชิกของสังคมหนึ่ง ๆ ในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทัศนคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรมในด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งในและนอกโรงเรียน

การบริหารโรงเรียน (School Administration)

การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ค่านิยม พฤติกรรม และคุณธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและแก่ประเทศชาติ (วิจิตร วรุตบางกูร. 2520 : 3) จะเห็นได้ว่าความหมายของการบริหารโรงเรียนได้กล่าวถึง คำหรือข้อความที่คล้ายกัน ดังนี้

1. การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล
2. เพื่อบริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม
3. เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (ทวน พันธุ์พันธ์. 2528 : 7)

ขอบเขตการบริหารโรงเรียน

การบริหารงานของโรงเรียน เป็นภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องปฏิบัติทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน มีนักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งงานบริหารของโรงเรียนหรือภารกิจของการบริหารโรงเรียนออกเป็นหมวดหมู่ ตามลักษณะของงาน ได้แก่ สมิท (Smith. 1961 : 170) และผู้ร่วมงานให้ความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความรับผิดชอบในงาน 7 อย่าง คือ งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานการเงิน งานอาคารสถานที่ งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน งานธุรการ ส่วนแคมป์เบลล์ (Campbells. 1971 : 23) ได้แบ่งงานบริหารโรงเรียนออกเป็น 6 ประการ คือ งานด้านหลักสูตรและการสอน งานบริหารบุคลากรทางการสอน งานบริการนักเรียน งานด้านอาคารสถานที่ งานด้านงบประมาณและธุรการ งานสัมพันธ์กับชุมชน และวิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา ชีระกุล (2523 : 80) ได้กล่าวถึงงานบริหารโรงเรียนนั้นมีงานที่ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติ 6 ด้าน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคาร

สถานที่ งานบริหารธุรการ และงานบริหารโรงเรียนให้สัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ
กิติมา ปรีดีคิลก (2529 : 60) ได้ให้ความเห็นว่า ขอบข่ายของการบริหารงานการศึกษาแบ่งออกเป็น
6 ประเภท ได้แก่ งานบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานบุคคล
การบริหารอาคารสถานที่ การบริหารกิจการนักเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

จากแนวความคิดต่าง ๆ ดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า งานบริหารของผู้บริหารโรงเรียนควรมี
6 ด้าน ซึ่งครอบคลุมงานภายในโรงเรียน ตลอดจนภายนอกโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงาน
ของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1. งานบริหารบุคคล
2. งานบริหารวิชาการ
3. งานบริหารธุรการและการเงิน
4. งานบริหารกิจการนักเรียน
5. งานบริหารอาคารสถานที่
6. งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

1. งานบริหารบุคคล

การบริหารงานใด ๆ ก็ตามเป็นที่ยอมรับกันว่า เรื่องที่เกี่ยวกับตัวบุคคลเป็นเรื่องที่
สำคัญและเป็นปัญหามากที่สุด เพราะว่าตามหลักทั่วไปในการบริหารงานนั้น แม้ว่าจะมีงบประมาณให้
เพียงพอ มีการจัดองค์การและการบริหารงานที่ดี มีวัสดุอุปกรณ์พร้อมสรรพเพียงใด ถ้าผู้ปฏิบัติงานไม่ดี
ไม่มีความรู้ความสามารถ ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบวินัยแล้ว ก็เป็นการยาก
ที่จะบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย แต่ถ้าได้คนดีมีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน ปัญหาอื่น ๆ
ก็จะหมดไป

"การบริหารงานบุคคล" เป็นศัพท์ทางวิชาการที่คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ได้บัญญัติขึ้นใช้โดยถอดความจากคำในภาษาอังกฤษที่ว่า "Personnel Administration"
หรือ "Personnel Management" และนอกจากในภาษาไทยที่จะใช้คำว่า "การบริหารงานบุคคล"

แล้วยังมีใช้คำอื่นอีก เช่น การบริหารบุคลากร การจัดการงานบุคคล และการบริหารงานเจ้าหน้าที่ เป็นต้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2531 : 8)

ส่วนความหมายของการบริหารงานบุคคล มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายด้วยกัน เช่น

บุญญ์ สาธร (2516 : 171) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารบุคลากร คือ การใช้คนให้ทำงานให้ได้ผลที่ดีที่สุดในเวลาอันสั้นที่สุด สิ้นเปลืองเงินทอง และวัสดุอันน้อยที่สุด ในขณะเดียวกันที่เราใช้นั้นก็มีความสุข มีความพอใจที่จะให้ผู้บริหารใช้ พอใจที่จะทำงานตามที่ผู้บริหารต้องการ

สำหรับกระบวนการหรือขอบข่ายการบริหารบุคคลในโรงเรียนของผู้บริหารการศึกษา โดยเฉพาะครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน มี 4 ประการ คือ (วิจิตร วรุตบางกูร. 2520 : 45)

1. การจัดหาบุคลากร (Hiring) เป็นกระบวนการตั้งแต่การแสวงหา การคัดเลือก และการบรรจุแต่งตั้งเข้าทำงาน

2. การจัดการบุคลากร (Personnel Management) เป็นการจัดการเพื่อให้บุคลากรทำงานด้วยความพอใจ ได้แก่ การจัดการวางตัวบุคคลเข้าทำหน้าที่ต่าง ๆ ในการทำงาน รวมทั้งการประเมินผลงานด้วย

3. การพัฒนาบุคลากร (Personnel Development) ได้แก่ การส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ การงาน ความรู้ และทักษะในการทำงาน

4. การให้พ้นจากงาน (Withdrawal) ได้แก่ การจัดสวัสดิการ และรักษาสุขภาพจิตของบุคลากรที่พ้นจากหน้าที่ด้วยเหตุต่าง ๆ

ในการบริหารบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการบริหารตั้งแต่ การจัดหาแสวงหาครู อาจารย์ ทั้งพระภิกษุ และครูอื่นที่ คุณวุฒิตรงตามวิชาที่สอนให้มีจำนวนเพียงพอ จัดครูอาจารย์ผู้สอนตรงตามเนื้อหาวิชาและระดับความสามารถของนักเรียน และมีชั่วโมงการสอนพอสมควร รวมทั้งอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรต่าง ๆ ให้ร่วมกันทำงานอย่างมีความสุข พอใจ และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของโรงเรียน ได้เข้าร่วม

ประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการที่ทางราชการจัดให้มีขึ้น รวมถึงการพาไปศึกษาดูงานยังโรงเรียนอื่น ๆ และจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่พอจัดได้ให้กับบุคลากรในโรงเรียน รวมทั้งดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหน้าที่และวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2. งานบริหารวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานบริหารโรงเรียนประการหนึ่ง ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุดเรื่องหนึ่ง ดังหนังสือประจำปีของสมาคมผู้บริหารโรงเรียนแห่งอเมริกา (American Association of School Administrators. 1957 : 20) ได้กล่าวไว้ว่า "การสอนมาเป็นอันดับหนึ่ง" (Instruction Comes First) นอลท์ (Nolte. 1966 : 42) ได้กล่าวเช่นเดียวกันว่า "หน้าที่การปรับปรุงการสอนสำคัญกว่าภารกิจด้านอื่น ๆ ของการบริหารโรงเรียน"

ขอบข่ายของงานวิชาการ มิลเลอร์ (Miller. 1965 : 175) ได้กล่าวว่า งานวิชาการประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. การจัดโปรแกรมการเรียน
2. การปฏิบัติตามโปรแกรม
3. การติดตามการเรียนการสอน
4. การจัดบริการการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 30) ได้เสนอแนะงานวิชาการที่โรงเรียนประถมศึกษา ควรบริหารงานด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และการวางแผนของโรงเรียน
2. จัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียน
3. การวางแผนการสอน
4. การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียน
5. การนิเทศการสอน

6. ห้องสมุด
7. การวัดผลและประเมินผล
8. พัฒนาการสอนและวิชาทักษะ
9. พัฒนาการสอนประสบการณ์ชีวิต
10. พัฒนาการสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัย
11. พัฒนาการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ
12. พัฒนาการสอนกลุ่มพิเศษ
13. การสอนซ่อมเสริม
14. การใช้ทรัพยากรของชุมชนเพื่อการเรียนการสอน
15. การรายงานผลการเรียน

ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ผู้บริหารโรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารงานด้านวิชาการ ในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ความสามารถในวิชาการที่สอน ในการนิเทศ การเสนอโครงการ การประชุมเพื่อวางแผนการสอน แบ่งคาบการเรียน การจัดทำสื่อการเรียนการสอน การแบ่งเนื้อหาในหลักสูตร และการจัดทำหลักสูตร วิชาเลือก เพื่อให้เหมาะสมกับท้องถิ่น การจัดห้องสมุด การจัดทำปฏิทินงาน การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร และการจัดและประเมินผล รวมทั้งการรายงานผล เหล่านี้ล้วนเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์และครูทุกคนเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

3. งานบริหารธุรการและการเงิน

เป็นการดำเนินการวางแผนการท่างบประมาณเกี่ยวกับการแสวงหาวัสดุ ครุภัณฑ์ การบำรุงรักษา การใช้วัสดุครุภัณฑ์ และการจัดบริการอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการบริหารงาน สมาคมผู้บริหารโรงเรียนสหรัฐอเมริกา (AASA) ได้จัดพิมพ์คู่มือจำนวน 28 ชนิดขึ้น เพื่อใช้สำหรับฝึกอบรมผู้บริหารและให้โรงเรียนนำไปปฏิบัติ (Ebel. 1969 : 1175) เพราะความสำเร็จของโรงเรียนเป็นจำนวนมากขึ้นอยู่กับการบริหารงานธุรการและการเงิน หน่วยงานธุรการและการเงิน

จะเป็นศูนย์ปฏิบัติงาน เอกสารและความทรงจำซึ่งบุคลากรในโรงเรียนจะต้องมาเกี่ยวข้องและ
ให้บริการ ฉะนั้น การบริหารงานธุรการและการเงิน จึงจำเป็นจะต้องใช้หลักการ และวิธีการ
ที่ถูกต้องตามระเบียบวิธีการบริหารงานธุรการและการเงิน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลและ
การประหยัด ดังที่ สมพงศ์ เกษมสิน (2526 : 12 - 14) ได้เน้นหลักการบริหารดังกล่าวคือ

1. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การดำเนินงานให้เป็นตามที่คาดหวัง
ไว้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การทำงานที่ต้องการให้ได้ประโยชน์สูงสุด

2. ประสิทธิภาพ (Effectiveness) หมายถึง การพิจารณาผลของการทำงานที่
สำเร็จลุล่วงดังประสงค์หรือที่คาดหวังไว้เป็นหลัก

3. ประหยัด (Economy) หมายถึง การแสวงหาวิธีการที่จะใช้จ่ายเงิน หรือ
ทรัพยากรของโรงเรียนด้วยความพินิจรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผลและมุ่งประโยชน์ของโรงเรียน
เป็นที่ตั้ง

วิจิตร วรตบากร (2523 : 61) ได้กำหนดขอบข่ายงานบริหารด้านธุรการและ
การเงินไว้ดังนี้

1. งานเกี่ยวกับธุรการของโรงเรียน
2. งานเกี่ยวกับสารบรรณ
3. งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ
4. งานเกี่ยวกับการเงิน
5. งานเกี่ยวกับการควบคุมดูแลพัสดุครุภัณฑ์
6. งานเกี่ยวกับการบริหารต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2526 : 438) ได้แบ่งประเภทงานธุรการ
โรงเรียนมัธยมศึกษาดังนี้

1. งานสารบรรณ คือ งานที่ทำเกี่ยวกับหนังสือที่เป็นหลักฐานสำคัญของทางราชการ
งานสื่อสารสัมพันธ์ภายในหน่วยงาน หรือระหว่างหน่วยงาน เนาวรัตน์ วิไลชนม์ (2525 : 120)

เห็นว่า งานสารบรรณเป็นจุดเริ่มต้นของการติดต่อการทำงานกับองค์การหรือหน่วยงานนอกโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถเพื่อที่จะดำเนินงานสารบรรณได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องยึดหลักปฏิบัติที่เรียกว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 และระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2517 ประกอบกัน

2. งานทะเบียน เป็นงานที่เกิดขึ้นจากระเบียบต่าง ๆ ของทางราชการที่ต้องจัดบันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ ประวัติดุคคล วัสดุครุภัณฑ์ ตลอดจนเอกสารสำคัญของทางราชการ ทะเบียนแต่ละชนิดมีแบบเฉพาะ เช่น ทะเบียนนักเรียน ทะเบียนประกาศนียบัตร ทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ เป็นต้น

3. งานการเงิน เป็นงานที่เกี่ยวกับการเงินทุกประเภท ที่มีและใช้ในโรงเรียน การไถ่มา การเก็บรักษา และการใช้จ่ายเงินแต่ละประเภทมีกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อตกลง และหนังสือเวียนให้ถือปฏิบัติ ผู้บริหารต้องศึกษาให้รู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้ทุกชั้นตอน

4. งานการพัสดุ ได้แก่ งานการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ การเก็บรักษา การใช้ หรือ จำหน่าย เมื่อหมดอายุการใช้งาน รวมทั้งงานก่อสร้าง การปฏิบัติงานการพัสดุต้องยึดหลัก และ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2521 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 8 พ.ศ. 2531

5. งานพิมพ์และอัดสำเนา หมายถึง งานพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ตามระเบียบงานสารบรรณ งานบริการฝ่ายวิชาการ ได้แก่ การพิมพ์เอกสารเพื่อประกอบการเรียนการสอน ข้อสอบต่าง ๆ ตลอดปี โรงเรียนต้องจัดศูนย์บริการนี้เพื่อให้ความสะดวกแก่ครูทุกคนในด้านเอกสาร

ในการบริหารงานธุรการและการเงินของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องบริหารงานในด้านธุรการทั่วไป งานสารบรรณ การจัดทำทะเบียนนักเรียน ทะเบียนครู การรับและจ่ายเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ การจัดทำบัญชีรับจ่าย เพื่อให้งานในโรงเรียน ดำรงอยู่ได้ ซึ่งในปัจจุบัน ปีงบประมาณ 2534 กรมการศาสนาได้รับเงินจัดสรรในแผนงานส่งเสริมจริยศึกษาในโครงการจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 2,000,000 บาท ลูกหนี้ให้โรงเรียนละ 3,260 บาท ในจำนวน 526 แห่ง ซึ่งนับว่าเงินงบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้ความสามารถที่จะบริหารการเงินให้เพียงพอแก่การดำรงอยู่ของโรงเรียน

4. งานบริหารกิจการนักเรียน

งานบริหารกิจการนักเรียนมีผู้ให้ความหมายดังนี้

ดร.บุญโญ สาร (2516 : 204) ได้ให้ความหมายของการบริหารกิจการนักเรียนไว้ว่า หมายถึง การบริหารและนิเทศบรรดากิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอนในห้องเรียน

กล้า ทองขาว (2524 : 97) ได้ให้ความหมายของการบริหารกิจการนักเรียนไว้ว่า "หมายถึง ศิลปะในการดำเนินการกิจทั้งหลายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในโรงเรียน"

ขอบข่ายของการบริหารกิจการนักเรียน

ได้มีผู้แบ่งขอบข่ายของงานกิจการนักเรียนไว้ดังนี้คือ

ดร.พนัส หันนากินทร์ (2524 : 219) ได้แบ่งการบริหารกิจการนักเรียนออกเป็น

4 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

1. การจัดกิจกรรมนักเรียน
2. การจัดบริการแนะแนว
3. การรักษาวินัยในโรงเรียน
4. การบริการอื่น ๆ

หวน พันธุพันธ์ (2528 : 91) ได้สรุปขอบข่ายการบริหารกิจกรรมนักเรียนออกเป็น

4 ประเภทใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

1. การจัดกิจกรรมนักเรียน
2. การจัดบริการแนะแนว
3. การปกครองนักเรียนและวินัยในโรงเรียน
4. การจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน

จากขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปเป็นขอบข่ายงานกิจการนักเรียนเป็นข้อใหญ่ ๆ 5 ข้อด้วยกัน ได้แก่

1. การจัดทำทะเบียนประวัติ หมายถึง การสำรวจเด็กที่อยู่ในเกณฑ์บังคับเข้าเรียน ตามกฎหมายการจัดทำเซตบริการของนักเรียนเพื่อทราบการเดินทาง ภูมิฐานะของนักเรียน เพื่อทราบข้อมูลในเรื่องจำนวนเด็กล่องหน้า มีประโยชน์ในการวางแผน เพื่อจัดเตรียม อาคารสถานที่ อุปกรณ์ บุคลากร รวมทั้งการจัดทำทะเบียนนักเรียนเป็นการจัดข้อมูลประวัติ วันเดือนปีเกิด บิดา มารดา ผลการเรียน เวลาเรียน บัญชีเรียกชื่อข้อมูลในทะเบียน ควรชัดเจน ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน

2. การปกครองนักเรียนและวินัยในโรงเรียน การปกครองนักเรียน หมายถึง การปกป้อง คุ้มครอง ดูแลรักษา รวมทั้งในการอบรมที่ลัทธิธรรม จรรยา มารยาทอันดีงามแก่นักเรียน ของโรงเรียน จากความหมายนี้จะเห็นได้ว่า เป็นการปกครองนักเรียนตามหน้าที่ และความรับผิดชอบ ของโรงเรียนโดยตรง นอกจากนี้การปกครองนักเรียนยังเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียน ได้ปกครองกันเองอีกด้วย (สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2525 : 115)

วินัยในโรงเรียน หมายถึง การรู้จักปกครองตัวเอง การกระทำตามระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ เกิดขึ้นโดยความสมัครใจของผู้ปฏิบัติ คือ นักเรียนที่ได้มองเห็นคุณค่าแล้วว่าการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับที่โรงเรียนสร้างขึ้นไว้ และตัวเองก็เห็นพ้องด้วยนั้น เป็นสิ่งที่จะดำรงไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อย อันจะนำมาซึ่งความสุข และความเสมอภาค แก่สมาชิกทุกคนในสังคมนั้น (พนัส หันนาคินทร์. 2524 : 248)

3. การจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับความสะดวก ปลอดภัย โรงเรียนจึงควรจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนดังนี้

- การจัดบริการอาหารกลางวัน
- การจัดบริการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ป้องกัน รักษา ให้การศึกษา
- การจัดบริการให้ความปลอดภัยแก่นักเรียน เช่น ความปลอดภัยในการข้ามถนน ภัยจากคนร้าย อุบัติเหตุในสนาม ป้องกันเพลิงไหม้
- การจัดบริการรับส่งนักเรียน
- การจัดบริการร้านค้าของโรงเรียน

- การจัดการเกี่ยวกับการเงิน การให้ความช่วยเหลือเด็กยากจน การให้ทุนการศึกษา (ทวน พันธุ์พันธ์. 2528 : 97 - 99)

4. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน "กิจกรรมนักเรียน คือ กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วยความร่วมมือของนักเรียนเพื่อสนองความต้องการ ความสนใจ และส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนนอกเหนือไปจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนให้กว้างยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ อุปนิสัย ค่านิยม และปลูกฝังเจตคติที่พึงประสงค์แก่นักเรียน" (สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2525 : 103)

การจัดกิจกรรมนักเรียนที่สำคัญที่โรงเรียนควรจัด มีดังนี้คือ

1. สภานักเรียน
2. กิจกรรมเกี่ยวกับการกีฬา
3. กิจกรรมเกี่ยวกับศิลปและวัฒนธรรม
4. กิจกรรมเกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์หรือการสังคมสงเคราะห์
5. กิจกรรมเกี่ยวกับชุมนุม มี 2 ประเภท คือ ชุมนุมทางวิชาการ และชุมนุม

ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาการ

6. การแสดงนิทรรศการ
7. การแสดงละคร ดนตรี
8. การทัศนอาจร
9. การกีฬา
10. การประชุม

5. การจัดการบริการแนะแนว หมายถึง กรรมวิธีในการช่วยให้คนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักช่วยตนเอง รู้จักคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนได้ รู้จักเลือกและตัดสินใจอย่างฉลาด รู้จักโลกและสิ่งแวดล้อม และรู้จักนำความสามารถในตนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

การจัดการบริการแนะแนว มีบริการหลักของการแนะแนวที่สำคัญอยู่ 5 บริการ

ด้วยกัน คือ

1. บริการสำรวจและศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล เป็นบริการเกี่ยวกับการสำรวจและศึกษาเด็กแต่ละคน

2. บริการสนเทศ เป็นบริการที่ให้ข่าวสารต่าง ๆ แก่เด็ก

3. บริการให้คำปรึกษา เป็นบริการที่ต้องการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา เกิดการเรียนรู้เข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งช่วยให้รู้จักรับผิดชอบในการตัดสินใจด้วยตนเอง

4. บริการจัดวางตัวบุคคล คือ การจัดให้ได้รับประสบการณ์ การฝึกอบรม และการสงเคราะห์ตามควรแก่กรณี

5. บริการติดตามผลและประเมินผล เป็นบริการที่ต้องการติดตามผลและประเมินผลว่าบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แล้วนั้นได้ผลหรือไม่ มีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขให้ดีขึ้นอย่างไร (ทวน พิณพันธุ์. 2528 : 94)

ในการบริหารงานกิจการนักเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ จะต้องบริหารในเรื่องการจัดทำทะเบียนประวัติของนักเรียน รวมทั้งการจัดทำระเบียบนักเรียน การปกครองนักเรียนให้มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความรับผิดชอบ และมีวินัยในตนเอง จัดบริการต่าง ๆ ในโรงเรียน รวมทั้งการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา กิจกรรมเกี่ยวกับธรรมะ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียน อันจะทำให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณภาพของสังคมในวันข้างหน้า

5. งานบริหารอาคารสถานที่

กิติมา ปรีดีคิลก (2529 : 291) ได้ให้ความหมายของการบริหารอาคารสถานที่ดังนี้ "การบริหารอาคารสถานที่ หมายถึง การรู้จักหา รู้จักใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการควบคุมดูแลรักษา การให้บริการแก่ชุมชน และการรู้จักส่งเสริมทะนุบำรุงอาคารสถานที่ ที่มีอยู่ให้คงสภาพดี และสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ อาคารสถานที่ของโรงเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าเรามุ่งให้การเรียนการสอนบรรลุผลอย่างสมบูรณ์แล้วก็จำเป็นต้องจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ดีถูกหลักวิชา เอาต่อ

กิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด และให้ประหยัดอีกด้วย" บริเวณที่ตั้งของโรงเรียนควรอยู่ห่างจากบริเวณที่มีเหตุรำคาญ และสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียงดัง กลิ่น คิว้นและฝุ่นละออง ไม่มีแหล่งเสื่อมโทรมทางด้านศีลธรรม บริเวณโรงเรียนควรมีรั้วล้อมรอบ น้ำไม่ท่วมพื้นที่โรงเรียน

(คณะอนุกรรมการสุศึกษาสายการศึกษาในคณะกรรมการสุศึกษาแห่งชาติ. 2525 : 4 - 5)
นอกจากนี้ สุชาติ โสมประยูร (2514 : 26 - 28) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับบริเวณที่ตั้งและสภาพแวดล้อมโรงเรียนว่า "ควรมีการคมนาคมการสัญจรไปมาสะดวก โรงเรียนไม่ควรตั้งติดถนนหรือทางรถไฟ ไม่ควรตั้งอยู่ใกล้โรงงานหรือโรงมหรสพ และไม่ควรรอยู่ใกล้แหล่งโสโครก แหล่งอบายมุขต่าง ๆ โรงเรียนควรมีรั้วรอบขอบชิด ตั้งอยู่ในที่มีอากาศปลอดโปร่งและบริสุทธิ์"

บุญญา สาร (2516 : 436 - 438) ได้กล่าวถึงลักษณะของอาคารสถานที่ของโรงเรียนประถมศึกษาที่ดี ควรยึดหลักการดังนี้

1. ประโยชน์ใช้สอย (Functional) อาคารสถานที่ของโรงเรียนประถมศึกษาต้องถือเอาประโยชน์ใช้สอยที่จะเกิดผลดีกับการเรียนการสอน และความสะอาดปลอดภัย สงบสุขร่มเย็น สำหรับนักเรียนที่อยู่ในวัยเด็กเล็กเป็นสำคัญ มิใช่มุ่งแต่ความสวยงามในสายตาของครู หรือผู้ใหญ่แต่ฝ่ายเดียว
2. คัดแปลงได้หลายอย่าง (Flexible) ไม่ว่าจะเป็นผนังกันห้องหรืออุปกรณ์ใด ๆ ที่เกี่ยวกับอาคารแม้กระทั่งตัวอาคาร พยายามให้ดัดแปลงแก้ไขเพิ่มเติมได้โดยง่าย ไม่ต้องทุบทำลายหรือยุ่งยากแก่การเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการขยายต่อเติมอาคาร และความสะดวกของครูในการแบ่งกลุ่มนักเรียน หรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ
3. ขยายโรงเรียนได้สะดวก (Expansible) เนื่องจากพลเมืองเพิ่มขึ้นทุกวัน การหาสถานที่ตั้งโรงเรียนต้องคำนึงว่า ถ้าจะขยายโรงเรียนจะทำให้สะดวกเพียงใด ขยายได้รอบทิศหรือบางทิศ หรือขยายไม่ได้แน่ ๆ ในอนาคต เหล่านี้จำเป็นที่ผู้บริหารการศึกษาระดับประถมจะต้องคำนึงก่อนสร้างโรงเรียนลงไป นอกจากนี้ตัวอาคาร ถ้าทำเป็นช่วง ๆ พร้อมทั้งจะต่อเติมได้ทั้งในแนวนอน (Horizontal) และในแนวตั้ง (Vertical) ก็จะมีมาก

4. บรรยากาศเหมือนบ้านสำหรับเด็ก (Homelike Atmosphere for Children)
 เพดานต่ำ ม่านสวย ผ้าม่านสีเย็นตา พื้นห้องมีสีอ่อนสวย โต๊ะเก้าอี้สวย และใช้สะดวกสำหรับเด็ก เหล่านี้
 ช่วยทำให้อาคารเรียนมีลักษณะที่น่าอยู่ และบริเวณโรงเรียนที่ร่มรื่นคล้ายบ้านอาศัยที่อบอุ่น จะช่วยให้
 เด็กรักโรงเรียน และอยากมาโรงเรียน ยิ่งมีบรรยากาศทางสังคมที่เป็นมิตรด้วยแล้ว โรงเรียนจะ
 เหมาะสมสำหรับเด็กประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการความคุ้มครองของพ่อแม่มากที่สุด

5. ทนต่อการใช้งานทั้งถูกวิธีและไม่ถูกวิธี (Durable to use and Immune to abuse) อาคารสถานที่และเครื่องใช้ไม้สอยของโรงเรียนประถมศึกษา ต้องแข็งแรงทนมือทนเท้า
 เด็ก ๆ ได้ เพราะเด็กอาจจะไม่รู้จักใช้ ไม่รู้จักรักษาเหมือนผู้ใหญ่ แม้ผู้ใหญ่จะต้องพยายามสอน
 สักเพียงใดก็ตาม การที่อาคารสถานที่และอุปกรณ์แข็งแรงทนทาน ทำให้เด็กไม่ถูกคุกคาม เพราะทำของ
 เสียหายบ่อย ๆ บรรยากาศทางสังคมและจิตใจจะดีขึ้น

6. สมบูรณ์ (Complete) โรงเรียนประถมศึกษาควรมีอาคารสถานที่และเครื่องใช้
 ไม้สอยบริบูรณ์ เช่น ห้องสมุด ห้องพักผ่อน ห้องอาหาร สนามเด็กเล่น 2 สนาม ฯ หนึ่ง สำหรับ
 เด็กเล็ก สนามหนึ่ง สำหรับเด็กโต ห้องน้ำห้องส้วม น้ำดื่มน้ำใช้บริบูรณ์

7. ผู้ปกครองและชาวบ้านในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มาขอใช้อาคารสถานที่ของ
 โรงเรียนเป็นครั้งเป็นคราวได้สะดวก (Planned for community use) อาคารสถานที่ของ
 โรงเรียนประถมศึกษาควรวางแผนหรือออกแบบให้ประชาชนมาใช้เป็นครั้งคราวได้ด้วย เพราะ
 โรงเรียนควรเป็นศูนย์ประชาคมหรือเป็นศูนย์สังคม (Social Center) ของชุมชนที่โรงเรียน
 ตั้งอยู่

ในเรื่องการบริหารอาคารสถานที่นี้ ผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์จะต้อง
 บริหารในเรื่องการจัดอาคารสถานที่ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและอาคารประกอบให้เหมาะสม
 รวมทั้งสิ่งแวดล้อมบรรยากาศภายในโรงเรียนที่จะต้องเอื้อต่อการเรียนการสอนของครูและนักเรียน
 เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี

6. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ภารกิจการบริหารความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนนั้น ภิญญู สาร (2526 : 438) ได้กล่าวไว้ว่าโรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม โรงเรียนจึงต้องคล้อยตามเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป โรงเรียนก็ควรเปลี่ยนตามไปด้วย ขณะเดียวกันโรงเรียนอาจจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำสังคมอีกด้วย ในฐานะที่มีหน้าที่เตรียมสมาชิกของสังคม คือ เยาวชน หรือแม้กระทั่งผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นสมาชิกที่สมบูรณ์แบบของสังคมอยู่แล้วให้เหมาะสมกับสภาพความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอของสังคม

โรงเรียนจะต้องพยายามดึงชุมชนเข้ามาร่วมดำเนินการด้วย ถ้าชุมชนมีความเข้าใจต่อโรงเรียนก็จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จะช่วยให้การดำเนินงานทางด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนเป็นไปได้อย่างสะดวก เกิดความเข้าใจดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทำให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในชุมชนได้ นอกจากนี้ยังจะช่วยให้เข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนาตัวเด็ก ซึ่งจะออกไปอยู่ในสังคม ทำให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2534 : 74)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 74) ได้วางแนวปฏิบัติในหลักสูตรประถมศึกษา 2521 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2533 ว่า โรงเรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้ดังนี้

1. ชี้แจงให้บุคลากรในชุมชน โดยเฉพาะผู้เกี่ยวข้องโดยตรง มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานของโรงเรียน
2. โรงเรียนสามารถนำบุคลากรในชุมชน วัสดุ สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
3. โรงเรียนอาจขอความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชนทั้งทางด้านการเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์
4. โรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือชุมชนทางด้านวิชาการและอื่น ๆ เช่น ความรู้

ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ด้านการเกษตร การรักษาสุขภาพอนามัยของคนในครอบครัว และการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ

5. โรงเรียนต้องช่วยแก้ปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร ด้วยการชี้แจงให้ผู้ปกครองเกิดความรู้ความเข้าใจในการสอน ตามแนวทางของหลักสูตรที่ต้องปฏิบัติจริง

การบริหารงานการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะบริหารให้ประสบความสำเร็จ เพราะวัดกับบ้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดตั้งแต่สมัยโบราณกาลแล้ว คราวนี้ที่วัดและบ้านพึ่งพาอาศัยกันและกัน และมีความสัมพันธ์กันดีแล้ว การทำงานทุกอย่างในวัด จะสำเร็จอย่างราบรื่นอยู่เสมอ วัดจึงต้องสร้างความสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับชุมชน วัดจึงจะเป็นศูนย์กลางของชุมชนอย่างแท้จริง

สภาพการบริหารงานโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์

โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ก่อตั้งโดยเจ้าอาวาสร่วมกันกับคณะกรรมการอุปถัมภ์ จัดตั้งขึ้นโดยเสนอเรื่องผ่านอำเภอ จังหวัด ถึงกรมการศาสนา โดยผ่านความเห็นชอบตามสายงานการบังคับบัญชาทั้งทางคณะสงฆ์และทางราชการ เมื่อกรมการศาสนาให้ความอุปถัมภ์แล้วก็รับขึ้นทะเบียนอุดหนุนในงบประมาณให้ต่อไป

ในการบริหารงานในโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์นี้ เจ้าอาวาสในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ต้องใช้ภาวะผู้นำในตัวยิ่งมาก เนื่องจากต้องใช้ศิลปะในการบริหารงาน เริ่มตั้งแต่สรรหาผู้อุปถัมภ์โรงเรียนอย่างน้อย 5 คน จัดหาครูอาจารย์ที่มีคุณวุฒิตรงกับวิชาที่สอนให้เพียงพอ และประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ส่งเด็กมาเข้าเรียน โดยที่จังหวัดและอำเภอต้องให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี

สภาพการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ปัจจุบันโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ยังไม่มีครบทุกจังหวัด และจังหวัดที่มีอยู่แล้ว การบริหารงานก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งมุ่งหมาย เนื่องจากต้องมีการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาอีกหลายด้าน

ในส่วนของบุคลากร ผู้ที่เป็นครูผู้สอนไม่เพียงพอและที่มีอยู่ก็มีคุณวุฒิไม่ตรงกับวิชาที่จะสอน การจัดหาวิทยากรต่างห้องที่ไม่สะดวก บุคลากรผู้่อาสมาสอนไม่ได้รับค่าตอบแทน ทุกคนเสียสละอาสาเข้ามาสอนให้

ด้านวิชาการ หลักสูตรของวิชายังไม่เหมาะสม ชัดเจน และวิชาเลือกที่ไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น ก็ยังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้จริงจัง ในด้านการจัดทำอุปกรณ์การสอน สื่อการเรียนการสอนก็ยังไม่มีการจัดทำกันอย่างจริงจัง ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ การนิเทศในโรงเรียนไม่มี การวัดผลประเมินผลยังทำไม่ได้เต็มที่ ไม่สามารถวัดเด็กได้ จึงเป็นสิ่งที่น่าห่วง เรื่องคุณภาพทางการศึกษา

ด้านธุรการและการเงิน ด้านธุรการจัดทำน้อยมาก นอกจากระเบียบนักเรียน ทะเบียน วัดผล ข้อมูลต่าง ๆ ไม่มีการจัดทำและรวบรวม การเงินได้รับการสนับสนุนจากทางราชการน้อยมาก ไม่เพียงพอในการบริหารงาน ต้องขอรับการสนับสนุนจากแหล่งภายนอกมาใช้จ่าย ในปีงบประมาณ 2534 โรงเรียนแห่งหนึ่ง ๆ จะได้รับงบประมาณสนับสนุนแห่งละประมาณ 3,260 บาท ซึ่งนับว่าน้อยมาก

ในด้านอาคารสถานที่ มีน้อยแห่งที่มีเรียนเป็นเอกเทศ สำหรับโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยเฉพาะ ส่วนมากจะใช้ศาลาการเปรียญและห้องเรียนโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษาในวัด ทำให้ไม่สะดวกในการจัดห้องเรียน และการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียน งบประมาณเพื่อการนี้ยังไม่มีโดยตรง แต่มักจะมีเงินอุดหนุนบูรณะวัดพอที่จะเจียกจ่ายไปได้เล็กน้อย

ในด้านการจัดกิจการนักเรียน จัดได้เป็นส่วนน้อย เนื่องจากขาดเจ้าหน้าที่ที่จะช่วยเหลือ เจ้าอาวาสหรือผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการ การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถจัดได้พอสมควร

ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน วัดและบ้านมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน วัดสามารถเป็นที่พึ่ง และเป็นศูนย์กลางของชุมชนได้ แต่ในเรื่องการสนับสนุนการดำรงของโรงเรียนยังขาดผู้ให้ความร่วมมือสนับสนุนในการดำเนินงานอย่างจริงจัง ซึ่งทางราชการสมควรจะได้ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจเยี่ยมอย่างจริงจังต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

งานวิจัยภายในประเทศ

การศึกษาปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ เท่าที่ค้นพบมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ในประเทศไทยมีน้อยมาก ส่วนมากเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและงานบริหารโรงเรียน ดังนี้

พัฒนา ชูเชื้อ (2508 : 83 - 87) ได้ศึกษาถึงการอบรมพุทธศาสนาและความคิดเห็นของเขมิต่อพุทธศาสนา ในโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์จังหวัดพระนคร มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาวิธีอบรมพุทธศาสนาของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ และสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ กลุ่มตัวอย่างคือพระอาจารย์ที่สอนในโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ วัดมหาธาตุ วัดบวรนิเวศ และวัดเบญจมบพิตร และนักเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์เฉพาะชั้นปลายและชั้นสูง ผลปรากฏว่าวิธีอบรมพุทธศาสนาของพระอาจารย์ มีหลักธรรมและคตินิยม ประวัติพระพุทธเจ้า และพระสาวก วันสำคัญทางพุทธศาสนา ศาสนพิธี มารยาทของสุภาพบุรุษและกุลสตรีอันดีงาม ถ้าเป็นนักเรียนชั้นสูงหรือเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป ก็เพิ่มภาษาอังกฤษภาคธรรม การวัดผลส่วนใหญ่เป็นการสอบข้อเขียน อุปสรรคในการสอน คือ ด้านการปกครองนักเรียน เนื่องจากนักเรียนมาเรียนเพียงสัปดาห์ละ 1 วัน นอกจากนี้นักเรียนมาเรียนไม่สม่ำเสมอ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ตลอดจนไม่เอาใจใส่ว่าบุตรหลานของตนมาเรียนหรือไม่ หรืออนุญาตให้บุตรหลานของตนเรียนด้วยเหตุผลเพียงเล็กน้อย นักเรียนมาเรียนร้อยละ 67.74 เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม ที่เหลือมาเรียนเพราะครูอาจารย์ที่โรงเรียนต้องการให้มาเรียน ผู้ปกครองให้มาเรียน ตามเพื่อนมาเรียน นักเรียนเห็นว่าพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สอนตามหลักเหตุผล ไม่ล้าสมัย และเป็นประชาธิปไตย นักเรียนจำนวนกว่าครึ่งเห็นว่าพุทธศาสนามีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวัน เพราะสอนให้เป็นคนมีศีลธรรม

นิสัย อารมณ์ และความประพฤติของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ส่วนมากอยู่ในเกณฑ์ดีมาก เป็นคนเรียบร้อย มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว สุขุม ซื่อสัตย์ มีเหตุผล ไม่โกรธง่าย แจ่มใสร่าเริง มีอารมณ์ขัน เมื่อมาศึกษาที่โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์แล้ว ปรากฏว่านักเรียนมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจดีขึ้น สามารถระงับอารมณ์โกรธของตนได้ รู้จักสิ่งที่ผิดที่ชั่ว รู้จักการให้อภัย

ในปีต่อมา ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์ (2509 : 193 - 204) ได้ศึกษาถึงบทบาทของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีต่อเยาวชน เพื่อศึกษาถึงวิวัฒนาการ บทบาท หน้าที่ หลักสูตร กิจกรรม ผู้สอน ตลอดจนถึงปัญหาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จากเอกสาร การสังเกต และจากแบบสอบถามที่ถามพระอาจารย์ ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง นักเรียนและผู้บริหาร โรงเรียน จากโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศ รวม 27 แห่ง ผลปรากฏว่า ครูอาจารย์ พระอาจารย์ที่ทำการสอนส่วนมากอายุ 24 - 32 ปี ซึ่งทำงานด้วยความสมัครใจ ไม่มีเงินเดือนจ้างรางวัล วิชาที่สอนส่วนมากสอนหลักธรรมและคตินิยมต่าง ๆ พุทธประวัติ ศาสนพิธี วัฒนธรรมประเพณีไทย วันสำคัญทางศาสนา มารยาทอันดีงาม วรรณคดีพุทธศาสนา ปรัชญา ศาสนาเปรียบเทียบ ประวัติศาสตร์ ศาสนา สอนโดยการบรรยาย ตั้งปัญหาอภิปราย การส่งเสริมให้มีการค้นคว้ามีไม่มากนัก อุปกรณ์ไม่ค่อยมีใช้ วัตถุประสงค์โดยการสอนข้อเขียนและคุณความประพฤติปัญหาเกี่ยวกับเด็กคือขาดเรียนบ่อย ๆ การลงโทษแทบไม่มีเลย นักเรียนส่วนใหญ่เข้าเรียนเพราะต้องการหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับพุทธ ศาสนา กิจกรรมที่ชอบมากที่สุดได้แก่ ศาสนพิธี วัฒนธรรมประเพณีไทย ใ้คว้าที่และวาทศิลป์ วิชาที่ไม่ชอบได้แก่ พุทธธรรม และธรรมภาษณาอังกฤษ ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือ ขาดครูอาจารย์ พระอาจารย์ ที่ศรัทธาและเสียสละเพื่ออบรมสั่งสอนเยาวชนที่แท้จริง ส่วนผู้ปกครองยังไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์เท่าที่ควร ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ คือขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ขาดทุนทรัพย์ อุปกรณ์ หลักสูตรยังไม่เหมาะสม การจัดกิจกรรมและวิธีการสอนยังไม่น่าสนใจ ประชาชนส่วนมากยังไม่รู้เรื่องโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ส่วนจิรพันธุ์ พิทักษ์ (2524 : 45 - 47) ได้วิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เคยเรียนและไม่เคยเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 400 คน พบว่าระดับจริยธรรมของนักเรียนอยู่ในระดับตามเกณฑ์ (Conventional Level) ซึ่งอยู่ในขั้นที่ 3 หรือขั้นที่ 4 และเป็นไปตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ส่วนนักเรียนที่เคยเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ไม่เคยเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับจำนวนปีที่เรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ทวี เชื่องสุวรรณ (2528 : 84 - 86) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่าคะแนนเฉลี่ยความเป็นปัญหาและจัดอันดับผลของปัญหาแล้ว ปรากฏว่าปัญหาการบริหารงานด้านธุรการเป็นปัญหาอันดับ 1 ปัญหาการบริหารงานด้านวิชาการเป็นปัญหาอันดับสอง ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนชุมชนเป็นปัญหาระดับ 3 ปัญหาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนเป็นปัญหาระดับ 4 และปัญหาการบริหารงานด้านบุคลากรเป็นปัญหาสุดท้าย ปัญหาบริหารงานทั้งห้าด้านมีระดับความเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

คง โพธิ์บัณฑิต (2519 : 165 - 168) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" พบว่ามีปัญหาทางด้านบริหารวิชาการ ทางโรงเรียนยังใช้วิธีการสอนแบบเก่า ๆ ยึดหนังสือเรียนเป็นคู่มือ เป็นหลักสูตรและเป็นอุปกรณ์ไปในตัว การเตรียมงานก่อนเปิดเรียนไม่ค่อยได้ทำกันอย่างจริงจัง ได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์น้อยมาก มีปัญหาในเรื่องการสอนและอุปกรณ์การสอน อัตราครูไม่พอกับจำนวนนักเรียน ส่วนงานธุรการ ครูใหญ่มักแบ่งให้ครูหลายคนทำ ทำให้งานล่าช้า ไม่มีระเบียบเท่าที่ควร ผู้บังคับบัญชาไม่ค่อยออกตรวจเยี่ยม

สุวิษ แก้วเกษ (2515 : 66) ได้ทำการวิจัยเรื่องงานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริหารหรือครูใหญ่มิได้ให้ความสำคัญแก่งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนเท่าที่ควร ส่วนทางด้านงานวิชาการ งานบุคคล งานกิจกรรมนักเรียน และงานธุรการนั้น ได้ปฏิบัติหน้าที่น้อยหรือมากพอสมควร แสดงว่างานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้ปฏิบัติอยู่น้อยมากนั่นเอง

ส่วนดาวเรือง รัตนิน (2518 : 79 - 80) ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมของผู้บริหารการศึกษามีแนวโน้มที่จะปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในระดับน้อย น้อยที่สุด จนถึงไม่มีพฤติกรรมเลยเป็นส่วนใหญ่ ส่วนงานวิชาการงานบุคคล งานกิจกรรมนักเรียน และงานธุรการมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติในระดับมาก

ในปีต่อมา เจลิม แซ่มซ้อย (2519 : 78 - 84) ได้ศึกษาเรื่องเดียวกัน พบว่าการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคใต้ ผู้บริหารการศึกษา กรณีดำรงตำแหน่งสูงใหญ่มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานในเกณฑ์มาก 3 ประเภท คือ งานธุรการ การเงิน และบริการได้รับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาได้แก่ งานวิชาการและงานบุคคล ตามลำดับ ส่วนงานกิจกรรมนักเรียนนั้นได้รับการปฏิบัติน้อย และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนได้รับการปฏิบัติน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิษ แก้วเกษ (2518 : 66) และดาวเรือง รัตนิน (2518 : 79 - 80)

ศุภกุล เกียรติสุนทร (2527 : 101) ได้วิจัยเรื่องกิจกรรมของวัด ซึ่งจะเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชน พบว่ากิจกรรมด้านการจัดศาสนศึกษาเพื่อประชาชน 1 ใน 7 ของกิจกรรมของการวิจัย การเปิดสอนพุทธศาสนาวินัยแก่ประชาชนและเยาวชนที่สนใจทั่วไป มีน้ำหนักตัวประกอบมากที่สุด .603 ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2534 : 49 - 130) ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา ได้สรุปผลสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนพบว่า "โดยเฉลี่ย

ผู้บริหารใช้เวลาประมาณร้อยละ 24 ในการปฏิบัติการสอน ร้อยละ 16 ดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียน ร้อยละ 15 ปฏิบัติงานด้านธุรการการเงิน ร้อยละ 12 ติดตามกำกับและประเมินผล ร้อยละ 11 ติดตามงานบริการภายนอกโรงเรียน ร้อยละ 9 ใช้ในการอบรมนักเรียน ร้อยละ 7 ใช้ในการร่วมกิจกรรมกับชุมชน ร้อยละ 3 ใช้ในการชุมนุมกรรมการศึกษา ร้อยละ 2 ใช้ในการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียน และร้อยละ 1 ใช้เวลาทำกิจกรรมอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามความรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่ ส่วนการฝึกอบรมที่ผู้บริหารได้รับ มีส่วนช่วยเพิ่มความดีของการนิเทศภายในโรงเรียน เนื่องจากการฝึกอบรมที่เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ตลอดจนเทคนิคและวิธีการบริหารช่วยเพิ่มมิตรภาพในการเป็นผู้นำทางวิชาการให้กับผู้บริหารโรงเรียน สามารถนิเทศการสอนของครู และให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนของครู นอกจากนั้นการฝึกอบรมผู้บริหารยังช่วยให้โรงเรียนมีกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพิ่มมากขึ้น

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533 : 41) ได้วิจัยเรื่องความเสมอภาคของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โรงเรียนในภาคใต้มีความเสียเปรียบในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยพิจารณาจากความดีของกิจกรรมที่จัดร่วมกันมีค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะจังหวัดหรือท้องถิ่นที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและจัดกิจกรรมร่วมกับมัสยิดมากกว่าโรงเรียน ทำให้การสนับสนุนจากชุมชนทั้งที่เป็นการบริจาคเงินและสิ่งของ และแรงงานมีค่อนข้างน้อย

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2522 : 51) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะจริยธรรมที่ครูปลูกฝังมาก คือ ความรับผิดชอบ และระเบียบวินัย จริยธรรมที่ครูปลูกฝังน้อย คือ ความมีเหตุผล ความอดุสหาะ ความสามัคคี และความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนที่ปลูกฝังน้อยมาก คือ ความประหยัด ความเสียสละ ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที และความยุติธรรม วิธีการที่ครูปลูกฝังจริยธรรมก็คือ ใช้วิธีบอกแนะนำมากที่สุด รองลงมาคือการฝึกพฤติกรรมโดยการให้รางวัลและลงโทษ

งานวิจัยต่างประเทศ

ปี 1974 ชาร์ฟแมน (Sharfman. 1974 : 1599-A) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และการฝึกฝนทางศาสนา กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาวยิวทั้งชายและหญิง จำนวน 315 คน ที่กำลังเรียนเกรด 12 ในเมืองนิวยอร์ก ซึ่งมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจเหมือนกัน แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม คือ นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนศาสนาและได้รับการฝึกฝนทางศาสนาตลอดเวลา นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาล และได้ฝึกฝนทางศาสนาออกเวลา และนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลที่ไม่ได้รับการฝึกฝนทางศาสนาเลย ปรากฏผลว่า การฝึกฝนทางศาสนาและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กนักเรียนชาวยิวมีความสัมพันธ์กันทางบวก ความคิดสร้างสรรค์และการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กนักเรียนชาวยิวมีความสัมพันธ์กันทางบวก จากการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนสอนศาสนาและโรงเรียนที่ไม่สอนศาสนามีผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก

ต่อมา เบเกอร์ (Baker. 1976 : 1954-A) เปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของเด็กนักเรียนเกรด 9 และเกรด 12 ในโรงเรียน 3 แบบ ในรัฐโคโลราโด ใช้แบบสอบถามสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนสอนศาสนา และโรงเรียนที่ไม่สอนศาสนา ผลปรากฏว่า คะแนนทางด้านภาษาและจริยธรรมมีความสัมพันธ์กันต่ำ เด็กที่เรียนในโรงเรียนต่างกันและต่างระดับกัน มีคะแนนในด้านจริยธรรมต่างกัน เด็กนักเรียนเกรด 9 ในแต่ละโรงเรียนคะแนนจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่เด็กนักเรียนเกรด 12 ในแต่ละโรงเรียนมีจริยธรรมต่างกัน

ปี 1977 ได้มีผู้ศึกษาเปรียบเทียบถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนชาวยิวในลอสแอนเจลิส ที่เรียนในโรงเรียนสอนศาสนาของชาวยิว โดยแบ่งเป็นโรงเรียนสอนศาสนาวันอาทิตย์ (Sunday School) โรงเรียนสอนศาสนาฮีบรู (Hebrew School) และโรงเรียนสอนศาสนา (All-day School) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิงชาวยิว เกรด 4 - 6

จำนวน 152 คน ผลปรากฏว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนขึ้นอยู่กับชนิดของโรงเรียน ระดับชั้นเรียน และเพศ นักเรียนที่มาจากโรงเรียนสอนศาสนาฮิบรูมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่า นักเรียนที่มาจากโรงเรียนสอนศาสนาวันอาทิตย์ และนักเรียนที่มาจากโรงเรียนสอนศาสนาที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงที่สุดในกลุ่ม ส่วนนักเรียนเกรด 6 มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่านักเรียนเกรด 5 และนักเรียนเกรด 5 มีพัฒนาการสูงกว่านักเรียนเกรด 4 นักเรียนหญิงมีคะแนนสูงกว่านักเรียนชาย แต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Menitoff . 1977 : 3396-A)

วอลลิน (Wallin . 1978 : 7276-A) ศึกษาความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนไม่ปกติ นักเรียนที่ได้รับการฝึกฝนทางศาสนา กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชายชาวยิว 48 คน ที่มาจากครอบครัวระดับกลางในเมืองนิวยอร์ก ซึ่งกำลังเรียนระดับ จูเนียร์ไฮสกูล จากเกรด 1 - 7 หรือ 8 แบ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน คือนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนไม่ปกติจากโรงเรียนราษฎร์ที่ไม่สอนศาสนา และจากโรงเรียนราษฎร์ที่สอนศาสนาของชาวยิว ผลปรากฏว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายชาวยิวที่เรียน ไม่ปกติและนักเรียนที่เรียนได้ตามปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนที่เรียนได้ตาม ปกติมีคะแนนสูงกว่า และนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสอนศาสนาให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียน ที่ไม่เรียนในโรงเรียนสอนศาสนา ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าการฝึกฝนทางศาสนาของชาวยิวมีผล ต่อการส่งเสริมพัฒนาการทางการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

* แอนเดอร์เซน (Andersen . 1982 : 4156-A) ได้ศึกษาวิจัยถึงการมีส่วนร่วมของ ศึกษานิเทศก์ในประเภทของงานที่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งได้แก่ การบริหารงานวิชาการ งานหลักสูตร และการสอน การบริการนักเรียน การบริหารธุรการ การบริหารวัสดุครุภัณฑ์ และความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแห่งรัฐ ไอโอวา (Iowa) มีกลุ่มตัวอย่าง 441 คน ส่วนใหญ่แสดงทัศนะ ว่าภารกิจของศึกษานิเทศก์ ที่เกี่ยวข้องกันมากได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงาน ทั่วไป โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคล

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. วิธีการจัดกระทำข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วย

1. ศึกษาธิการจังหวัด ในจังหวัดที่มีโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ จำนวน 64 คน
2. ศึกษาธิการอำเภอ ในอำเภอที่มีโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ จำนวน 293 คน
3. ผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ทั่วประเทศ จำนวน 610 รูป

กลุ่มตัวอย่าง

ได้มาจากการสุ่มจากประชากร โดยใช้ตารางสุ่มตัวอย่างของเกรจซี่ และมอร์แกน

(Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ในการสุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังนี้ แบ่งโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์จาก 18 ภาคของคณะสงฆ์ เป็น 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ แล้วสุ่มจากภาคเป็นจังหวัด และจากจังหวัดเป็นโรงเรียน เป็นการสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในแต่ละภาค

ภาค	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ภาคเหนือ	15	13	69	53	228	80
ภาคกลาง	19	14	28	21	80	35
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	17	15	161	90	259	95
ภาคใต้	13	11	35	25	43	25
	64	53	293	189	610	235

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ตามทัศนะของผู้บริหาร รวม 6 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีปัญหาการบริหารงาน 6 ด้าน ของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศาณิก โดยแยกแต่ละด้านของปัญหา ดังนี้

1. งานบริหารบุคคล	จำนวน 9 ข้อ
2. งานบริหารวิชาการ	จำนวน 9 ข้อ
3. งานบริหารธุรการและการเงิน	จำนวน 8 ข้อ
4. งานบริหารกิจการนักเรียน	จำนวน 9 ข้อ
5. งานบริหารอาคารสถานที่	จำนวน 6 ข้อ
6. งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	จำนวน 9 ข้อ

รวมทั้งหมด จำนวน 50 ข้อ

ซึ่งลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือกโดยกำหนดคำตอบเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ระดับคะแนน 1 หมายความว่า จะก่อให้เกิดปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่มีปัญหาเลย
- ระดับคะแนน 2 หมายความว่า จะก่อให้เกิดปัญหาอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
- ระดับคะแนน 3 หมายความว่า จะก่อให้เกิดปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับคะแนน 4 หมายความว่า จะก่อให้เกิดปัญหาอยู่ในระดับมาก
- ระดับคะแนน 5 หมายความว่า จะก่อให้เกิดปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดต้องรีบแก้ไขด่วน

ขั้นตอนในการสร้างการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการบริหารโรงเรียน พุทธศาสนวันอาทิตย์ เพื่อนำเนื้อหามาวิเคราะห์เป็นข้อคำถามในการสร้างแบบสอบถาม
2. ในการสร้างแบบสอบถาม ขอคำปรึกษาในการร่างแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง วัตถุประสงค์ จากกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
3. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบเนื้อหาสาเหตุ และส่วนที่ใช้ในแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อความที่สมบูรณ์
4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจากคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทแล้วไปขอคำแนะนำปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของแบบสอบถาม จากผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน คือ
 - 4.1 นายเสมอ นาคพงศ์ อธิบดีกรมการศาสนา
 - 4.2 พระพรหมมณี ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวรนิเวศวิหาร
 - 4.3 พระมหาบุญถึง ชุตินฺธโร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมหาธาตุ
 - 4.4 นายประสิทธิ์ แดงรัมย์ ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
 - 4.5 นายชุมพล ศรีปัญญา ศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี
 - 4.6 รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย มศว.ประสานมิตร
 - 4.7 นายสุชุม มูลเมือง กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
5. นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข และนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และแก้ไขปรับปรุงเป็นครั้งสุดท้าย
6. นำร่างเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นจากประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

7. นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดสอบแล้ว มาตรวจให้คะแนนหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้สูตร ครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .987

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการโดย

1. ขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และอธิบดีกรมการศาสนา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือให้ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งประเทศ ตอบแบบสอบถาม

2. ขอหนังสือแนะนำตัวจากสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ ถึงศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทั่วประเทศที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3. ส่งแบบสอบถาม หนังสือในข้อ 2 และหนังสือส่วนตัวของผู้วิจัย พร้อมด้วยซองเปล่า สนicker ไปรษณียากรเจ้าหน้าที่ผู้วิจัย ไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2534 โดยกำหนดระยะเวลาส่งคืนไว้ด้วย ได้รื้อแบบสอบถามส่งกลับคืนมา จนถึงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2534

4. แบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างท่านใด ที่ยังไม่ได้รับคืน ผู้วิจัยได้มีจดหมายส่วนตัว ขอความร่วมมือไปอีกครั้งหนึ่ง

วิธีการจัดกระทำข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ในการตอบ จัดหมวดหมู่แบบสอบถามตามกลุ่มประชากรที่ศึกษา ปรากฏว่าจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 477 ฉบับ ได้รับ

คืนมา 470 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.53 และเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้งสิ้น และแยกแบบสอบถามออกเป็นกลุ่ม ๆ จำนวน 3 กลุ่ม คือ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และแยกกลุ่มประชากร ดังกล่าวออกเป็นภาค 4 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน
ที่ส่งแบบสอบถามไป และได้รับคืนมา

รวม	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง							
	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน		รวม	
	ส่งไป	รับคืนมา	ส่งไป	รับคืนมา	ส่งไป	รับคืนมา	ส่งไป	รับคืนมา
เหนือ	13	13	53	53	80	80	146	146
กลาง	14	14	21	21	35	35	70	70
ตะวันออกเฉียงเหนือ	15	15	90	90	95	88	200	193
ใต้	11	11	25	25	25	25	61	61
รวม	53	53	189	189	235	228	477	470

2. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 ทั้งหมด มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ

ตอบ มากที่สุด ให้ 5 คะแนน

ตอบ มาก ให้ 4 คะแนน

ตอบ	ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ตอบ	น้อย	ให้	2	คะแนน
ตอบ	น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วนั้น มาดำเนินการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของแบบสอบถาม แต่ละด้าน ของปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาติศย์ ทั้ง 6 ด้าน ของแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาตามแนว ของเบสท์ (Best. 1977 : 169-175) ดังนี้ คือ

1.00 - 2.33 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด หรือไม่มีเลย

2.34 - 3.67 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

3.68 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

2. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ในแต่ละข้อ และรายด้าน ของปัญหาการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวินาติศย์ ตามทัศนะของผู้บริหาร ทั้ง 3 กลุ่ม แยกเป็นรายภาค ทั้ง 6 ด้าน เพื่อการกระจายของคะแนน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่รายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 60)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma fx}{\Sigma f}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

f แทน ความถี่

Σfx แทน ผลรวมทั้งหมดของความถี่คูณคะแนน

Σf แทน ผลรวมทั้งหมดของความถี่ ซึ่งมีค่าเท่ากับจำนวนข้อมูลทั้งหมด (N)

1.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 64 - 65)

$$s = \frac{N\Sigma fX^2 - (\Sigma fX)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ s แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ΣfX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละระดับยกกำลังสอง

$(\Sigma fX)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติสำหรับตรวจสอบเครื่องมือ

หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยใช้สูตร ครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\Sigma S_i^2}{S_t^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

n แทน จำนวนข้อในแบบสอบถาม

s^2_1 แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

s^2_t แทน ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ความเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

N แทน คนในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว

X แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

SD แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้คือ

1. รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล
2. หาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ เป็นรายชื่อ รายด้าน แยกตามภาคภูมิศาสตร์
3. การแปลความหมาย ได้กำหนดเกณฑ์สำหรับพิจารณาขอบเขตของคะแนน เพื่อใช้ในการแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าตามความถี่ของ เบสต์ (Best. 1977 : 169 - 175) ดังนี้

- 1.00 - 2.33 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด หรือไม่มีเลย
 2.34 - 3.67 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
 3.68 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ต้องรีบแก้ไขโดยด่วน

ผลการวิเคราะห์

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล หัตถ์ของ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ที่มีต่อปัญหา การบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ จำนวน 6 ด้าน คือ 1. งานบริหารบุคคล 2. งานบริหารวิชาการ 3. งานบริหารธุรการและการเงิน 4. งานบริหารกิจการนักเรียน 5. งานบริหารอาคารสถานที่ 6. งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยจำแนกเป็นรายชื่อ และ รายด้าน จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ และแสดงเป็นรูปภาพ ตามลำดับดังนี้

1. กระแนงเฉลี่ยรายชื่อและรายด้าน และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามหัตถ์ของ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ที่มีต่อปัญหา การบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ จำแนกเป็นรายชื่อ และรายด้าน ตามภาค ภูมิศาสตร์ ปรากฏตามตาราง 3 - 30

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารบุคคล ตามทัศนะของ
 ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน
 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคเหนือ

ข้อที่	ปัญหาบริหารงานบุคคล	ศึกษานิเทศก์จังหวัด		ศึกษานิเทศก์อำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1.	ครูผู้สอนไม่ได้รับการอบรม เกี่ยวกับเทคนิคการสอนมาก่อน	3.38	1.04	3.86	0.85	3.37	1.18
2.	จำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวน นักเรียน	3.84	0.89	3.43	1.10	2.95	1.24
3.	ผู้อำนวยการโรงเรียนไม่มี โอกาสคัดเลือกครูผู้สอน	3.30	0.94	3.43	1.13	3.26	1.29
4.	ไม่มีการจูงใจให้ครูมีส่วนร่วม ในการพัฒนาโรงเรียน	3.61	0.65	3.24	0.91	2.97	1.09
5.	สวัสดิการที่จัดให้ครูมีน้อยไม่ เพียงพอ ทำให้ครูขาดขวัญและ กำลังใจในการทำงาน	3.76	0.83	4.03	0.91	3.76	1.29
6.	ครูไม่สนใจที่จะพัฒนาตัวเองให้ มีความรู้ในวิชาการเพิ่มขึ้น	3.38	0.76	3.01	1.02	2.68	1.13

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานบุคคล	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
7.	ไม่มีการฝึกอบรมผู้ที่แต่งตั้ง เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนให้ รู้อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และกระบวนการบริหารมาก่อน	3.76	0.83	3.90	1.02	3.35	1.31
8.	โรงเรียนขาดบุคลากรในการ ปฏิบัติงานทั่วไป	3.69	0.75	3.69	1.00	3.65	1.05
9.	ครูผู้สอนที่เป็นพระสงฆ์ประจำ อยู่วัดอื่นไม่สะดวกในการ เดินทางมาสอน	3.46	0.87	3.12	1.17	3.2	1.41
เฉลี่ยรวม		3.57	0.84	3.52	1.01	3.24	1.22

จากตาราง 3 แสดงว่าศึกษาธิการจังหวัด เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ ดังนี้ คือครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน การจัดสวัสดิการให้ครูมีน้อยไม่เพียงพอ ทำให้ครูขาดขวัญ และกำลังใจในการทำงาน การฝึกอบรมผู้ที่แต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน และการขาดบุคลากรในการปฏิบัติงานทั่วไป เรื่องอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ศึกษาธิการอำเภอ เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับดังนี้คือ เรื่องการจัดสวัสดิการให้ครูมีน้อยไม่เพียงพอ ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน การฝึกอบรมผู้ที่จะแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ครูไม่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนมาก่อน การขาดบุคลากรในการปฏิบัติงานทั่วไป เรื่องอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่าการจัดสวัสดิการให้ครูมีน้อยไม่เพียงพอ ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีปัญหามากที่สุด เรื่องอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารวิชาการ ตามทัศนะของ
 ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน
 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศวิทย ในภาคเหนือ

ข้อที่	ปัญหาการบริหารวิชาการ	ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
10.	อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนของโรงเรียนไม่เพียงพอ	4.15	0.80	4.07	0.80	4.16	1.07
11.	การจัดหลักสูตรขาดความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป	3.76	1.10	3.50	0.86	3.32	1.26
12.	ขาดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน	3.84	0.98	3.54	0.88	3.23	1.20
13.	วิธีการสอน การจัดกิจกรรมของครูไม่เป็นที่สนใจของนักเรียน	3.84	0.80	3.41	0.88	2.86	1.22
14.	ครูขาดเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือรวมทั้งหนังสือสำหรับค้นคว้าประกอบการสอน	4.15	0.55	3.66	0.80	3.48	1.01

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารวิชาการ	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
15.	ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่าง เพียงพอจากกรมการศาสนา, จังหวัดและอำเภอ	4.30	0.63	4.14	0.86	3.95	0.97
16.	ครูขาดความรู้ความเข้าใจใน การผลิตสื่อการเรียนการสอน	4.07	0.49	3.75	0.89	3.66	0.96
17.	ครูผู้สอนที่เป็นพรവാสามปัญหา ในการสอน เนื่องจากไม่เข้าใจ ในหลักธรรมาอย่างลึกซึ้ง	3.69	0.75	3.30	1.13	3.15	1.18
18.	ขาดหนังสืออ่านประกอบ เพื่อ ให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม	3.76	0.83	4.01	0.86	4.2	1.00
เฉลี่ยรวม		3.95	0.76	3.71	0.89	3.55	1.10

จากตาราง 4 แสดงว่าศึกษาธิการจังหวัด มีความเห็นว่า ทุกเรื่องมีปัญหายู่ในระดับมากที่สุด ศึกษาธิการอำเภอ เห็นว่ามีปัญหายู่ในระดับมากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้คือ ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอจากกรมการศาสนา, จังหวัดและอำเภอ อุปกรณ์การเรียนการสอน

ของโรงเรียนไม่เพียงพอ ขาดหนังสืออ่านประกอบเพื่อให้เรียนกันคว่ำเพิ่มเติม และครูขาดความเข้าใจในการผลิตสื่อการเรียนการสอน

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่ามีปัญหามากที่สุด ได้แก่ อุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนไม่เพียงพอ หนังสืออ่านประกอบเพื่อให้นักเรียนกันคว่ำเพิ่มเติมมีไม่พอ และครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอจากกรมการศาสนา, จังหวัดและอำเภอ เรื่องอื่น ๆ มีปัญหากลาง

ตาราง 5 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารธุรการและการเงิน ตามทัศนะของศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ในภาคเหนือ

ข้อที่	ปัญหาการบริหารธุรการ และการเงิน	ศึกษานิเทศก์จังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
19.	ไม่มีการจัดทำสถิติข้อมูลที่ใช้ใน						
	การวางแผน	4.38	0.96	4.01	0.84	3.32	1.25
20.	ไม่สามารถหาเงินบริจาคจาก						
	แหล่งอื่นมาสนับสนุนได้	4.15	0.68	3.73	1.02	3.95	1.11
21.	โรงเรียนได้รับการจัดสรรเงิน						
	งบประมาณสนับสนุนน้อยมาก						
	ไม่พอแก่การดำเนินงาน	4.30	0.85	4.35	0.81	4.25	1.01
22.	งานธุรการต่าง ๆ จัดทำได้น้อย	3.69	1.03	3.73	0.76	3.41	1.06

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารธุรการ และการเงิน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
23.	ผู้ทำหน้าที่ด้านธุรการและการเงิน ขาดความรู้ความเข้าใจใน ระเบียบงานสารบรรณและ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	4.07	0.86	3.75	0.75	3.18	1.09
24.	โรงเรียนขาดครุภัณฑ์ที่เป็นเครื่อง อำนวยความสะดวกในการดำเนิน งาน เช่น พิมพ์ดีด เครื่องอัดสำเนา เครื่องขยายเสียง พัดลม ฯ	3.92	0.86	4.01	0.88	4.06	1.18
25.	โรงเรียนไม่ได้รับการแนะนำ ถึงวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับงาน ด้านธุรการและการเงิน จาก เจ้าหน้าที่กรมการศาสนา และ เจ้าหน้าที่จังหวัด/อำเภอ	3.92	0.86	4.01	0.77	3.85	1.17

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารธุรการ และการเงิน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
26.	ไม่มีการจัดเก็บรักษาและควบคุม คู่มืองานเอกสารและหลักฐาน ต่าง ๆ ให้เรียบร้อยตาม ระเบียบงานสารบรรณ	3.69	0.85	3.88	0.75	3.03	1.27
	เฉลี่ยรวม	4.01	0.86	3.94	0.82	3.63	1.14

จากตาราง 5 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่ามีปัญหา
อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกเรื่อง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ได้รับจัดสรรเงิน
งบประมาณสนับสนุนน้อยมากไม่เพียงพอแก่การดำเนินการ ขาดครุภัณฑ์ที่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวก
สะดวก ไม่สามารถหาเงินบริจาคจากแหล่งอื่นมาสนับสนุนได้ และการไม่ได้รับการแนะนำถึงวิธี
ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานด้านธุรการและการเงินจากเจ้าหน้าที่ ส่วนเรื่องอื่น ๆ อยู่ระดับปานกลาง

ตาราง 6 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารกิจการนักเรียน ตามทัศนะ
ของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน
ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคเหนือ

ข้อที่	ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
27.	โรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมอันดีงามได้	3.38	0.86	2.66	0.75	2.35	1.06
28.	โรงเรียนไม่ได้จัดให้นักเรียนไป ทัศนศึกษานอกสถานศึกษา	3.07	0.95	3.30	1.03	2.97	1.37
29.	การจัดทำทะเบียนประวัติของ นักเรียนไม่เรียบร้อยและไม่เป็น ปัจจุบัน	3.23	0.83	2.96	0.85	2.82	1.21
30.	การเดินทางไปกลับระหว่างบ้าน และโรงเรียนของนักเรียนไม่ สะดวกและไม่ปลอดภัย	2.84	0.98	2.79	1.02	2.40	1.19
31.	โรงเรียนขาดการวางแผนในด้าน บริหารกิจการนักเรียนไว้ตลอดปี	3.46	0.77	3.37	0.85	2.98	1.22

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหางานบริหารกิจการนักเรียน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
32.	นักเรียนทำงานร่วมกันได้ยาก เพราะมาจากต่างระดับและ ประเภทของโรงเรียน	3.30	0.94	2.94	0.90	2.86	2.48
33.	โรงเรียนไม่สามารถให้ความ ช่วยเหลือเด็กยากจนเกี่ยวกับ สวัสดิการและทุนการศึกษาได้	3.61	0.76	3.45	0.84	3.57	1.23
34.	โรงเรียนไม่สามารถจัดบริการ อาหารกลางวันและน้ำดื่มแก่ เด็กได้	3.46	0.77	3.39	1.09	3.35	1.31
35.	เด็กขาดระเบียบวินัยทำให้ ปกครองยากเนื่องจากมาเรียน เพียงสัปดาห์ละ 1 วัน และมา จากหลายโรงเรียนต่างกัน	3.15	1.06	2.85	0.82	2.92	1.11
เฉลี่ยรวม		3.27	0.88	3.07	0.91	2.91	1.35

จากตาราง 6 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่าทุกเรื่องมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารอาคารสถานที่ ตามทัศนะ ของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคเหนือ

ข้อที่	ปัญหาการบริหารอาคารสถานที่	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
36.	จำนวนห้องเรียนมีไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน	2.84	0.98	2.66	1.03	3.32	1.49
37.	โรงเรียนไม่มีอาคารเรียนเป็นเอกเทศต้องอาศัยอาคารสถานที่อื่น ๆ เป็นที่เรียน	3.15	0.68	3.13	1.20	3.87	1.32
38.	โรงเรียนไม่ได้จัดทำสถานที่ไว้สำหรับให้นักเรียนได้พักผ่อนหย่อนใจ	3.00	0.57	2.90	0.98	3.52	1.32

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารอาคารสถานที่	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
39.	ขาดห้องเรียนที่จะจัดเป็นห้อง บริการอื่น ๆ เช่น ห้องธุรการ ห้องพักอาจารย์ ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องแนะแนวและ ห้องจัดกิจกรรมอื่น ๆ	3.46	0.66	3.84	1.08	4.10	1.10
40.	ขาดสนามกีฬาที่จะให้เด็กได้เล่น กีฬาและใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์	3.07	0.75	3.54	1.18	3.62	1.41
41.	โรงเรียนขาดสิ่งสาธารณูปโภค ที่จำเป็น เช่น น้ำประปา, ไฟฟ้า, ถนน และเส้นทาง คมนาคมที่จะผ่านบริเวณ โรงเรียน	2.69	0.85	2.50	0.82	2.03	1.20
เฉลี่ยรวม		3.03	0.74	3.10	1.05	3.41	1.32

จากตาราง 7 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด มีความเห็นว่าทุกข้อมีปัญหายอยู่ในระดับ

ปานกลาง

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ซากห้องเรียนที่จะจัดเป็น
ห้องบริการอื่น ๆ เช่น ห้องธุรการ ห้องพักอาจารย์ ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องแนะแนว และ
ห้องจัดกิจกรรมอื่น ๆ เรื่องอื่น ๆ เห็นว่ามีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่ามีปัญหายอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ซากห้องเรียนที่จะจัดเป็น
ห้องบริการอื่น ๆ และไม่มีอาคารเป็นเอกเทศ เรื่องอื่น ๆ มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหา
ที่น้อยที่สุด ได้แก่ โรงเรียนขาดสิ่งสาธารณูปโภคที่จำเป็น

ตาราง 8 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ตามทัศนะ
ของศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน
ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคเหนือ

ข้อที่	ปัญหางานสร้างความ สัมพันธ์กับชุมชน	ศึกษานิเทศก์จังหวัด		ศึกษานิเทศก์อำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
42.	ขาดการสื่อสารทำความเข้าใจ กับประชาชนให้ทราบถึงการ ดำเนินงานกิจการและการจัด กิจกรรมของโรงเรียน	3.76	0.43	3.16	0.97	3.03	1.09
43.	ขาดการประชุมร่วมกันระหว่าง ครู ผู้ปกครองนักเรียนและ ประชาชนในชุมชน	3.76	0.92	3.43	0.97	3.23	1.13
44.	ขาดการจัดกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างครู, นักเรียน, ประชาชน โดยมีวัดเป็น ศูนย์กลาง	3.84	0.68	3.05	1.02	2.86	1.44
45.	ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญ ของการเรียนและไม่ให้ความ ร่วมมือในการส่งเด็กนักเรียน มาเข้าเรียน	3.84	0.68	3.01	0.93	3.02	1.24

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหางานสร้างความ สัมพันธ์กับชุมชน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
46.	โรงเรียนไม่ได้สร้างความ คุ้นเคยเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง นักเรียน และเข้าร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ ของชุมชน	3.61	0.76	3.07	0.95	3.02	1.15
47.	โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือ และสนับสนุนจากผู้อุปถัมภ์ โรงเรียนในการดำเนินงานใน ด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.30	0.75	3.09	0.86	3.21	1.25
48.	ไม่มีการเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ในท้องถิ่น มาให้ความรู้แก่ นักเรียน	3.23	0.92	3.41	0.88	3.37	1.15
49.	โรงเรียนขาดการจัดประชุม ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษาธิการ จังหวัด ศึกษาธิการเขต และ โรงเรียนใกล้เคียง เพื่อขอ ความร่วมมือและประชาสัมพันธ์ ในการจัดครูมาช่วยสอน และจัด ส่งเด็กมาเข้าเรียน	3.92	0.64	4.16	0.80	4.00	1.00

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาทางสร้างควม สัมพันธ์กับชุมชน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
50.	โรงเรียนขาดปัจจัยต่าง ๆ ที่จะ เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน	3.92	0.75	3.77	0.86	4.25	0.80
	เฉลี่ยรวม	3.68	0.71	3.35	0.91	3.33	1.11

จากตาราง 8 ศึกษาธิการจังหวัด เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด 7 เรื่อง ได้แก่ ขาดการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง โรงเรียนขาดปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเอื้อต่อชุมชน ขาดการสื่อสารทำความเข้าใจกับประชาชนให้ทราบถึงการดำเนินงาน กิจกรรมและการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ขาดการประชุมร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนในชุมชน ขาดการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครู, นักเรียน, ประชาชน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง และผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการเรียนและไม่ให้ความร่วมมือในการส่งเด็กนักเรียนมาเข้าเรียน นอกนั้นมีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดคือ โรงเรียนขาดการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง และโรงเรียนขาดปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่ามึปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดคือ โรงเรียนชาดบังจัย
ต่าง ๆ ที่จะเื้อื่อต่อชุมชน และโรงเรียนชาดการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีปัญหา
อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 9 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้าน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด
ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนา
วันอาทิตย์ ในภาคเหนือ

ปัญหาการบริหารงาน ของ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
	(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1. งานบริหารบุคคล	3.57	0.84	3.52	1.01	3.24	1.22
2. งานบริหารวิชาการ	3.95	0.76	3.71	0.89	3.55	1.10
3. งานบริหารธุรการและการเงิน	4.01	0.86	3.94	0.82	3.63	1.14
4. งานบริหารกิจการนักเรียน	3.27	0.88	3.07	0.91	2.91	1.35
5. งานบริหารอาคารสถานที่	3.03	0.77	3.10	1.05	3.41	1.32
6. งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	3.68	0.71	3.35	0.91	3.33	1.11
เฉลี่ยรวม	3.58	0.79	3.45	0.93	3.35	1.21

จากตาราง 9 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่างานบริหารวิชาการ งานบริหารธุรการและการเงิน และงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ มีปัญหามากที่สุดต้องรีบแก้ไขด่วน นอกนั้นมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่างานทั้ง 6 ด้าน มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 10 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารบุคคล ตามทัศนะของ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ในภาคกลาง

ข้อที่	ปัญหาบริหารงานบุคคล	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1.	ครูผู้สอนไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนมาก่อน	3.14	1.09	3.42	1.02	3.68	0.99
2.	จำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	2.71	0.99	3.23	0.88	2.88	1.30
3.	ผู้อำนวยการโรงเรียนไม่มีโอกาสคัดเลือกครูผู้สอน	2.78	1.12	3.23	1.04	3.28	1.27
4.	ไม่มีการจูงใจให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน	3.00	1.30	3.04	0.92	3.22	1.00

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาบริหารงานบุคคล	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
5.	สวัสดิการที่จัดให้ครูมีน้อยไม่เพียงพอ ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน	3.42	1.22	3.71	1.10	3.57	1.35
6.	ครูไม่สนใจที่จะพัฒนาตัวเองให้มีความรู้ในวิชาการเพิ่มขึ้น	3.14	1.02	3.00	1.04	3.57	1.35
7.	ไม่มีการฝึกอบรมผู้ที่แต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนให้รู้อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และกระบวนการบริหารมาก่อน	3.50	1.16	3.57	0.84	3.37	1.30
8.	โรงเรียนขาดบุคลากรในการปฏิบัติงานทั่วไป	3.42	1.01	3.66	0.91	3.68	1.05
9.	ครูผู้สอนที่เป็นพระสงฆ์ประจำอยู่วัดอื่นไม่สะดวกในการเดินทางมาสอน	3.07	1.20	3.23	1.09	2.94	1.16
เฉลี่ยรวม		3.13	1.12	3.34	0.98	3.35	1.19

จากตาราง 10 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่ามีปัญหามากที่สุด คือครูผู้สอน ไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนมาก่อน และโรงเรียนขาดบุคลากรในการปฏิบัติงานทั่วไป นอกนั้นเห็นว่าปัญหาอยู่ในระดับกลาง

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า สวัสดิการที่จัดให้ครูมีน้อยไม่เพียงพอทำให้ครูขาดขวัญ และกำลังใจในการทำงาน มีปัญหามากที่สุด นอกนั้นเห็นว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ศึกษาธิการจังหวัด เห็นว่า งานบริหารบุคคลมีปัญหามากอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตาราง 11 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารวิชาการ ตามทัศนะของ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคกลาง

ข้อที่	ปัญหาการบริหารวิชาการ	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
10.	อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนของโรงเรียนไม่เพียงพอ	3.78	1.18	3.80	0.92	3.88	0.983
11.	การจัดหลักสูตรขาดความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป	3.71	1.13	3.38	0.97	3.54	1.14
12.	ขาดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน	3.21	1.25	3.33	1.01	3.51	1.19

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานวิชาการ	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
13.	วิธีการสอน การจัดกิจกรรมของครูไม่เป็นที่สนใจของนักเรียน	3.50	1.09	3.47	1.12	3.25	1.03
14.	ครูขาดเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือรวมทั้งหนังสือสำหรับค้นคว้าประกอบการสอน	3.50	1.16	3.66	0.96	3.77	1.08
15.	ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอจากกรมการศาสนา จังหวัดและอำเภอ	3.85	1.29	3.90	1.044	4.05	1.02
16.	ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อการเรียนการสอน	3.85	1.09	3.57	0.81	3.80	0.99
17.	ครูผู้สอนที่เป็นพรവാสมมีปัญหาในการสอนเนื่องจากไม่เข้าใจในหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง	3.28	0.99	3.23	0.83	3.25	1.22
18.	ขาดหนังสืออ่านประกอบ เพื่อให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม	3.57	1.01	3.66	0.79	3.85	1.16
เฉลี่ยรวม		3.58	1.13	3.56	0.94	3.66	1.08

จากตาราง 11 แสดงว่าศึกษาธิการจังหวัด มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนของโรงเรียนไม่เพียงพอ ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอ การจัดหลักสูตรขาดความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และครูขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อการเรียนการสอน

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่ามีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ส่วนเรื่องอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และครูขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อ ขาดหนังสืออ่านประกอบเพื่อให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม และครูขาดเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือและหนังสือประกอบการสอน

ตาราง 12 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารธุรการและการเงิน ตาม
 ทัศนะของศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน
 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคกลาง

ข้อที่	ปัญหาการบริหารธุรการ และการเงิน	ศึกษานิเทศก์จังหวัด		ศึกษานิเทศก์อำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
19.	ไม่มีการจัดทำสถิติข้อมูลที่ใช้ใน						
	การวางแผน	3.92	0.91	3.80	0.87	3.62	1.26
20.	ไม่สามารถหาเงินบริจาคจาก						
	แหล่งอื่นมาสนับสนุนได้	3.21	0.97	3.71	1.18	3.74	0.88
21.	โรงเรียนได้รับการจัดสรรเงิน						
	งบประมาณสนับสนุนน้อยมาก						
	ไม่พอแก่การดำเนินงาน	3.92	0.91	4.00	1.04	4.20	0.99
22.	งานธุรการต่าง ๆ จัดทำได้น้อย	3.42	0.93	3.80	0.92	3.37	0.97
23.	ผู้ทำหน้าที่ด้านธุรการและการ						
	เงินขาดความรู้ความเข้าใจใน						
	ระเบียบงานสารบรรณและ						
	ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	3.64	0.63	3.42	1.02	3.28	1.12

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารธุรการ และการเงิน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
24.	โรงเรียนขาดครุภัณฑ์ที่เป็น เครื่องอำนวยความสะดวกใน การดำเนินงาน เช่น พิมพ์ดีด เครื่องอัดสำเนา เครื่อง ขยายเสียง หัดลม ฯ	3.71	0.82	3.85	0.85	3.77	1.05
25.	โรงเรียนไม่ได้รับการแนะนำ ถึงวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานด้าน ธุรการและการเงิน จาก เจ้าหน้าที่กรมการศาสนา และ เจ้าหน้าที่จังหวัด/อำเภอ	3.78	0.97	3.71	0.71	4.17	0.85
26.	ไม่มีการจัดเก็บรักษาและควบคุม ดูแลงานเอกสารและหลักฐาน ต่าง ๆ ให้เรียบร้อยตาม ระเบียบงานสารบรรณ	3.64	1.08	5.73	0.91	3.68	1.03
เฉลี่ยรวม		3.65	0.90	5.73	0.91	3.68	1.03

จากตาราง 12 แสดงว่าศึกษาธิการจังหวัด มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับมากที่สุด ได้แก่ ไม่มีการจัดทำสถิติข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน โรงเรียนได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนน้อย โรงเรียนไม่ได้รับการแนะนำถึงวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานด้านธุรการและการเงิน และโรงเรียนขาดครุภัณฑ์เป็นเครื่องอำนวยความสะดวก เรื่องอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนน้อยมาก โรงเรียนขาดครุภัณฑ์ที่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวก ไม่มีการจัดทำสถิติข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน งานธุรการต่าง ๆ จัดทำได้น้อยมาก โรงเรียนไม่ได้รับการแนะนำถึงวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานด้านธุรการและการเงิน และไม่สามารถหาเงินบริจาคมาสนับสนุนได้ เรื่องอื่น ๆ เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนน้อยมาก โรงเรียนไม่ได้รับการแนะนำถึงวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานด้านธุรการและการเงิน โรงเรียนขาดครุภัณฑ์ที่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวก และไม่สามารถหาเงินบริจาคมาสนับสนุนได้ เรื่องอื่น ๆ เห็นว่ามีปัญหาปานกลาง

ตาราง 13 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารกิจการนักเรียน ตามทัศนะ
ของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน
ของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศวิทย ในภาคกลาง

ข้อที่	ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
27.	โรงเรียนไม่สามารถจัด กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมี คุณธรรม จริยธรรม อันดีงามได้	3.00	1.24	2.76	1.04	3.05	1.18
28.	โรงเรียนไม่ได้จัดให้นักเรียนไป ทัศนศึกษานอกสถานศึกษา	3.28	0.99	3.38	1.20	3.14	1.19
29.	การจัดทำทะเบียนประวัติของ นักเรียนไม่เรียบร้อยและไม่เป็น ปัจจุบัน	3.00	1.24	3.04	0.92	3.02	0.85
30.	การเดินทางไปกลับระหว่างบ้าน และโรงเรียนของนักเรียนไม่ สะดวกและไม่ปลอดภัย	2.57	0.85	2.66	0.96	2.82	1.01
31.	โรงเรียนขาดการวางแผนในด้าน บริหารกิจการนักเรียนไว้ตลอดปี	3.35	1.15	3.33	0.91	3.31	0.99

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
32.	นักเรียนทำงานร่วมกันได้ยาก เพราะมาจากต่างระดับและ ประเภทของโรงเรียน	3.07	0.91	3.23	0.83	3.34	1.21
33.	โรงเรียนไม่สามารถให้ความ ช่วยเหลือเด็กยากจนเกี่ยวกับ สวัสดิการและทุนการศึกษาได้	3.35	1.08	3.52	1.16	3.77	0.84
34.	โรงเรียนไม่สามารถจัดบริการ อาหารกลางวันและน้ำดื่มแก่ เด็กได้	2.78	1.05	3.19	1.07	3.45	1.29
35.	เด็กขาดระเบียบวินัยทำให้ ปกครองยาก เนื่องจากมาเรียน เพียงสัปดาห์ละ 1 วัน และมา จากหลายโรงเรียนต่างกัน	2.50	0.75	3.04	1.20	3.42	0.97
	เฉลี่ยรวม	2.98	1.02	3.13	1.03	3.26	1.06

จากตาราง 13 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า ทุกเรื่อง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่า โรงเรียนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเด็กยากจน เกี่ยวกับสวัสดิการและทุนการศึกษา ว่ามีปัญหามากที่สุด เรื่องอื่น ๆ เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 14 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารอาคารสถานที่ ตามทัศนะ ของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคกลาง

ข้อที่	ปัญหาการบริหารอาคาร สถานที่	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 13)		(n = 53)		(n = 80)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
36.	จำนวนห้องเรียนมีไม่เพียงพอใน การจัดการเรียนการสอน	2.00	0.67	2.80	1.20	2.77	1.19
37.	โรงเรียนไม่มีอาคารเรียนเป็น เอกเทศ ต้องอาศัยอาคารสถานที่ อื่น ๆ เป็นที่เรียน	2.35	0.92	3.04	1.28	2.91	1.31
38.	โรงเรียนไม่ได้จัดทำสถานที่ไว้ สำหรับให้นักเรียนได้พักผ่อน หย่อนใจ	2.78	0.97	2.76	1.26	3.40	1.00

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารอาคาร สถานที่	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
39.	ขาดห้องเรียนที่จะจัดเป็นห้อง บริการอื่น ๆ เช่น ห้องธุรการ, ห้องพักอาจารย์, ห้องสมุด, ห้องพยาบาล ห้องแนะแนวและ ห้องจัดกิจกรรมอื่น ๆ	3.07	0.99	3.71	0.90	3.65	1.18
40.	ขาดสนามกีฬาที่จะให้เด็กได้เล่น กีฬาและใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์	2.50	0.94	3.33	1.11	3.74	1.22
41.	โรงเรียนขาดสิ่งสาธารณูปโภค ที่จำเป็น เช่น น้ำประปา, ไฟฟ้า, ถนน และเส้นทาง คมนาคมที่จะผ่านบริเวณ โรงเรียน	2.57	0.85	2.61	1.16	2.31	1.02
เฉลี่ยรวม		2.54	0.89	3.47	1.15	3.133	1.15

จากตาราง 14 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด มีความเห็นต่องานบริหารอาคารสถานที่ของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ว่าทุกข้อมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง ยกเว้นจำนวนห้องเรียนมีไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน ว่ามีปัญหายุ่งในระดับน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า ซากห้องเรียนที่จะจัดเป็นห้องบริการอื่น ๆ มีปัญหามากที่สุดต้องรีบแก้ไขโดยด่วน นอกนั้นมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่า มีปัญหามากที่สุด คือขาดสนามกีฬาที่จะให้เด็กได้เล่นกีฬาและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และมีปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่มีปัญหาเลย ได้แก่ โรงเรียนขาดสิ่งสาธารณูปโภคที่จำเป็น นอกนั้นเห็นว่ามีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง

ตาราง 15 กระแนงเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาคกลาง

ข้อที่	ปัญหาบริหารงานสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD

4.2. ขาดการสื่อสารทำความเข้าใจ

กับประชาชนให้ทราบถึงการ

ดำเนินงานกิจการและการจัด

กิจกรรมของโรงเรียน

3.35 1.27 3.04 0.86 3.25 1.09

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาบริหารงานสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
43.	ขาดการประชุมร่วมกันระหว่าง ครู ผู้ปกครองนักเรียนและ ประชาชนในชุมชน	3.78	1.25	3.14	0.96	3.68	1.05
44.	ขาดการจัดกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างครู, นักเรียน, ประชาชน โดยมีวัดเป็น ศูนย์กลาง	3.78	1.18	2.95	1.11	3.25	1.17
45.	ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญ ของการเรียนและไม่ให้ความ ร่วมมือในการส่งเด็กนักเรียน มาเข้าเรียน	3.21	1.12	3.23	1.17	3.42	1.11
46.	โรงเรียนไม่ได้สร้างความ คุ้นเคยเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง นักเรียน และเข้าร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ ของชุมชน	3.50	0.94	3.14	1.10	3.62	1.00

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาบริหารงานสร้าง	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
	ความสัมพันธ์กับชุมชน	(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
47.	โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือ และสนับสนุนจากผู้อุปถัมภ์ โรงเรียนในการดำเนินงานใน ด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.21	1.12	3.28	0.95	3.22	1.05
48.	ไม่มีการเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ในท้องถิ่น มาให้ความรู้แก่นักเรียน	3.42	1.15	3.28	0.90	3.60	1.14
49.	โรงเรียนขาดการจัดประชุม ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษาธิการ จังหวัด ศึกษาพิเศษกรม และ โรงเรียนใกล้เคียง เพื่อขอความ ร่วมมือและประชาสัมพันธ์ในการ จัดครูมาช่วยสอน และจัดส่งเด็ก มาเข้าเรียน	3.85	1.02	4.00	0.77	4.25	0.74

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาบริหารงานสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
50.	โรงเรียนขาดปัจจัยต่าง ๆ ที่จะ เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน	3.71	0.91	3.90	0.83	4.11	0.90
	เฉลี่ยรวม	3.53	1.10	3.33	0.96	3.60	1.03

จากตาราง 15 ศึกษาธิการจังหวัด มีความเห็นว่ามีปัญหามากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนขาดการประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือและประชาสัมพันธ์ในการจัดครูมาช่วยสอนและจัดส่งเด็กมาเข้าเรียน ขาดการประชุมร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชน ขาดการจัดกิจกรรมร่วมกัน และโรงเรียนขาดปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน นอกนั้นปานกลาง

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่ามีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ขาดการประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือและประชาสัมพันธ์ และโรงเรียนขาดปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน เรื่องอื่น ๆ มีปัญหปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่ามีปัญหามากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนขาดการประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือและประชาสัมพันธ์ โรงเรียนขาดปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน และขาดการประชุมร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชน นอกนั้น มีปัญหปานกลาง

ตาราง 16 คะแนนเฉลี่ยรายด้านและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามทัศนะของศึกษานิเทศก์จังหวัด
ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนา
วันอาทิตย์ ในภาคกลาง

ปัญหาการบริหารงาน ของ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ศึกษานิเทศก์จังหวัด		ศึกษานิเทศก์อำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
	(n = 14)		(n = 21)		(n = 35)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1. งานบริหารบุคคล	3.13	1.12	3.34	0.98	3.35	1.19
2. งานบริหารวิชาการ	3.58	1.13	3.56	0.94	3.66	1.08
3. งานบริหารธุรการและการเงิน	3.65	0.90	3.73	0.91	3.68	1.03
4. งานบริหารกิจการนักเรียน	2.98	1.02	3.13	1.03	3.26	1.06
5. งานบริหารอาคารสถานที่	2.54	0.89	3.04	1.15	3.13	1.15
6. งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	3.53	1.10	3.33	0.965	3.60	1.03
เฉลี่ยรวม	3.23	1.02	3.359	0.99	3.45	1.09

จากตาราง 16 แสดงว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่างานบริหารธุรการและการเงิน ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีปัญหามากที่สุด ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนศึกษานิเทศก์จังหวัด มีความเห็นว่างานบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุก ๆ ด้าน

ตาราง 17 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารบุคคล ตามทัศนะของ
 ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน
 ของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อที่	ปัญหางานบริหารบุคคล	ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 15)		(n = 90)		(n = 88)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1.	ครูผู้สอนไม่ได้รับการอบรม เกี่ยวกับเทคนิคการสอนมาก่อน	3.27	1.03	3.84	1.02	3.52	1.01
2.	จำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวน นักเรียน	3.00	1.25	3.27	1.08	3.12	1.00
3.	ผู้อำนวยการโรงเรียนไม่มี โอกาสคัดเลือกครูผู้สอน	3.06	0.96	3.27	1.16	3.14	1.06
4.	ไม่มีการจูงใจให้ครูมีส่วนร่วม ในการพัฒนาโรงเรียน	3.13	0.99	3.34	1.11	3.09	1.02
5.	สวัสดิการที่จัดให้ครูมีน้อยไม่ เพียงพอ ทำให้ครูขาดขวัญและ กำลังใจในการทำงาน	4.00	1.06	4.16	0.87	3.92	1.02
6.	ครูไม่สนใจที่จะพัฒนาตัวเองให้มี ความรู้ในวิชาการเพิ่มขึ้น	3.13	0.99	3.08	1.01	2.91	0.90

ตาราง 17 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหางานบริหารบุคคล	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 15)		(n = 90)		(n = 88)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
7.	ไม่มีการฝึกอบรมผู้ที่จะแต่งตั้ง เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนให้รู้ อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และกระบวนการบริหารมาก่อน	3.93	0.88	4.12	0.48	3.76	1.12
8.	โรงเรียนขาดบุคลากรในการ ปฏิบัติงานทั่วไป	3.60	0.91	3.93	1.04	3.80	1.05
9.	ครูผู้สอนที่เป็นพระสงฆ์ที่ประจำ อยู่วัดอื่นไม่สะดวกในการเดิน ทางมาสอน	3.13	1.30	3.00	1.16	3.36	1.24
เฉลี่ยรวม		3.37	0.73	3.56	1.05	3.40	1.05

จากตาราง 17 แสดงว่าศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่าปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สวัสดิการที่จัดให้ครูมีน้อยไม่เพียงพอทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ไม่มีการ
อบรมผู้ที่จะแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ปัญหาอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่ามีปัญหามากที่สุด ได้แก่ สวัสดิการที่จัดให้ครูมีน้อยไม่เพียงพอทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ไม่มีการอบรมผู้ที่จะแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนชาตบุคลากรในการปฏิบัติงานทั่วไป และครูไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอน นอกนั้นปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่ามีปัญหามากที่สุด ได้แก่ สวัสดิการที่จัดให้ครูมีน้อยไม่เพียงพอ โรงเรียนชาตบุคลากรในการปฏิบัติงานทั่วไป และไม่มีการอบรมผู้ที่จะแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนมาก่อน ปัญหาอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 18 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารวิชาการ ตามทัศนะของ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน ของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อที่	ปัญหาการบริหารวิชาการ	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 15)		(n = 90)		(n = 88)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
10.	อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียน						
	การสอนของโรงเรียนไม่เพียงพอ	4.33	0.61	4.24	0.81	4.07	0.87
11.	การจัดหลักสูตรวิชาความ						
	เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและ						
	สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป	3.33	1.04	3.61	0.97	3.46	0.95

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารวิชาการ	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
12.	ขาดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการวัด และประเมินผลการเรียนของ นักเรียน	3.13	0.83	3.60	0.90	3.33	0.98
13.	วิธีการสอน การจัดกิจกรรมของ ครูไม่เป็นที่สนใจของนักเรียน	3.40	0.98	3.63	0.85	3.01	0.95
14.	ครูขาดเอกสารประกอบหลักสูตร และคู่มือรวมทั้งหนังสือสำหรับ ค้นคว้าประกอบการสอน	4.00	0.84	3.97	0.82	3.69	0.94
15.	ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่าง เพียงพอจากกรมการศาสนา, จังหวัดและอำเภอ	3.93	0.70	4.18	0.73	3.98	1.03
16.	ครูขาดความรู้ความเข้าใจใน การผลิตสื่อการเรียนการสอน	3.60	1.05	3.84	0.88	3.50	1.10
17.	ครูผู้สอนที่เป็นพรവാาสมิ์ปัญหาใน การสอน เนื่องจากไม่เข้าใจใน หลักสูตรอย่างลึกซึ้ง	3.13	1.06	3.26	1.00	3.23	1.03

ตาราง 18 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารวิชาการ	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
18.	ขาดหนังสืออ่านประกอบ เพื่อให้						
	นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม	4.00	0.84	1.08	0.77	4.24	0.84
	เฉลี่ยรวม	3.64	0.67	3.82	0.86	3.61	0.96

จากตาราง 18 แสดงว่าศึกษาธิการจังหวัด มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ อุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนไม่เพียงพอ ขาดเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือ และหนังสือค้นคว้า ขาดหนังสืออ่านประกอบเพื่อให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม และครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอ ปัญหาอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่าอุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนไม่เพียงพอ ขาดเอกสารประกอบหลักสูตร ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอ ขาดหนังสืออ่านประกอบเพื่อให้นักเรียนค้นคว้า ขาดเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือและหนังสือค้นคว้าในการสอน และครูขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อ ปัญหาอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่ามีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ขาดหนังสืออ่านประกอบเพื่อให้นักเรียนค้นคว้า อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่าง

เพียงพอ และครูขาดเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือและหนังสือประกอบสำหรับค้นคว้า ปัญหาอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 19 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารธุรการและการเงิน ตามทัศนะของศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศวิทย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อที่	ปัญหาการบริหารธุรการ และการเงิน	ศึกษานิเทศก์จังหวัด (n = 15)		ศึกษาธิการอำเภอ (n = 90)		ผู้บริหารโรงเรียน (n = 88)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
19.	ไม่มีการจัดทำสถิติข้อมูลที่ใช้ใน การวางแผน	3.80	0.94	4.05	0.90	3.41	1.11
20.	ไม่สามารถหาเงินบริจาคจาก แหล่งอื่นมาสนับสนุนได้	4.02	0.96	4.32	0.81	3.95	0.99
21.	โรงเรียนได้รับการจัดสรรเงิน งบประมาณสนับสนุนน้อยมาก						
	ไม่พอแก่การดำเนินงาน	4.33	0.61	4.32	0.81	4.23	0.98
22.	งานธุรการต่าง ๆ จัดทำได้น้อย	3.33	1.04	3.88	0.87	3.56	1.01
23.	ผู้ทำหน้าที่ด้านธุรการและการ เงิน ขาดความรู้ความเข้าใจ ในระเบียบงานสารบรรณและ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	3.46	0.83	3.81	0.89	3.30	1.02

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารธุรการ และงานการเงิน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 15)		(n = 90)		(n = 88)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
24.	โรงเรียนขาดครุภัณฑ์ที่เป็น เครื่องอำนวยความสะดวกใน การดำเนินงาน เช่น พิมพ์ดีด เครื่องอัดสำเนา เครื่อง ขยายเสียง พัดลม ฯ	4.00	0.84	4.16	0.72	3.88	1.13
25.	โรงเรียนไม่ได้รับการแนะนำ ถึงวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับงาน ด้านธุรการและการเงิน จาก เจ้าหน้าที่กรมการศาสนา และ เจ้าหน้าที่จังหวัด/อำเภอ	3.93	0.79	3.81	0.93	3.70	1.11
26.	ไม่มีการจัดเก็บรักษาและควบคุม คู่มืองานเอกสารและหลักฐาน ต่าง ๆ ให้เรียบร้อยตาม ระเบียบงานสารบรรณ	3.33	1.04	3.67	1.01	3.38	1.02
เฉลี่ยรวม		3.76	0.88	3.97	0.88	3.68	1.05

จากตาราง 19 แสดงว่าศึกษาธิการจังหวัด มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนน้อยมาก ไม่สามารถหาเงินบริจาคจากแหล่งอื่นได้ โรงเรียนขาดครุภัณฑ์เป็นเครื่องอำนวยความสะดวก ไม่ได้รับการแนะนำถึงวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานด้านธุรการและการเงิน และไม่มีการจัดทำสถิติข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็น bahwaทุกข้อมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น ไม่มีการจัดเก็บรักษาควบคุมงานเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ให้เรียบร้อยตามระเบียบงานสารบรรณ ที่เห็นว่ามีปัญหาระดับปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนน้อยมาก ไม่สามารถหาเงินบริจาคจากแหล่งอื่น โรงเรียนขาดครุภัณฑ์ที่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวก และโรงเรียนไม่ได้รับการแนะนำถึงวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานด้านธุรการและการเงิน นอกนั้นมีปัญหาลดลง

ตาราง 20 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารกิจการนักเรียน ตามทัศนะ
ของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน
ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อที่	ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 15)		(n = 90)		(n = 88)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
27.	โรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม อันดีงามได้	2.66	0.89	3.04	1.14	2.64	0.48
28.	โรงเรียนไม่ได้จัดให้นักเรียนไป ทัศนศึกษานอกสถานศึกษา	3.33	0.97	3.47	1.11	3.14	1.09
29.	การจัดทำทะเบียนประวัติของ นักเรียนไม่เรียบร้อยและไม่เป็น ปัจจุบัน	3.00	1.13	3.35	1.10	2.83	0.95
30.	การเดินทางไปกลับระหว่างบ้าน และโรงเรียนของนักเรียนไม่ สะดวกและไม่ปลอดภัย	2.40	0.91	2.43	1.11	2.58	0.84
31.	โรงเรียนขาดการวางแผนใน ด้านบริหารกิจการนักเรียนไว้ ตลอดปี	3.06	0.79	3.60	0.88	3.03	0.85

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 15)		(n = 90)		(n = 88)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
32.	นักเรียนทำงานร่วมกันได้ยาก เพราะมาจากต่างระดับและ ประเภทของโรงเรียน	3.00	0.65	2.91	1.08	2.91	1.01
33.	โรงเรียนไม่สามารถให้ความ ช่วยเหลือเด็กยากจนเกี่ยวกับ สวัสดิการและทุนการศึกษาได้	3.86	0.35	3.78	0.85	3.55	1.01
34.	โรงเรียนไม่สามารถจัดบริการ อาหารกลางวันและน้ำดื่มแก่ เด็กได้	3.80	1.08	3.47	1.13	3.53	1.02
35.	เด็กขาดระเบียบวินัยทำให้ ปกครองยาก เนื่องจากมาเรียน เพียงสัปดาห์ละ 1 วัน และมา จากหลายโรงเรียนต่างกัน	3.06	0.96	2.83	1.00	3.15	0.99
เฉลี่ยรวม		3.13	0.85	3.21	1.04	3.03	0.95

จากตาราง 20 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัดมีความเห็นว่ามึปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเด็กยากจนเกี่ยวกับสวัสดิการและทุนการศึกษา และโรงเรียนไม่สามารถจัดบริการอาหารกลางวันและน้ำดื่มแก่เด็กได้ นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่ามึปัญหามากที่สุด คือโรงเรียนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเด็กยากจนเกี่ยวกับสวัสดิการและทุนการศึกษาได้ นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่า ปัญหาต่าง ๆ มึปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

ตาราง 21 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารอาคารสถานที่ ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อที่	ปัญหางานบริหารอาคารสถานที่	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 15)		(n = 90)		(n = 88)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
36.	จำนวนห้องเรียนมีไม่เพียงพอ						
	ในการจัดการเรียนการสอน	2.80	1.26	2.90	1.19	3.15	1.10
37.	โรงเรียนไม่มีอาคารเรียนเป็นเอกเทศ ต้องอาศัยอาคารสถานที่อื่น ๆ เป็นที่เรียน	3.33	1.34	3.27	1.35	3.62	1.21

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหางานบริหารอาคารสถานที่	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 15)		(n = 90)		(n = 88)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
38.	โรงเรียนไม่ได้จัดหาสถานที่ไว้ สำหรับให้นักเรียนได้พักผ่อน หย่อนใจ	2.73	1.09	3.12	1.16	3.40	1.06
39.	ขาดห้องเรียนที่จะจัดเป็นห้อง บริการอื่น ๆ เช่น ห้องธุรการ, ห้องพักอาจารย์, ห้องสมุด, ห้องพยาบาล ห้องแนะแนวและ ห้องจัดกิจกรรมอื่น ๆ	3.26	1.16	3.88	1.08	3.94	1.11
40.	ขาดสนามกีฬาที่จะให้เด็กได้เล่น กีฬา และใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์	3.20	1.37	3.58	1.13	3.98	1.05

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารอาคารสถานที่	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 15)		(n = 90)		(n = 88)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
41.	โรงเรียนขาดสิ่งสาธารณูปโภค ที่จำเป็น เช่น น้ำประปา, ไฟฟ้า, ถนน และเส้นทาง คมนาคมที่จะผ่านบริเวณ โรงเรียน	2.60	1.12	2.87	1.16	2.85	1.05
	เฉลี่ยรวม	2.98	1.22	3.26	1.17	3.49	1.10

จากตาราง 21 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด มีความเห็นว่าปัญหาทุกข้อ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด คือขาดห้องเรียนที่จะจัดเป็นห้องบริการอื่น ๆ นอกนั้นเห็นว่าไม่มีปัญหาระดับปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่าไม่มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ขาดสนามกีฬาที่จะให้เด็กได้เล่นกีฬา และขาดห้องเรียนที่จะจัดเป็นห้องบริการอื่น ๆ นอกนั้นไม่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 22 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ตาม
ทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน
ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อที่	ปัญหางานสร้างความ สัมพันธ์กับชุมชน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 15)		(n = 90)		(n = 88)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
42.	ขาดการสื่อสารทำความเข้าใจ กับประชาชนให้ทราบถึงการ ดำเนินงานกิจการและการจัด กิจกรรมของโรงเรียน	3.06	0.88	3.45	0.97	3.16	0.88
43.	ขาดการประชุมร่วมกันระหว่าง ครู ผู้ปกครองนักเรียนและ ประชาชนในชุมชน	3.33	0.89	3.55	0.98	3.29	0.97
44.	ขาดการจัดกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างครู, นักเรียน, ประชาชน โดยมีวัดเป็น ศูนย์กลาง	3.06	0.79	3.31	1.07	2.98	0.81
45.	ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญ ของการเรียนและไม่ให้ความ ร่วมมือในการส่งเด็กนักเรียน มาเข้าเรียน	2.93	0.96	3.17	1.12	3.15	0.98

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาทางสร้างควม สัมพันธ์กับชุมชน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 15)		(n = 90)		(n = 88)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
46.	โรงเรียนไม่ได้สร้างควม คุ้นเคย เยี่ยมเยียนผู้ปกครอง นักเรียน และเข้าร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ ของชุมชน	3.00	0.92	3.36	1.04	3.11	0.96
47.	โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือ และสนับสนุนจากผู้อุปถัมภ์ โรงเรียนในการดำเนินงานใน ด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.46	0.63	3.28	1.03	3.16	0.98
48.	ไม่มีการเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน	3.13	0.99	3.337	1.03	3.29	0.98
49.	โรงเรียนขาดการจัดประชุม ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษาธิการ จังหวัด ศึกษาพิเศษกรม และ โรงเรียนใกล้เคียง เพื่อขอ ความร่วมมือและประชาสัมพันธ์ ในการจัดครูมาช่วยสอน และจัด ส่งเด็กมาเข้าเรียน	3.86	0.99	3.94	0.96	4.23	0.77

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาทางสร้างควม สัมพันธ์กับชุมชน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 15)		(n = 90)		(n = 88)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
50.	โรงเรียนขาดปัจจัยต่าง ๆ ที่จะ เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน	3.29	0.89	4.00	0.88	3.37	0.92
	เฉลี่ยรวม	3.29	0.89	3.49	1.01	3.37	0.90

จากตาราง 22 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด และผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่า มีปัญหามากที่สุด คือโรงเรียนขาดการประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือและประชาสัมพันธ์ในการจัดครูมาช่วยสอนและจัดส่งเด็กมาเข้าเรียน นอกนั้นเห็นว่ามีปัญหาปานกลาง

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนขาดปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน และโรงเรียนขาดการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือและประชาสัมพันธ์ในการจัดครูมาช่วยสอนและจัดส่งเด็กมาเข้าเรียน นอกนั้นปานกลาง

ตาราง 23 คะแนนเฉลี่ยรายด้านและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด
ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนา
วันอาทิตย์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัญหาการบริหารงาน ของ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
	(n = 15)		(n = 90)		(n = 88)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1. งานบริหารบุคคล	3.37	0.73	3.56	1.05	3.40	1.05
2. งานบริหารวิชาการ	3.64	0.67	3.82	0.86	3.61	0.96
3. งานบริหารธุรการและการเงิน	3.76	0.88	3.97	0.88	3.68	1.05
4. งานบริหารกิจการนักเรียน	3.13	0.85	3.21	1.04	3.03	0.95
5. งานบริหารอาคารสถานที่	2.98	1.22	3.26	1.17	3.49	1.10
6. งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	3.29	0.89	3.49	1.01	3.37	0.90
เฉลี่ยรวม	3.36	0.87	3.55	1.00	3.43	1.00

จากตาราง 23 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน
มีความเห็นว่า งานบริหารธุรการและการเงิน มีปัญหามากที่สุด ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า
งานบริหารวิชาการมีปัญหามากที่สุด ส่วนปัญหาในด้านอื่น ๆ ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่
ในระดับปานกลาง

ตาราง 24 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารบุคคล ตามทัศนะของ
 ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน
 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ในภาคใต้

ข้อที่	ปัญหางานบริหารบุคคล	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1.	ครูผู้สอนไม่ได้รับการอบรม เกี่ยวกับเทคนิคการสอนมาก่อน	3.54	0.93	3.36	1.18	2.96	1.20
2.	จำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวน นักเรียน	3.36	0.92	3.24	0.96	2.88	1.56
3.	ผู้อำนวยการโรงเรียนไม่มี โอกาสคัดเลือกครูผู้สอน	3.27	0.64	3.00	0.95	2.96	1.17
4.	ไม่มีการจูงใจให้ครูมีส่วนร่วม ในการพัฒนาโรงเรียน	3.63	0.80	3.28	1.10	2.76	1.30
5.	สวัสดิการที่จัดให้ครูมีน้อยไม่ เพียงพอ ทำให้ครูขาดขวัญและ กำลังใจในการทำงาน	3.63	0.92	3.48	1.32	3.60	1.47
6.	ครูไม่สนใจที่จะพัฒนาตัวเองให้มี ความรู้ในวิชาการเพิ่มขึ้น	3.09	0.70	3.12	1.16	2.60	1.38

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารบุคคล	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
7.	ไม่มีการฝึกอบรมผู้ที่แต่งตั้ง เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนให้รู้ อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และกระบวนการบริหารมาก่อน	3.45	1.12	3.84	0.98	3.76	1.05
8.	โรงเรียนขาดบุคลากรในการ ปฏิบัติงานทั่วไป	3.45	0.68	3.52	1.12	3.32	1.46
9.	ครูผู้สอนที่เป็นพระสงฆ์ประจำ อยู่วัดอื่นไม่สะดวกในการเดิน ทางมาสอน	3.36	1.12	3.40	1.25	2.84	1.43
เฉลี่ยรวม		3.42	0.87	3.36	1.11	3.07	1.33

จากตาราง 24 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด มีความเห็นว่า ปัญหาทุกเรื่องมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่าปัญหายอยู่ในระดับมากที่สุด คือไม่มีการฝึกอบรมผู้ที่แต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนให้รู้อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และกระบวนการบริหารมาก่อน ส่วนปัญหายอื่น ๆ เห็นว่ามีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 25 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารวิชาการ ตามทัศนะของ
 ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีคํ่าปัญหาการบริหารงาน
 ของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศวิทย ในภาคใต้

ข้อที่	ปัญหาการบริหารวิชาการ	ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
10.	อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียน						
	การสอนของโรงเรียนไม่เพียงพอ	4.00	0.77	4.12	0.72	3.80	1.04
11.	การจัดหลักสูตรชาคความ						
	เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและ						
	สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป	4.20	0.77	3.60	0.86	3.08	1.25
12.	ชาคหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการวัด						
	และประเมินผลการเรียนของ						
	นักเรียน	3.63	1.02	3.64	1.11	3.36	1.25
13.	วิธีการสอน การจัดกิจกรรมของ						
	ครูไม่เป็นที่สนใจของนักเรียน	3.45	1.03	3.68	0.98	3.16	1.24
14.	ครูชาคเอกสารประกอบหลักสูตร						
	และคู่มือรวมทั้งหนังสือสำหรับ						
	ค้นคว้าประกอบการสอน	3.63	0.80	4.16	0.62	3.52	1.04

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหางานบริหารวิชาการ	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
15.	ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่าง เพียงพอจากกรมการศาสนา, จังหวัดและอำเภอ	3.81	0.87	3.88	0.88	3.96	1.13
16.	ครูขาดความรู้ความเข้าใจใน การผลิตสื่อการเรียนการสอน	3.63	0.92	3.80	1.00	3.16	1.34
17.	ครูผู้สอนที่เป็นฆราวาสมีปัญหาใน การสอน เนื่องจากไม่เข้าใจใน หลักธรรมอย่างลึกซึ้ง	3.27	0.90	3.336	0.95	3.04	1.30
18.	ขาดหนังสืออ่านประกอบ เพื่อให้ นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม	3.81	0.87	4.12	1.01	3.92	1.07
เฉลี่ยรวม		3.69	0.88	3.81	0.90	3.44	1.18

จากตาราง 25 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด มีความเห็นว่าปัญหามากที่สุด ได้แก่
อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนของโรงเรียนไม่เพียงพอ การจัดหลักสูตรความเหมาะสม

กับวัยของผู้เรียนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอ และขาดหนังสืออ่านประกอบเพื่อให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่ามีปัญหาทุกข้อมีปัญหายอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นเรื่องเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรขาดความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ขาดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการวัดประเมินผลการเรียน และครูผู้สอนที่เป็นพราวาสมีปัญาในการสอนเนื่องจากไม่เข้าใจหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่ามีปัญหายอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอ ขาดหนังสืออ่านประกอบเพื่อให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติม และอุปกรณ์การเรียนการสอนของโรงเรียนไม่เพียงพอ เรื่องอื่น ๆ มีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 26 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารธุรการและการเงิน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ ในภาคใต้

ข้อที่	ปัญหาการบริหารธุรการ และการเงิน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD

19. ไม่มีการจัดทำสถิติข้อมูลที่ใช้ใน

การวางแผน 3.81 0.75 3.96 0.97 3.36 1.11

20. ไม่สามารถหาเงินบริจาคจาก

แหล่งอื่นมาสนับสนุนได้ 3.63 1.02 3.76 1.20 3.40 1.38

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารธุรการ และการเงิน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
21.	โรงเรียนได้รับการจัดสรรเงิน งบประมาณสนับสนุนน้อยมาก						
	ไม่พอแก่การดำเนินงาน	4.18	0.75	4.00	1.11	4.28	0.93
22.	งานธุรการต่าง ๆ จัดทำได้น้อย	3.63	0.80	3.56	1.08	3.56	1.00
23.	ผู้ทำหน้าที่ด้านธุรการและการ เงิน ขาดความรู้ความเข้าใจ ในระเบียบงานสารบรรณและ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง	3.36	1.02	3.64	1.15	3.16	1.17
24.	โรงเรียนขาดครุภัณฑ์ที่เป็น เครื่องอำนวยความสะดวกใน การดำเนินงาน เช่น พิมพ์ดีด เครื่องอัดสำเนา เครื่อง ขยายเสียง พัดลม ฯ	3.63	1.12	4.00	1.08	3.32	1.31

ตาราง 26 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารธุรการ และการเงิน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
25.	โรงเรียนไม่ได้รับการแนะนำ ถึงวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับงาน ด้านธุรการและการเงิน จาก เจ้าหน้าที่กรมการศาสนา และ เจ้าหน้าที่จังหวัด/อำเภอ	3.81	0.98	3.56	1.12	3.64	0.99
26.	ไม่มีการจัดเก็บรักษาและควบคุม คู่มือเอกสารและหลักฐาน ต่าง ๆ ให้เรียบร้อยตาม ระเบียบงานสารบรรณ	3.54	1.12	3.72	0.97	3.28	1.27
เฉลี่ยรวม		3.69	0.94	3.77	1.08	3.50	1.14

จากตาราง 26 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนน้อยมากไม่พอแก่การดำเนินงาน ไม่มีการจัดทำสถิติข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน และโรงเรียนไม่ได้รับการแนะนำถึงวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานด้านธุรการและการเงิน เรื่องอื่น ๆ เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ เรื่องโรงเรียนได้รับจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนน้อยมากไม่พอแก่การดำเนินงาน ไม่มีการจัดทำสถิติข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน โรงเรียนขาดครุภัณฑ์ที่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน ไม่สามารถหาเงินบริจาคจากแหล่งอื่นมาสนับสนุนได้ และไม่มีการจัดเก็บรักษาและควบคุมดูแลงานเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ให้เรียบร้อยตามระเบียบงานสารบรรณ เรื่องอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด คือโรงเรียนได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนน้อยมากไม่พอแก่การดำเนินงาน เรื่องอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 27 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารกิจการนักเรียน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ในภาคใต้

ข้อที่	ปัญหางานบริหารกิจการนักเรียน	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
27.	โรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม อันดีงามได้	2.81	0.87	2.68	1.28	2.64	1.41
28.	โรงเรียนไม่ได้จัดให้นักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานศึกษา	3.27	0.78	3.52	1.12	2.44	1.04

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาบริหารงานกิจการนักเรียน	ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
29.	การจัดทำทะเบียนประวัติของ นักเรียนไม่เรียบร้อยและไม่เป็น ปัจจุบัน	2.81	0.98	3.20	1.15	3.00	1.00
30.	การเดินทางไปกลับระหว่างบ้าน และโรงเรียนของนักเรียนไม่ สะดวกและไม่ปลอดภัย	2.45	0.68	2.60	1.19	2.44	1.00
31.	โรงเรียนขาดการวางแผนใน ด้านบริหารกิจการนักเรียนไว้ ตลอดปี	3.18	0.87	3.64	0.86	3.20	0.95
32.	นักเรียนทำงานร่วมกันได้ยาก เพราะมาจากต่างระดับและ ประเภทของโรงเรียน	3.18	1.07	2.80	1.00	2.68	0.90
33.	โรงเรียนไม่สามารถให้ความ ช่วยเหลือเด็กยากจนเกี่ยวกับ สวัสดิการและทุนการศึกษาได้	3.63	0.67	3.80	1.08	3.32	1.10

ตาราง 27 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาบริหารงานกิจการนักเรียน	ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
34.	โรงเรียนไม่สามารถจัดบริการอาหารกลางวันและน้ำดื่มแก่เด็กได้	3.45	0.82	3.60	1.11	3.08	1.18
35.	เด็กขาดระเบียบวินัยทำให้ปกครองยาก เนื่องจากมาเรียนเพียงสัปดาห์ละ 1 วัน และมาจากหลายโรงเรียนต่างกัน	2.72	0.78	2.72	0.84	2.76	1.05
เฉลี่ยรวม		3.05	0.83	3.17	1.07	2.84	1.07

จากตาราง 27 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด และผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นต่องานบริหารกิจการนักเรียน ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ว่ามีปัญหายอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่า งานบริหารกิจการนักเรียน ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีปัญหามากที่สุดคือ โรงเรียนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเด็กยากจนเกี่ยวกับสวัสดิการ และทุนการศึกษาได้ นอกนั้นมีความเห็นว่ามีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 28 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานบริหารอาคารสถานที่ ตามทัศนะ
ของศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน
ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคใต้

ข้อที่	ปัญหาการบริหารอาคารสถานที่	ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน					
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
36.	จำนวนห้องเรียนมีไม่เพียงพอ ในการจัดการเรียนการสอน	2.81	0.98	2.96	1.20	3.20	1.52
37.	โรงเรียนไม่มีอาคารเรียนเป็น เอกเทศ ต้องอาศัยอาคาร สถานที่อื่น ๆ เป็นที่เรียน	3.18	1.16	3.00	1.32	3.16	1.54
38.	โรงเรียนไม่ได้จัดทำสถานที่ไว้ สำหรับให้นักเรียนได้พักผ่อน หย่อนใจ	2.54	1.29	3.00	0.95	2.92	1.22
39.	ขาดห้องเรียนที่จะจัดเป็นห้อง บริการอื่น ๆ เช่น ห้องธุรการ, ห้องพักอาจารย์, ห้องสมุด, ห้องพยาบาล ห้องแนะแนวและ ห้องจัดกิจกรรมอื่น ๆ	3.54	1.12	3.76	1.16	3.72	1.13

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาการบริหารอาคารสถานที่	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
40.	ขาดสนามกีฬาที่จะให้เด็กได้เล่น กีฬา และใช้เวลาว่างให้เกิด ประโยชน์	3.09	0.94	3.16	1.21	3.12	1.30
41.	โรงเรียนขาดสิ่งสาธารณูปโภค ที่จำเป็น เช่น น้ำประปา, ไฟฟ้า, ถนน และเส้นทาง คมนาคมที่จะผ่านบริเวณ โรงเรียน	2.81	0.98	2.84	1.28	2.36	1.38
เฉลี่ยรวม		2.99	1.07	3.12	1.19	3.08	1.35

จากตาราง 28 แสดงว่าศึกษาธิการจังหวัด มีความเห็นต่องานบริหารอาคารสถานที่
ของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

สำหรับศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่างานบริหารอาคารสถานที่
ของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ มีปัญหามากที่สุด คือขาดห้องเรียนที่จะจัดเป็นห้องบริการอื่น ๆ

เช่น ห้องธุรการ, ห้องพักอาจารย์, ห้องสมุด, ห้องพยาบาล, ห้องแนะแนวและห้องจัดกิจกรรม
อื่น ๆ นอกนั้น เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 29 คะแนนเฉลี่ยรายข้อและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ตาม
ทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน
ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคใต้

ข้อที่	ปัญหางานสร้างความ สัมพันธ์กับชุมชน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
42.	ขาดการสื่อสารทำความเข้าใจ กับประชาชนให้ทราบถึงการ ดำเนินงานกิจการและการจัด กิจกรรมของโรงเรียน	3.63	0.92	3.56	1.12	2.92	0.99
43.	ขาดการประชุมร่วมกันระหว่าง ครู ผู้ปกครองนักเรียนและ ประชาชนในชุมชน	3.54	0.68	3.60	1.25	3.36	0.99
44.	ขาดการจัดกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างครู, นักเรียน, ประชาชน โดยมีวัดเป็น ศูนย์กลาง	3.45	0.93	3.40	1.00	3.04	0.78

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาทางสร้างความ สัมพันธ์กับชุมชน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
45.	ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญ ของการเรียนและไม่ให้ความ ร่วมมือในการส่งเด็กนักเรียน มาเข้าเรียน	3.27	1.00	3.12	1.23	3.28	1.24
46.	โรงเรียนไม่ได้สร้างความ คุ้นเคย เยี่ยมเยียนผู้ปกครอง นักเรียน และเข้าร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ ของชุมชน	3.27	0.78	3.24	1.20	2.96	0.93
47.	โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือ และสนับสนุนจากผู้อุปถัมภ์ โรงเรียนในการดำเนินงานใน ด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.36	0.67	3.16	1.02	3.00	1.11
48.	ไม่มีการเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ในห้องเรียน มาให้ความรู้แก่ นักเรียน	2.90	0.94	3.28	1.13	3.00	1.00

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาทางสร้างความ สัมพันธ์กับชุมชน	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
		(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
49.	โรงเรียนขาดการจัดประชุม ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษาธิการ จังหวัด ศึกษาธิการเทศกรรม และ โรงเรียนใกล้เคียง เพื่อขอ ความร่วมมือและประชาสัมพันธ์ ในการจัดครูมาช่วยสอน และจัด ส่งเด็กมาเข้าเรียน	4.00	0.89	4.04	0.93	3.96	0.78
50.	โรงเรียนขาดปัจจัยต่าง ๆ ที่จะ เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน	3.72	0.90	3.96	0.84	3.80	1.00
เฉลี่ยรวม		3.46	0.85	3.48	1.08	3.28	0.87

จากตาราง 29 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่าต่องานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ว่ามีปัญหามากที่สุด คือโรงเรียนขาดการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการเทศกรรม และ

โรงเรียนใกล้เคียง เพื่อขอความร่วมมือและประชาสัมพันธ์ในการจัดครูมาช่วยสอน และจัดส่งเด็กมาเข้าเรียน และโรงเรียนชาดบังจ้ายต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน นอกนั้นทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 30 คะแนนเฉลี่ยรายด้านและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาคใต้

ปัญหาการบริหารงาน ของ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ศึกษาธิการจังหวัด		ศึกษาธิการอำเภอ		ผู้บริหารโรงเรียน	
	(n = 11)		(n = 25)		(n = 25)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1. งานบริหารบุคคล	3.42	0.87	3.36	1.11	3.07	1.33
2. งานบริหารวิชาการ	3.69	0.88	3.81	0.90	3.44	1.18
3. งานบริหารธุรการและการเงิน	3.69	0.94	3.77	1.08	3.50	1.14
4. งานบริหารกิจการนักเรียน	3.05	0.83	3.17	1.07	2.84	1.07
5. งานบริหารอาคารสถานที่	2.99	1.07	3.12	1.19	3.08	1.35
6. งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	3.46	0.85	3.48	1.08	3.28	0.87
เฉลี่ยรวม	3.38	0.90	3.45	1.07	3.20	1.16

จากตาราง 30 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ มีความเห็นว่างานบริหารวิชาการ และงานบริหารธุรการและการเงิน มีปัญหามากที่สุด ส่วนงานด้านอื่น ๆ มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่างานบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุก ๆ ด้าน

2. กราฟแสดงค่าเฉลี่ยรายด้านของปัญหา ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ จำแนกเป็นปัญหาการบริหารงานทั้ง 6 ด้าน แยกตามภาคภูมิศาสตร์ ดังปรากฏตามภาพประกอบ 1 - 6

ภาค	ศึกษาธิการ	ศึกษาธิการ	ผู้บริหาร	ระดับของปัญหา				
	จังหวัด	อำเภอ	โรงเรียน					
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	1	2	3	4	5
ภาคเหนือ	3.57	3.52	3.24					
ภาคกลาง	3.13	3.34	3.35					
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.37	3.56	3.40					
ภาคใต้	3.42	3.36	3.07					
เฉลี่ยรวม	3.37	3.44	3.26	_____ = ศึกษาธิการจังหวัด = ศึกษาธิการอำเภอ ----- = ผู้บริหารโรงเรียน				

ภาพประกอบ 1 ปัญหาการบริหารบุคคล

จากภาพประกอบ 1 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารบุคคลมีปัญหาลู่ในระดับปานกลางทุกภาค มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน

ภาค	ศึกษาธิการ	ศึกษาธิการ	ผู้บริหาร	ระดับของปัญหา				
	จังหวัด	อำเภอ	โรงเรียน					
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	1	2	3	4	5
ภาคเหนือ	3.95	3.71	3.55					
ภาคกลาง	3.58	3.56	3.66					
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.64	3.82	3.61					
ภาคใต้	3.69	3.81	2.44					
เฉลี่ยรวม	3.71	3.72	3.31	_____ = ศึกษาธิการจังหวัด = ศึกษาธิการอำเภอ ----- = ผู้บริหารโรงเรียน				

ภาพประกอบ 2 ปัญหาการบริหารวิชาการ

จากภาพประกอบ 2 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ ในภาคเหนือ และภาคใต้ มีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารวิชาการ มีปัญหาระดับมากที่สุด ศึกษาธิการอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เห็นว่ามีปัญหามากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ภาค	ศึกษาธิการ	ศึกษาธิการ	ผู้บริหาร	ระดับของปัญหา				
	จังหวัด	อำเภอ	โรงเรียน					
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	1	2	3	4	5
ภาคเหนือ	4.01	3.94	3.63					
ภาคกลาง	3.65	3.73	3.68					
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.67	3.97	3.68					
ภาคใต้	3.69	3.77	3.50					
เฉลี่ยรวม	3.75	3.85	3.62	_____ = ศึกษาธิการจังหวัด = ศึกษาธิการอำเภอ ----- = ผู้บริหารโรงเรียน				

ภาพประกอบ 3 ปัญหาการบริหารจัดการและการเงิน

จากภาพประกอบ 3 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด ในภาคเหนือ และภาคใต้ มีความเห็นว่างานบริหารจัดการและการเงินมีปัญหามากที่สุด ศึกษาธิการอำเภอในทุกภาค มีความเห็นว่างานบริหารจัดการและการเงิน มีปัญหามากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนในภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเห็นว่างานบริหารจัดการและการเงิน มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้น ปานกลาง

ภาค	ศึกษาธิการ	ศึกษาธิการ	ผู้บริหาร	ระดับของปัญหา				
	จังหวัด	อำเภอ	โรงเรียน					
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	1	2	3	4	5
ภาคเหนือ	3.27	3.07	2.91					
ภาคกลาง	2.98	3.13	3.26					
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.13	3.21	3.03					
ภาคใต้	3.05	3.17	2.84					
เฉลี่ยรวม	3.10	3.14	2.78	_____ = ศึกษาธิการจังหวัด = ศึกษาธิการอำเภอ ---- = ผู้บริหารโรงเรียน				

ภาพประกอบ 4 ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน

จากภาพประกอบ 4 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนทุกภาค มีความเห็นว่าปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ภาค	ศึกษาธิการ	ศึกษาธิการ	ผู้บริหาร	ระดับของปัญหา				
	จังหวัด	อำเภอ	โรงเรียน					
	$\bar{x}$	$\bar{x}$	$\bar{x}$	1	2	3	4	5
ภาคเหนือ	3.03	3.10	3.41					
ภาคกลาง	2.54	3.04	3.13					
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.98	3.26	3.49					
ภาคใต้	2.99	3.12	3.08					
เฉลี่ยรวม	2.88	3.13	3.27	—	= ศึกษาธิการจังหวัด			
					= ศึกษาธิการอำเภอ			
				---	= ผู้บริหารโรงเรียน			

ภาพประกอบ 5 ปัญหาการบริหารอาคารสถานที่

จากภาพประกอบ 5 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนทุกภาค มีความเห็นว่าปัญหการบริหารอาคารสถานที่ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ภาค	ศึกษาธิการ	ศึกษาธิการ	ผู้บริหาร	ระดับของปัญหา				
	จังหวัด	อำเภอ	โรงเรียน					
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	1	2	3	4	5
ภาคเหนือ	3.68	3.35	3.33					
ภาคกลาง	3.53	3.33	3.60					
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.29	3.49	3.37					
ภาคใต้	3.46	3.48	3.28					
เฉลี่ยรวม	3.49	3.41	3.39	_____	= ศึกษาธิการจังหวัด			
					= ศึกษาธิการอำเภอ			
				-----	= ผู้บริหารโรงเรียน			

ภาพประกอบ 6 ปัญหาการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

จากภาพประกอบ 6 แสดงว่า ศึกษาธิการจังหวัดในภาคเหนือ มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนภาคอื่น อยู่ในระดับปานกลาง ศึกษาธิการอำเภอ ในทุกภาค มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียน ในทุกภาค มีความเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้

การศึกษาครั้งนี้ในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ 6 ด้าน คือ งานบริหารบุคคล งานบริหารวิชาการ งานบริหารธุรการและการเงิน งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ตามทัศนะของผู้บริหาร
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ 6 ด้าน จำแนกตามทัศนะของสถานภาพผู้บริหาร และตามภาคภูมิศาสตร์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ ทั่วประเทศ ตามข้อมูลของกรมการศาสนา ประจำปี 2524 จำนวน 967 รูปและคน แยกตำแหน่ง และภาคภูมิศาสตร์ ดังนี้

ภาคเหนือ	ศึกษาธิการจังหวัด 15 คน ศึกษาธิการอำเภอ 53 คน
	ผู้บริหารโรงเรียน 228 รูป
ภาคกลาง	ศึกษาธิการจังหวัด 19 คน ศึกษาธิการอำเภอ 28 คน
	ผู้บริหารโรงเรียน 80 รูป
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ศึกษาธิการจังหวัด 17 คน ศึกษาธิการอำเภอ 161 คน
	ผู้บริหารโรงเรียน 80 รูป

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนะ ของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ รวม 6 ด้าน คือ งานบริหารบุคคล งานบริหารวิชาการ งานบริหารธุรการและการเงิน งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน รวมทั้งหมดจำนวน 50 ข้อ ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก

การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบ กับศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คนและรูป จากนั้นนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .987

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 470 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.53

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าทางสถิติ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

ศึกษาปัญหาการบริหารของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ตามทัศนะของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ โดยแยกเป็นภาคภูมิศาสตร์ 4 ภาค

โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ และรายด้าน รวม 6 ด้าน คืองานบริหารบุคคล งานบริหารวิชาการ งานบริหารธุรการและการเงิน งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน แล้วนำค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ที่ได้ไปเทียบเกณฑ์วัดค่าความคิดเห็นตามแนว ของเบสท์ (Best) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

- 1.00 - 2.33 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด หรือไม่มีเลย
- 2.34 - 3.67 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
- 3.68 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาวิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนะต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ งานบริหารวิชาการ และงานบริหารธุรการและการเงิน ส่วนอีก 4 ด้าน ได้แก่ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ และงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ปรากฏว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2. ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ มีทัศนะต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ จำแนกเป็นรายภาคดังนี้

2.1 ภาคเหนือ มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านงานบริหารวิชาการ และงานบริหารธุรการและการเงิน ส่วนปัญหาอีก 4 ด้าน ปรากฏว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ภาคกลาง มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านงานบริหารธุรการและการเงิน ส่วนปัญหาอีก 5 ด้าน ปรากฏว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดในด้านงานบริหาร วิชาการ และงานบริหารธุรการและการเงิน ส่วนปัญหาอีก 4 ด้าน ปรากฏว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ภาคใต้ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 6 ด้าน

3. ศึกษาธิการจังหวัด มีทัศนะต่อการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ รวม 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ปัญหางานบริหารวิชาการ ปัญหางานบริหารธุรการและการเงิน และปัญหาสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

4. ศึกษาธิการอำเภอ มีทัศนะต่อการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ รวม 6 ด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ปัญหางานบริหาร วิชาการ และปัญหางานบริหารธุรการและการเงิน นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

5. ผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ มีทัศนะต่อการบริหารงานของโรงเรียน พุทธศาสนาวนอาทิตย์ รวม 6 ด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

✂ อภิปรายผล

การศึกษาปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ทั่วประเทศ ตามทัศนะ ของศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ เกี่ยวกับ งานทั้ง 6 ด้าน มีประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ เห็นว่างานบริหารวิชาการ และงานบริหารธุรการและการเงิน มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้น มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางนั้น เนื่องจากว่า

งานบริหารวิชาการ ปัญหาที่พบ เช่น ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอจากกรม การศาสนาจังหวัดและอำเภอ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาการศึกษาของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน ซึ่งกรม การศาสนา (2534 : 14) ได้กล่าวถึงด้านการเรียนการสอนและการวัดผลว่า ไม่มีระบบการนิเทศ การศึกษาที่จะช่วยแนะนำส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลอย่างกว้างขวางทั่วถึงทุกท้องถิ่น อย่างน้อยพอจะควบคุมรักษาให้อยู่ในมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนำทรัพย์ จันทรหอม ที่พบว่าการขาดระบบการนิเทศควบคุม และติดตามผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ของกรมการศาสนาก็เป็นสาเหตุหนึ่งจะทำให้หลายวัดลดความกระตือรือร้นในงานพัฒนาลงไป (นำทรัพย์ จันทรหอม. 2531 : 93)

ปัญหาที่เกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน ครูขาดความเข้าใจในการผลิตสื่อการสอนและการจัด กิจกรรมไม่เป็นที่น่าสนใจ รวมทั้งครูที่เป็นฆราวาสมีปัญหาในการสอน และเกี่ยวกับด้านหลักสูตรนั้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์ ที่พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ คือ หลักสูตรยังไม่เหมาะสม การจัดกิจกรรมและวิธีการสอนยังไม่ น่าสนใจ อุปกรณ์ไม่ค่อยมีใช้ (ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์. 2509 : 193 - 204) และกรมการศาสนา ได้กล่าวถึงปัญหาในเรื่องอุปกรณ์การสอนว่า มีสิ่งหนึ่งที่ครูผู้สอนมักละเลยไม่ค่อยปฏิบัติกัน คือ การใช้ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากหลายสาเหตุ คือ ต้องลงทุนสูง ครูไม่คุ้นเคยกับ การใช้อุปกรณ์ ไม่เคยได้รับความรู้ในการจัดทำอุปกรณ์ ประการสำคัญ คือ ครูพระปริยัติธรรม รู้สึกว่าเป็นเรื่องยุ่งยากและไม่สามารถทำได้ง่าย กรมการศาสนาจึงเห็นสมควรจัดอบรมถวายความรู้ ในเรื่องการจัดทำอุปกรณ์การสอน (กรมการศาสนา. 2534 : 89)

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับผู้สอนที่เป็นฆราวาสมีปัญหาในเรื่องการสอน เนื่องจากไม่เข้าใจ หลักสูตรอย่างลึกซึ้งนั้น เพราะในบางท้องถิ่นหาวิทยากรทางศาสนาได้ยาก ขณะที่รัฐได้จัดให้มี หลักสูตรพระพุทธศาสนาในการศึกษาระดับต่าง ๆ สถาบันพุทธศาสนากลับขาดแคลนวิทยากรที่จะ สนองความต้องการของรัฐทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา (กรมการศาสนา. 2534 : 17)

ปัญหาการบริหารด้านงานบริหารธุรการและการเงิน ปัญหาที่พบ คือ เรื่องการขาดแคลนทุนและงบประมาณ ขาดแคลนครุภัณฑ์ ขาดการแนะนำถึงวิธีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานธุรการและการเงิน รวมทั้งไม่มีการจัดทำสถิติข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาการศึกษาของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน ซึ่งกรมการศาสนา (2534 : 7) สรุปว่า ความขาดแคลนทุนและงบประมาณ เป็นปัญหาหลักอย่างหนึ่งในปัจจุบัน ซึ่งทำให้แม้แต่สำนักที่เอาใจใส่ในการจัดศาสนศึกษาเป็นอย่างมาก ไม่อาจดำเนินการศึกษาให้เป็นไปด้วยดี บางแห่งก็ถึงกับต้องสะดุดหรือล้มเลิกไป รัฐซึ่งมีประเพณีสืบมาว่าเป็นผู้อุปถัมภ์ศาสนศึกษา โดยถือเป็นกิจการสำคัญอย่างหนึ่ง แต่ในยุคหลังนี้ได้หันเหงบประมาณอุปถัมภ์กิจการศาสนาส่วนใหญ่ไปให้แก่การก่อสร้างศาสนวัตถุสถาน กองอุปถัมภ์ศาสนศึกษาเพียงเล็กน้อย แม้ว่าในระยะสองสามปีมานี้จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ก็ยังห่างไกลจากสภาพที่ควรจะเป็น ส่วนในฝ่ายประชาชน ซึ่งควรจะเป็นแหล่งของการอุปถัมภ์ก็ได้มีค่านิยมหันไปในการก่อสร้างศาสนวัตถุสถาน เช่นเดียวกับผู้บริหารการศาสนสถานส่วนมาก ดังนั้นการจัดสรรงบประมาณศาสนสมบัติกลางก็ใช้ การแสวงหาทุนและการใช้ทุนของวัดก็ใช้ โดยส่วนใหญ่จึงเป็นไปในงานก่อสร้างบูรณปฏิสังขรณ์ ไม่เป็นไปเพื่อส่งเสริมสนับสนุนศาสนศึกษา ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศ บางโรงเรียนไม่ได้รับจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุน บางแห่งที่ได้รับเงินสนับสนุนเฉลี่ยได้รับแห่งละประมาณ 2,500 บาท (กรมการศาสนา. 2534)

2. ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เห็นว่าปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แยกเป็นรายภาค มีปัญหาที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 ภาคเหนือ พบว่าปัญหางานบริหารวิชาการ และงานบริหารธุรการและการเงิน มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุตามที่ได้อภิปรายมาแล้วในข้อ 1.

2.2 ภาคกลาง พบว่าปัญหางานบริหารธุรการและการเงิน มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุตามที่ได้อภิปรายมาแล้วในข้อ 1.

2.3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่างานบริหารวิชาการและงานบริหารธุรการ และการเงิน มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับภาคเหนือ นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุตามที่ได้อภิปรายมาแล้วในข้อ 1.

2.4 ภาคใต้ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 6 ด้าน

3. ศึกษาธิการจังหวัด เห็นว่า การบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหาร ธุรการและการเงิน และงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน นอกนั้นมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหางานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดนั้น สอดคล้องกับ ผลงานการวิจัยของพัฒนา ชูเชื้อ (2508 : 83 - 87) ที่ว่าผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ตลอดจน ไม่เอาใจใส่ว่าบุตรหลานของตนมาเรียนหรือไม่ หรืออนุญาตให้บุตรหลานของตนขาดเรียนด้วยเหตุผล เพียงเล็กน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของจิรพันธ์ พิทักษ์ ที่พบว่าผู้ปกครองยังไม่ให้ความ ร่วมมือกับทางโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์เท่าที่ควร และประชาชนส่วนมากยังไม่รู้เรื่องโรงเรียน พุทธศาสนาวนอาทิตย์ (จิรพันธ์ พิทักษ์. 2524 : 32) ส่วนการพัฒนาศาสนาจริง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับ ศรัทธาของประชาชน ถ้าประชาชนมีความศรัทธามากก็จะให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งทำให้ ศาสนามีการพัฒนาได้ด้วยตนเอง (ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์. 2534 : 6)

ปัญหาการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์กับประชาชน รวมทั้งการร่วมมือกัน การส่งเสริมสนับสนุน การจัดกิจกรรมร่วมกันนั้น ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ กล่าวว่า ปัจจุบันมีการรวมกลุ่มพุทธบริษัทเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อส่งเสริมธรรมะ และสืบทอดพระพุทธศาสนา แต่ ก็มีปัญหากลุ่มเหล่านี้สามารถช่วยเผยแผ่ศาสนาได้ดีเพียงไร และมีกำลังประสิทธิภาพมากน้อย แค่ไหน ซึ่งถ้าผู้บริหารระดับจังหวัดหรือเจ้าคณะจังหวัดได้ทำการเผยแผ่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ศาสนาที่ถูกต้อง พุทธบริษัทก็จะสามารถถ่ายทอดสู่บุคคลอื่นได้ดีและมีคุณภาพเช่นกัน เป็นการส่งเสริม พุทธศาสนาได้ดีทางหนึ่งด้วย นอกจากนั้นผู้บริหารระดับจังหวัดยังมีบทบาทอย่างมากในการที่จะชี้ชวน ชี้แนะแนวทางให้ศาสนามีการพัฒนาไปในทางที่ถูกต้อง เนื่องจากมักจะมีการสร้างวัด โบสถ์กันมาก

แต่จะละเลยการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การฟังเทศน์ ฟังธรรม ทำให้การปฏิบัติหย่อนยานลง (กอสวัสดิ์พาณิชย์. 2534 : 6) ปัญหาในบทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบัน น่าจะมาจากการที่พระสงฆ์ไม่ปรับตัวให้เข้ากับความจริงสมัยใหม่มากกว่าความหลงในโลกธรรม พระสงฆ์มีจำนวนไม่น้อยที่พยายามฝืนอยู่ในสภาพคงเดิม ในท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ปลอຍให้ประชาชนไปสัมพันธ์กับอารยธรรมตะวันตก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับราษฎรซึ่งมีมาแต่เดิมเริ่มห่างเหินไป โดยเฉพาะด้านการศึกษา เมื่อชาวบ้านเกิดความรู้สึกว่าพระสงฆ์เป็นคนครีไม่ทันสมัย ไม่อาจจะเข้าใจกันได้ เพราะพระสงฆ์ขาดความรู้ที่จะใช้เป็นสื่อกลางในการนำประชาชนเข้าหาพุทธธรรม ยิ่งกาลเวลาผ่านไปความเข้าใจก็ยิ่งต่างกันจนไม่อาจเข้าใจกันได้ และชาวบ้านเห็นว่าวิชาที่พระสงฆ์เล่าเรียนไม่อาจนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้หรือช่วยเหลือสังคมได้ (ประยุทธ์ ปยุตโต. 2513 : 19 - 20) และสอดคล้องกับปัญหาด้านการศาสนาและศิลปวัฒนธรรมของแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ว่าระบบการบริหาร การปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแพร่ การสาธารณูปการ และการสนองงานคณะสงฆ์ ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร กับทั้งพระสงฆ์จำนวนหนึ่งประพฤติปฏิบัติไปในลักษณะที่ทำให้ศาสนาหม่นหมอง ทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาในสถาบันศาสนา นอกจากนี้การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานด้านนี้ยังดำเนินการได้ในขอบเขตจำกัด (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2534 : 38)

4. ศึกษาธิการอำเภอ เห็นว่า การบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ งานบริหารวิชาการ และงานบริหารธุรการและการเงิน นอกนั้นพบว่าไม่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

5. ผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 6 ด้าน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่างานบริหารบุคคล งานบริการกิจการนักเรียน และงานบริหารอาคารสถานที่ โดยส่วนรวมจะมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ก็ยังมีบางเรื่องที่มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ที่น่าสนใจน่าอภิปรายดังนี้ คือ

5.1 งานบริหารบุคคล ปัญหาที่พบ คือ การขาดอัตรากำลังครูในการสอนและทำหน้าที่อื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์ (2509 : 193 - 204) ที่พบว่า ปัญหาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้น ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบ คือ ขาดครู อาจารย์ พระอาจารย์ ที่ศรัทธาและเสียสละเพื่ออบรมสั่งสอนเยาวชนที่แท้จริง ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และ ปัญหาการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในชั้นเรียนหนึ่ง ถ้ามีนักเรียนที่ต้องสอนมากกว่า 25 รูป โดยใช้ครูสอนเพียงคนเดียวแล้วมีปัญหามาก (กิริติ ศรีวิเชียร. 2529 : 5) สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้สำนักเรียนวัดมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลค่อนข้างต่ำ คือ การขาดแคลนครูสอนปริยัติธรรม ยิ่งกว่านั้นในส่วนภูมิภาคปัญหาการขาดแคลนครูยิ่งมีความหนักหน่วงมากขึ้น (กรมการศาสนา. 2534 : 63) เพราะเหตุที่สำนักศาสนศึกษาประเภทนี้ มีการเรียนการสอนกระจายอยู่ตามวัดต่าง ๆ เป็นสำนักเล็กสำนักน้อยจำนวนมาก ทำให้สิ้นเปลืองครูสอน โดยเฉพาะในห้องดินชนบทที่ห่างไกลหลายสำนักขาดแคลนครู ต้องใช้วิธีแบบพี่สอนน้อง (กรมการศาสนา. 2534 : 79)

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการที่จัดให้ครูนั้น โรงเรียนไม่สามารถที่จะจัดให้กับครูผู้สอนได้ ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน เพราะครู อาจารย์ พระอาจารย์ที่ทำการสอน ส่วนมากทำงานด้วยความสมัครใจ เสียสละ ไม่มีสินจ้างรางวัล เนื่องจากโรงเรียนไม่ได้เก็บเงินค่าบำรุงการศึกษาจากนักเรียน ซึ่งอาจจะส่งผลทำให้การเรียนของนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำได้ ซึ่งกรมการศาสนา (กิริติ ศรีวิเชียร. 2529 : 9; อ้างอิงมาจาก กรมการศาสนา. 2524 : 475; 2526 : ง, 45) ได้พูดถึงคำนิยามกัตของครูพระปริยัติธรรมว่า ครูผู้สอนพระปริยัติธรรมจำนวนมาก โดยเฉพาะในสำนักเรียนวัดเล็ก ๆ ไม่ได้รับคำนิยามกัตหรือได้รับคำนิยามกัตเป็นจำนวนน้อยมาก ทำให้ครูหมดกำลังใจที่จะทำงานด้านนี้

ปัญหาในเรื่องการฝึกอบรมผู้ที่แต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ให้รู้อำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน และการอบรมครูผู้สอนนั้น อาจเป็นเพราะว่า ครูใหญ่มีประสบการณ์พอสมควรแล้ว หรืออาจเป็นเพราะว่า การแต่งตั้งครูใหญ่ครั้งหนึ่ง ๆ มีจำนวนไม่มาก ถ้าจะจัดให้มีการอบรม ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ผลที่ได้ไม่คุ้มกับลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย

ของ ประเสริฐ ชาวงษ์ (2524 : 79) จึงทำให้การบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ มีปัญหาในการบริหารงานมาก เพราะการบริหารงานของโรงเรียนนั้นส่วนมากจะขึ้นอยู่กับเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนด้วยของวัดนั้น ที่จะดำเนินการในการจัดการศาสนศึกษาของท้องถิ่น ตามที่กรมการศาสนา (2534 : 39 - 99) กล่าวถึงการส่งเสริมคุณภาพพระสงฆ์ ผู้นำท้องถิ่นว่า พระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้นำในท้องถิ่นมีคุณภาพห่างไกลจากระดับที่น่าพอใจ ซึ่งเป็นสภาพที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง และเป็นเครื่องแสดงด้วยว่าการศึกษาพระปริยัติธรรมหรือศาสนศึกษาของคณะสงฆ์ มีความเกือบล้มเหลว กิจกรรมของคณะสงฆ์เพียงเล็กน้อย เป็นสภาพที่ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะในเมื่อ เจ้าอาวาสเป็นผู้มีบทบาทเป็นตัวแทนของคณะสงฆ์ในกิจการพระพุทธศาสนาทุกอย่างที่มีต่อชุมชนแห่งท้องถิ่นนั้น ๆ แต่การดำเนินการของเจ้าสำนักศาสนสถานส่วนใหญ่ ยังไม่มีระเบียบแบบแผนแน่นอน ต่างจัดต่างทำไปตามสติกำลังความสามารถของตน ดังนั้นสำนักศาสนศึกษาบางแห่งก็มีความเจริญก้าวหน้า บางแห่งก็มีสภาพอยู่ในขั้นเริ่มต้นและกำลังพัฒนาตนเอง เจ้าสำนักบางแห่งยังมีประสบการณ์น้อย ขาดแผนนโยบายที่ดี สมควรที่จะได้รับความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนแนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังนั้นกรมการศาสนาเห็นสมควรจัดทำโครงการอบรมเจ้าสำนักศาสนศึกษาในหลักสูตรการบริหาร การศึกษาชั้น เพื่อให้เจ้าสำนักศาสนศึกษามีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารการศึกษา เพื่อให้ ได้นำไปใช้บริหารสำนักศาสนศึกษาได้ในเบื้องต้น

ในส่วนของตัวครู อาจารย์ พระอาจารย์ผู้สอนนั้นยังไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ เทคนิคการสอน ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การพัฒนาบุคลากรให้มี ประสบการณ์ในการสอนจะทำให้มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของกิริติ ศรีวิเชียร (2529 : 7) พบว่า นักเรียนที่เรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี กับครูที่มี ประสบการณ์การสอนมานาน มีแนวโน้มว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูง และยังช่วยทำให้ครูมีความ ชำนาญในการสอนมากขึ้น

ฉะนั้น การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มี คุณธรรม จริยธรรมเพื่อให้เป็นครูที่ดีนั้น เป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนในทุกระดับ ต้องตระหนัก

ในความสำเร็จของเรื่องนี้ เพราะการพัฒนาค้น ย่อมส่งผลถึงการพัฒนาคนควบคู่กันไปด้วย การพัฒนาครูให้มีลักษณะที่ดี มีวิญญานแห่งการเป็นครู ซึ่งถ้าครูมีลักษณะดังกล่าวก็ย่อมทำให้การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในมีประสิทธิภาพ เพราะช่วยทำให้การทำงานร่วมกันมีความราบรื่นและบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ (รัชนี วิเศษสังข์. 2533 : 114) ด้วยเหตุนี้กรมการศาสนา ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาครูและผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศขึ้นปีละครั้ง (กรมการศาสนา. 2534 : 97)

5.2 งานบริหารกิจการนักเรียน ปัญหาที่พบ คือ การช่วยเหลือเด็กยากจนในเรื่องการจัดสวัสดิการและทุนการศึกษา รวมทั้งการจัดบริการอาหารกลางวันและน้ำดื่มแก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของประเสริฐ ชาวงษ์ (2524 : 80) และทวี เชื่องสุวรรณ (2528 : 85 - 86) พบว่า ชักแคลนทุนทรัพย์เพื่อเป็นทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนที่ยากจน และนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ยากจนขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน เสื้อผ้าและอาหารกลางวัน โรงเรียนขาดแคลนน้ำที่สะอาดสำหรับให้นักเรียนดื่ม ซึ่งปัญหานี้ก็เนื่องมาจากเศรษฐกิจของชุมชนอยู่ในระดับต่ำ

5.3 งานบริหารอาคารสถานที่ ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนไม่มีอาคารเรียนเป็นเอกเทศ ขาดห้องเรียนที่จัดเป็นห้องกิจกรรมอื่น ๆ และขาดสนามกีฬาให้เด็กได้เล่น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของประเสริฐ ชาวงษ์ (2524 : 83) และทวี เชื่องสุวรรณ (2528 : 84 - 88) พบว่า โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ขาดห้องพิเศษต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการขาดงบประมาณ และขาดเงินช่วยเหลืออื่น ๆ เช่น ขาดผู้บริจาค ชุมชนไม่สนับสนุน ชุมชนไม่เห็นความสำคัญ และผู้ปกครองในท้องถิ่นประสบกับปัญหาทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำ อีกประการหนึ่ง กรมการศาสนาไม่มีนโยบายในการจัดสรรเงินงบประมาณ ประเภทค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง มีความประสงค์จะให้ทางวัดใช้อาคารสถานที่ของวัด และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัดจัดการเรียนการสอนโดยที่ไม่ต้องพึ่งเงินงบประมาณ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ สมควรพิจารณาคำเนิการวางแผนการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อส่งเสริมการศึกษาพุทธศาสนา ดังข้อเสนอแนะในแต่ละปัญหาดังนี้

1. ปัญหาบริหารดำเนินงานบริหารบุคคล มีข้อเสนอแนะดังนี้

ผู้บริหารงานระดับจังหวัดของคณะสงฆ์ ควรช่วยเหลือสนับสนุนในด้านครู อาจารย์ พระอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถในด้านโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แก่โรงเรียนในจังหวัดนั้น ๆ ทำหน้าที่สอนและงานด้านอื่น ๆ ฝ่ายบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา ควรจัดฝึกอบรมและสัมมนาครู อาจารย์ พระอาจารย์ ผู้สอน เป็นประจำทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง รวมทั้งจัดฝึกอบรมผู้ที่แต่งตั้งเป็นผู้ช่วยการโรงเรียน หรือฝึกอบรมผู้อำนวยการโรงเรียนทุกปี เพื่อให้รู้บทบาทหน้าที่และวิธีการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์เจริญก้าวหน้าและมั่นคงต่อไป

2. ปัญหาบริหารดำเนินงานบริหารวิชาการ มีข้อเสนอแนะดังนี้

กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา ควรสนับสนุนส่งเสริมเกี่ยวกับงานวิชาการของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ดังนี้ คือ จัดทำหลักสูตรระดับต่าง ๆ ร่วมกับทางคณะสงฆ์ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อให้หลักสูตรทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเป็นไปเพื่อประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรม จัดฝึกอบรมสัมมนาครูอาจารย์ พระอาจารย์ ถวายนความรู้ในเรื่องเทคนิคการสอน การจัดทำอุปกรณ์การใช้อุปกรณ์ จัดทำจัดหาและจัดส่งคู่มือ หลักสูตร หนังสืออ่านประกอบทั้งของครูและของนักเรียน โดยใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือประสานงานขอรับบริจาคจากผู้ศรัทธาในพระพุทธศาสนา เพื่อถวายแก่โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศ

กรมการศาสนา ควรจัดให้มีการนิเทศ หรือติดตามผล การดำเนินงานในด้านวิชาการ หรือในทุกด้าน โดยร่วมมือและประสานงานกับศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และฝ่ายคณะสงฆ์

เพื่อให้งานวิชาการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะได้ประโยชน์กว่าการรับทราบในแบบสอบถาม เรื่องการประเมินผลโครงการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

3. ปัญหาบริหารด้านงานบริหารธุรการและการเงิน มีข้อเสนอแนะดังนี้

กรมการศาสนา จังหวัด และอำเภอ ควรจัดประชุมชี้แจงและตรวจเยี่ยมโรงเรียน เพื่อแนะนำระเบียบและวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานธุรการและการเงินด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดทำสถิติข้อมูลทางการศึกษาของโรงเรียน

กรมการศาสนา ควรสนับสนุนในเรื่องเงินงบประมาณแก่โรงเรียนด้วยการประสานงานกับจังหวัด และผู้มีจิตศรัทธาบริจาค เพื่อสนับสนุนในเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของโรงเรียน รวมทั้งครุภัณฑ์ที่เป็นของโรงเรียน และประสานงานกับหน่วยงานทางราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน เพื่อร่วมกันสนับสนุนส่งเสริมงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เหมือนกับศูนย์คุณาศักดิ์ วัดข้าราชการ (ก.ว.ร.) ที่สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยอุดหนุนเงินจัดตั้งศูนย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 17 จังหวัด เป็นต้น

4. ปัญหาบริหารด้านงานบริหารกิจการนักเรียน มีข้อเสนอแนะดังนี้

ปัญหาเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กยากจนเกี่ยวกับสวัสดิการและทุนการศึกษา และจัดหาอาหารกลางวันมาบริการเด็กนักเรียนนี้ ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้ภาวะผู้นำอย่างสูงและใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ เพื่อขอความร่วมมือสนับสนุน จากข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน และจากวัดด้วยกันเอง เพื่อจัดเป็นทุนการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ หรือจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาของเด็กนักเรียน โดยประชาสัมพันธ์ให้ผู้รับทราบผลการดำเนินงานด้วย ก็จะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้โดยเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น แต่ละท้องถิ่น รวมทั้งความพร้อมของแต่ละโรงเรียนเป็นประการสำคัญ

5. ปัญหาบริหารด้านงานบริหารอาคารสถานที่ มีข้อเสนอแนะดังนี้

ปัญหาในเรื่องไม่มีอาคารเป็นเอกเทศนั้น นอกจากจะแก้ปัญหาโดยการใช้อาคารต่าง ๆ ภายในวัด อาคารเรียนของโรงเรียนรัฐบาลที่ตั้งอยู่ในวัดเป็นสถานที่เรียนของนักเรียนแล้ว เจ้าอาวาสควรขอรับความอุปถัมภ์ในการก่อสร้างอาคารเรียน จากผู้มีจิตศรัทธาทั้งพ่อค้า ประชาชน

และหน่วยราชการ ซึ่งหลายแห่งได้รับการอุปถัมภ์ในการก่อสร้างอาคารเรียนมาแล้ว ส่วนในเรื่องการจัดห้องบริการอื่น ๆ นั้น ขณะที่ยังไม่มีอาคารเรียนเป็นเอกเทศ ก็ต้องขอความร่วมมือจากโรงเรียนรัฐบาลที่ตั้งอยู่ในวัด เพื่อใช้ห้องเรียนห้องใดห้องหนึ่ง จัดเป็นห้องบริการอื่น ๆ รวมกันได้ ในเรื่องสนามกีฬานั้น สามารถอาศัยสนามกีฬาของโรงเรียนรัฐบาลที่ตั้งอยู่ในวัด หรือสนามกีฬาของหน่วยงานอื่นที่อยู่ใกล้โรงเรียน เป็นสนามกีฬาให้เด็กได้พักผ่อนและเล่นกีฬาพอสมควร

6. ปัญหาด้านงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มีข้อเสนอแนะดังนี้ คือ

ปัญหาในเรื่องการประสานงานเพื่อร่วมประชุมในการดำเนินงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้น ศึกษาธิการอำเภอ และศึกษาธิการจังหวัด มีส่วนที่ช่วยเหลือสนับสนุนงานนี้ได้เป็นอย่างมากโดยถวายคำแนะนำผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อจัดให้มีการประชุม พบปะจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และจัดทำเอกสารเผยแพร่ทางสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ จัดกิจกรรมทางพุทธศาสนา ทางประเพณีท้องถิ่น และเผยแพร่ทางสื่อมวลชน ให้บุคคลอื่น ๆ รับทราบกิจการของโรงเรียน เพื่อให้สนับสนุนในโอกาสต่อไป ทางฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและคณะสงฆ์ ควรบริหารกิจการทางศาสนาในเรื่องที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและเป็นประโยชน์แก่พุทธศาสนา ทำให้วัดเป็นที่พึ่งของประชาชนและเป็นศูนย์กลางที่รวมหัวใจของพุทธศาสนิกชน ในการที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่เกื้อกูลพระพุทธศาสนาและเกื้อกูลประโยชน์ต่อสังคมและผู้อำนวยการโรงเรียนควรที่มีอุดมการณ์และศรัทธาอย่างแรงกล้าในการที่จะดำเนินงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างจริงจัง โดยไม่ย่อท้อ ก็จะเป็นหนทางที่จะช่วยให้โรงเรียนหรือวัดกับประชาชนใกล้ชิดประสานประโยชน์ซึ่งกันและกันเหมือนอดีตที่ผ่านมา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยเพิ่มเติม

1. ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จากกลุ่มตัวอย่างครูอาจารย์ พระอาจารย์ผู้สอน นักเรียน ผู้อุปถัมภ์โรงเรียนหรือกรรมการโรงเรียน และประชาชน เพื่อที่จะให้ได้รับผลการวิจัยที่ต่อเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้

2. แบบสอบถามที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล นอกจากเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าแล้ว ควรมีลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อทราบความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม
3. ควรศึกษาในเรื่องการจัดกิจกรรมของโรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์ เพื่อทราบว่า มีกิจกรรมอะไรบ้างที่สามารถจัดได้ดี และเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กล้า ทองขาว. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารบุคลากรในโรงเรียน หน่วย 11 - 15.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.

ก่อ สวัสดิพาณิชย์. "ศธ.รณรงค์สืบทอดศาสนา," เคลวินส์. 24 พฤษภาคม 2534.

กิตติมา ปรีดีติลล. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหาร

การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

_____. ปรัชญาการศึกษาไทย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

กิริติ ศรีวิเชียร. การจัดจรรยาศึกษาในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวง

ศึกษาธิการ, 2524.

_____. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี. ปริณิพนธ์

กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัคสำเนา

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการวิจัย เรื่องความเสมอภาคของปัจจัย

ที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

แห่งชาติ, 2533.

_____. รายงานผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2533.

คณะกรรมการสุศึกษาแห่งชาติ. มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุศึกษาในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :

คณะกรรมการสุศึกษาสายการศึกษา คณะกรรมการสุศึกษาแห่งชาติ, 2525.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. คู่มือบริหารโรงเรียนประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526.

คง โพธิ์บัณฑิต. งานบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2529. อัดสำเนา.

จิรพันธ์ พิทักษ์. จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัด
สุราษฎร์ธานี ที่เคยเรียนและไม่เคยเรียนในโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.
อัดสำเนา.

เฉลิม แซ่ม้อย. งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวง
ศึกษาธิการ ในภาคใต้. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

ดาวเรือง รัตน์. งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวง
ศึกษาธิการ ในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.

ทวี เชื้อสุวรรณ. ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

ธรรมวโรคม, พระ. "คู่มือเจ้าอาวาส," ใน เอกสารประกอบการประชุมถวายความรู้
พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสตามโครงการอบรมพระสังฆาธิการ กรมการศาสนา
พ.ศ. 2522 - 2524. เอกสารโรเนียว.

น. หาญพล. "การศึกษาของไทยในสมัยโบราณ," ใน ประชาศึกษา. 64 : 45 - 50;
กรกฎาคม 2518.

นำทรัพย์ จันทรหอม. การวิเคราะห์การจำแนกตัวออกเป็นกลุ่มตามระดับการพัฒนา. กรุงเทพฯ :
กองแผนงาน กรมการศาสนา, 2531.

เนาวรัตน์ วิไลชนม์. การบริหารโรงเรียนในเชิงพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหาร

การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.

ประชุม ชุ่มเพ็งพันธ์. บทบาทของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ที่มีต่อเยาวชน. วิทยานิพนธ์

ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. ถ่ายเอกสาร.

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. การจัดการศึกษาไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ อดีต -

ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2530.

_____. แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535 -

2539). กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

พัฒนา ชูเชื้อ. การศึกษาเรื่องการอบรมพุทธศาสนาและความคิดเห็นของเขามที่มีต่อพุทธศาสนาใน

โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ จังหวัดพระนคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508. ถ่ายเอกสาร.

พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2524.

_____. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2513.

ปิฎกธู สาร. หลักบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช

จำกัด, 2516.

มาณฑ พลไพรินทร์. คู่มือการบริหารกิจการคณะสงฆ์. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดคุชิตมา

การพิมพ์, ม.ป.ป.

มาโนช คันชวนิชย์. "ประวัติการศึกษาไทย," ใน เอกสารประกอบการสอนวิชาประวัติการศึกษา

ไทย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2516.

รัชนี วิเศษสังข์. "การนิเทศภายในโรงเรียน," นิเทศปริทัศน์. ยะลา : วารสารเพื่อการนิเทศ

และประชาสัมพันธ์ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2, 2533.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

บริษัท ศึกษาพร จำกัด, 2513.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. คู่มือหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง - พ.ศ.

2533). กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2534.

_____ . คู่มือการปฏิบัติงานของกรมการศาสนาสำหรับศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการ

อำเภอ. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.

_____ . ประวัติการศึกษาของสงฆ์. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา, 2527.

_____ . ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435 - 2507. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2507.

_____ . พฤติกรรมและเวลาในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2522.

_____ . รายงานการศาสนา พ.ศ. 2530 กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.

_____ . รายงานการศาสนา ประจำปี 2531. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.

_____ . วิชาการพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2534.

_____ . หลักสูตรวิชาธรรม-ประวัติพระพุทธศาสนา ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

_____ . เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาศึกษาธิการจังหวัด และหัวหน้าฝ่ายส่งเสริม
การศาสนาและวัฒนธรรมของจังหวัด. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2534.

วิจารณ์ (ธีระกุล) วรุตบางกูร และสุพิชญา ธีระกุล. การบริหารโรงเรียนและนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. สมุทรปราการ : ชนิษฐาการพิมพ์, 2523.

_____ . การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

วุฒิชัย มูลศิลป์. การปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2516.

ศุภกุล เกียรติสุนทร. "กิจกรรมของวัดจะเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชน," ใน ผลงานวิจัยทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมการศาสนา, 2529.

สมพงศ์ เกษมสิน. การบริหารบุคคลแผนใหม่. ธนบุรี : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาการพิมพ์, 2521.

_____. การจัดการโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2526.

สมาน รังสโยกฤษณ์ และสุธี สุทธิสมบูรณ์. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล.

กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงาน ก.พ., 2529.

_____. หลักการบริหารเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงาน ก.พ., 2522.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526.

กรุงเทพฯ : สวัสดิการสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2526.

เสมอ นาคพงศ์. "งานของกรมการศาสนา," ใน บทบาทของศึกษาธิการจังหวัดในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. การจัดโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2526.

_____. หลักและระบบบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.

_____. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารบุคลากรในโรงเรียน หน่วยที่ 6 - 10. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.

สุชาติ โสมประยูร. โครงการสุขภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2514.

สุวิษ แก้วเกษ. งานการบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.

ปริญญาพันธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518.

อัครสำเนา.

หวน พันธุ์พันธ์. การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคียนสตรี, 2528.

Andersen, John Kent. "Superintendent's Enrollment in the Execution of Selected Administrative Tasks," Dissertation Abstracts International. 42(11) : 4656-A; May, 1982.

American Association of School Administrators. The School Superintendent as Instructional Leader, Thirty-Fifth Yearbook. Washington, D.C. : The Association, 1957.

Baker, James Henry. "A Comparison of Moral Development of Ninth and Twelfth Graders in Three Schools of Different Types," Dissertation Abstracts. 37(4) : 1954-A; October, 1976.

Best, John W. Research in Education. 3rd ed. New Delhi, India : V.K. Batra at Peart Office Press, 1977.

Campbell, Rrald F. and others. Introduction in Educational Administration. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1971.

Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill Book Company, 1973.

Holl, Victor H., Robert I. Ebel and Roger M. Bower. Encyclopedia of Educational Research. 5th ed., London England : The Macmillan Company, Ltd., 1969.

Krejcic, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activities," Educational and Psychological Measurement. 3 : 608; Autumn, 1970.

Miller, Van. The Public Administration of American School Systems. New York : The Macmillan Company, 1965.

Menitoff, Micheal Norman. "A Comparision Study of Moral Development in Jewish Religious School Setting," Dissertation Abstracts. 38(6) : 3396-A; December, 1977.

Nolte, Chester M. An Introduction to School Administration : Selected Readings. New York : The Macmillan, Co., 1966.

Smith, Edward W., Stanley U. Krouse and Mark M. Atkinson. The Educator's Encyclopedia. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1961.

Sharfman, Benjamin Nathan. "Creative Thinking and Religious Training in Relation to Moral Justment," Dissertation Abstracts.
34(12) : 7595-A - 7596-A; June, 1972.

ภาคผนวก

บ้านเลขที่ ถ. 80 หมู่ที่ 3 ถนนอุทุมทอง
ตำบลท่าวาสกรี อำเภอเมือง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

19 กรกฎาคม 2534

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยกระผม นายประเสริฐ อรุณรัตน์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ปัญหาการบริหาร
งานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามทัศนะของผู้บริหาร" (Administrative Problems
of the Buddhist Sunday Schools as Perceived by Administrators) ซึ่งต้องใช้
แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในฐานะที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเกี่ยวกับการ
วัดผลการวิจัยรวมทั้งงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความกรุณา
จากท่านได้โปรดทำการตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตามที่ส่งมานี้ โดยแก้ไขปรับปรุงคัดลอก
และเพิ่มเติมในแต่ละข้อของเนื้อหาและสำนวนที่ใช้ เพื่อให้ได้ข้อความที่สมบูรณ์ เพื่อจะได้นำไป
ปรับปรุงแก้ไขนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำไปทดลองใช้ (Try-out) หา
ความเชื่อมั่น และดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากร ตัวอย่างต่อไป ซึ่งผลของการวิจัย
จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนให้กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ใช้เป็นแนวทางในการ
ปรับปรุงการบริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายประเสริฐ อรุณรัตน์)

ที่ ศธ 0202/25553

กระทรวงศึกษาธิการ

กทม. 10300

29 สิงหาคม 2534

เรื่อง ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามเพื่อทำปฏิญานิพนธ์

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม 1 ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แจ้งว่า นายประเสริฐ อรุณรัตน์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีความประสงค์จะขอข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปฏิญานิพนธ์เรื่อง "ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวินาศตามทัศนะของผู้บริหาร" โดยขอให้สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามในการจัดทำปฏิญานิพนธ์ เรื่องดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และกรุณาตอบแบบสอบถามในการจัดทำปฏิญานิพนธ์เรื่องดังกล่าว เสร็จแล้วกรุณาส่งแบบสอบถามไปยัง นายประเสริฐ อรุณรัตน์ สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ด้วยจะขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

(นายทวีศักดิ์ เสนาณรงค์)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง

กองการเจ้าหน้าที่

โทร. 2822716

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 กันยายน 2534

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วยกระผม นายประเสริฐ อรุณรัตน์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ขณะนี้กำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามทัศนะของผู้บริหาร" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ การศึกษาระดับมหาบัณฑิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความกรุณาจากท่าน ได้โปรดให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ตามที่แนบมานี้ เสร็จแล้วกรุณาส่งคืนไปยัง นายประเสริฐ อรุณรัตน์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พระนครศรีอยุธยา 13000 ภายในวันที่ 14 ตุลาคม 2534 ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และ ขอเรียนชี้แจงให้ท่านทราบว่า ข้อมูลเหล่านี้ จะไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อตัวท่านแต่ประการใด เพราะผู้วิจัยมุ่งศึกษาเป็นส่วนรวมเท่านั้น หวังว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายประเสริฐ อรุณรัตน์)

ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

"ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ตามทัศนะของผู้บริหาร"

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นทัศนะของผู้บริหารที่มีต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ซึ่งแบ่งปัญหาการบริหารงานออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. งานบริหารบุคคล
2. งานบริหารวิชาการ
3. งานบริหารธุรการและการเงิน
4. งานบริหารกิจการนักเรียน
5. งานบริหารอาคารสถานที่
6. งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน [] หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. ตำแหน่งในปัจจุบันของท่าน คือ

[] 1. ศึกษาธิการจังหวัด

[] 2. ศึกษาธิการอำเภอ/กิ่งอำเภอ

[] 3. ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์

2. สถานที่ทำงานของท่านอยู่ในภาค

[] 1. ภาคเหนือ

[] 2. ภาคกลาง

[] 3. ภาคตะวันออก/เฉียงเหนือ

[] 4. ภาคใต้

ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ ทั้ง 6 ด้าน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. โปรดอ่านรายละเอียดของข้อปัญหาในแต่ละด้านโดยละเอียด แล้วพิจารณาว่า ตามทัศนะของท่านในฐานะผู้บริหาร ข้อปัญหาแต่ละข้อนั้นจะมีผลทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ ตามที่ท่านประสบอยู่ในการปฏิบัติงาน หรือที่ท่านคิดว่าจะก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน อยู่ในระดับใด แล้วเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เพียง 1 เครื่องหมาย ในแต่ละข้อตรงตามทัศนะของท่านมากที่สุด
2. แต่ละช่อง ระดับของปัญหา มีความหมายของคะแนนเพื่อการวิจัย ดังนี้
 - ระดับคะแนน 1 หมายความว่า จะก่อให้เกิดปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่มีปัญหาเลย
 - ระดับคะแนน 2 หมายความว่า จะก่อให้เกิดปัญหาอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
 - ระดับคะแนน 3 หมายความว่า จะก่อให้เกิดปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
 - ระดับคะแนน 4 หมายความว่า จะก่อให้เกิดปัญหาอยู่ในระดับมาก
 - ระดับคะแนน 5 หมายความว่า จะก่อให้เกิดปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดต้องรีบแก้ไขด่วน

กรุณาอ่านและตอบตามที่เป็นจริง เพราะข้อมูลที่ตรงกับความจริงเท่านั้น ที่จะช่วยให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความถูกต้อง คำตอบของท่าน ผู้วิจัยถือว่าเป็นความลับ และการแปลผลการวิจัยจะเป็นในรูปส่วนรวม ไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการของท่านแต่อย่างใด แต่จะมีผลเฉพาะด้านการบริหารการศึกษา และด้านส่งเสริมการศึกษาของพระพุทธศาสนาเท่านั้น

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานของ โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์	ระดับของปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
1. <u>ปัญหาด้านงานบริหารบุคคล</u>							
1.	ครูผู้สอนไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับ เทคนิคการสอนมาก่อน						
2.	จำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน						
3.	ผู้อำนวยการโรงเรียนไม่มีโอกาส คัดเลือกครูผู้สอน						
4.	ไม่มีการจูงใจให้ครูมีส่วนร่วมในการ พัฒนาโรงเรียน						
5.	สวัสดิการที่จัดให้ครูมีน้อยไม่เพียงพอ ทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจในการ ทำงาน						
6.	ครูไม่สนใจที่จะพัฒนาตัวเองให้มี ความรู้ในวิชาการเพิ่มขึ้น						
7.	ไม่มีการฝึกอบรมผู้ที่แต่งตั้งเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียนให้รู้อำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ และกระบวนการ การบริหารมาก่อน						

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานของ โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์	ระดับของปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มาก		ปาน		น้อย	
		ที่สุด	มาก	กลาง	น้อย	ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
8.	โรงเรียนขาดบุคลากรในการปฏิบัติงาน ทั่วไป						
9.	ครูผู้สอนที่เป็นพระสงฆ์ประจำอยู่วัด อื่นไม่สะดวกในการเดินทางมาสอน						
2. <u>ปัญหาด้านงานบริหารวิชาการ</u>							
10.	อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ของโรงเรียนไม่เพียงพอ						
11.	การจัดหลักสูตรขาดความเหมาะสมกับวัย ของผู้เรียนและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป						
12.	ขาดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการวัดและ ประเมินผลการเรียนของนักเรียน						
13.	วิธีการสอน การจัดกิจกรรมของครูไม่ เป็นที่สนใจของนักเรียน						
14.	ครูขาดเอกสารประกอบหลักสูตรและ คู่มือรวมทั้งหนังสือสำหรับค้นคว้า ประกอบการสอน						

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานของ โรงเรียนพุทธศาสนาวินาศิทธิ	ระดับของปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มาก		ปาน		น้อย	
		ที่สุด	มาก	กลาง	น้อย	ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
15.	ครูไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอจาก กรมการศาสนา, จังหวัดและอำเภอ						
16.	ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิต สื่อการเรียนการสอน						
17.	ครูผู้สอนที่เป็นฆราวาสมีปัญหาในการสอน เนื่องจากไม่เข้าใจในหลักธรรมอย่าง ลึกซึ้ง						
18.	ขาดหนังสืออ่านประกอบ เพื่อให้นักเรียน ค้นคว้าเพิ่มเติม						
3. <u>ปัญหาด้านงานบริหารธุรการ</u> <u>และการเงิน</u>							
19.	ไม่มีการจัดทำสถิติข้อมูลที่ใช้ในการ วางแผน						
20.	ไม่สามารถหาเงินบริจาคจากแหล่ง อื่นมาสนับสนุนได้						

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานของ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ระดับของปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มาก		ปาน		น้อย	
		ที่สุด	มาก	กลาง	น้อย	ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
21.	โรงเรียนได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนน้อยมาก ไม่พอแก่การดำเนินงาน						
22.	งานธุรการต่าง ๆ จัดทำได้น้อย						
23.	ผู้ทำหน้าที่ด้านธุรการและการเงินขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบงานสารบรรณและระเบียบที่เกี่ยวข้อง						
24.	โรงเรียนขาดครุภัณฑ์ที่เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน เช่น พิมพ์ดีด เครื่องอัดสำเนา เครื่องขยายเสียง พัดลม ฯ						
25.	โรงเรียนไม่ได้รับการแนะนำถึงวิธีปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานด้านธุรการและการเงิน จากเจ้าหน้าที่กรมการศาสนา และเจ้าหน้าที่จังหวัด/อำเภอ						

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานของ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ระดับของปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
26.	ไม่มีการจัดเก็บรักษาและควบคุม คู่มืองานเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ให้เรียบร้อยตามระเบียบงาน สารบรรณ						
	4. <u>ปัญหาด้านงานบริหารกิจการ นักเรียน</u>						
27.	โรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม อันดีงามได้						
28.	โรงเรียนไม่ได้จัดให้นักเรียนไป ทัศนศึกษานอกสถานศึกษา						
29.	การจัดทำทะเบียนประวัติของ นักเรียนไม่เรียบร้อยและไม่เป็น ปัจจุบัน						

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานของ โรงเรียนพุทธศาสนาวินอาทิตย	ระดับของปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
30.	การเดินทางไปกลับระหว่างบ้านและ โรงเรียนของนักเรียนไม่สะดวกและ ไม่ปลอดภัย						
31.	โรงเรียนขาดการวางแผนในด้าน บริหารกิจการนักเรียนไว้ตลอดปี						
32.	นักเรียนทำงานร่วมกันได้ยากเพราะ มาจากต่างระดับและประเภทของ โรงเรียน						
33.	โรงเรียนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือ เด็กยากจนเกี่ยวกับสวัสดิการและทุน การศึกษาได้						
34.	โรงเรียนไม่สามารถจัดบริการอาหาร กลางวันและน้ำดื่มแก่เด็กได้						
35.	เด็กขาดระเบียบวินัยทำให้ปกครองยาก เนื่องจากมาเรียนเพียงสัปดาห์ละ 1 วัน และมาจากหลายโรงเรียนต่างกัน						

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานของ โรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์	ระดับของปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
	5. <u>ปัญหาด้านงานบริหารอาคาร</u> <u>สถานที่</u>						
36.	จำนวนห้องเรียนมีไม่เพียงพอในการจัด การเรียนการสอน						
37.	โรงเรียนไม่มีอาคารเรียนเป็นเอกเทศ ต้องอาศัยอาคารสถานที่อื่น ๆ เป็น ที่เรียน						
38.	โรงเรียนไม่ได้จัดทำสถานที่ไว้สำหรับ ให้นักเรียนได้พักผ่อนหย่อนใจ						
39.	ขาดห้องเรียนที่จะจัดเป็นห้องบริการ อื่น ๆ เช่น ห้องธุรการ, ห้องพัก อาจารย์, ห้องสมุด, ห้องพยาบาล ห้องแนะแนวและห้องจัดกิจกรรมอื่น ๆ						
40.	ขาดสนามกีฬาที่จะให้เด็กได้เล่นกีฬา และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์						

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานของ โรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์	ระดับของปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
41.	โรงเรียนขาดสิ่งสาธารณูปโภคที่จำเป็น เช่น น้ำประปา, ไฟฟ้า, ถนน และ เส้นทางคมนาคมที่จะผ่านบริเวณ โรงเรียน						
	6. <u>ปัญหาด้านงานสร้างควม</u> <u>สัมพันธ์กับชุมชน</u>						
42.	ขาดการสื่อสารทำความเข้าใจกับ ประชาชนให้ทราบถึงการดำเนินงาน กิจการและการจัดกิจกรรมของโรงเรียน						
43.	ขาดการประชุมร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชน ในชุมชน						
44.	ขาดการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครู, นักเรียน, ประชาชน โดยมีวัดเป็น ศูนย์กลาง						

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานของ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ระดับของปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มาก		ปาน		น้อย	
		ที่สุด	มาก	กลาง	น้อย	ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
45.	ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการเรียนและไม่ให้ความร่วมมือในการส่งเด็กนักเรียนมาเข้าเรียน						
46.	โรงเรียนไม่ได้สร้างความคุ้นเคยเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน						
47.	โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากผู้อุปถัมภ์โรงเรียนในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน						
48.	ไม่มีการเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่น มาให้ความรู้แก่นักเรียน						
49.	โรงเรียนขาดการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศกรม และโรงเรียนใกล้เคียง เพื่อขอความร่วมมือและประชาสัมพันธ์ในการจัดครูมาช่วยสอน และจัดส่งเด็กมาเข้าเรียน						

ข้อที่	ปัญหาการบริหารงานของ โรงเรียนพุทธศาสนาวนอาทิตย์	ระดับของปัญหา					สำหรับผู้วิจัย
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		5	4	3	2	1	
50.	โรงเรียนขาดปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเอื้อ อำนวยประโยชน์ต่อชุมชน						

(กรุณาตรวจสอบอีกครั้ง ว่าท่านได้ทำหมดทุกข้อหรือยัง)

"ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้"

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายประเสริฐ ชื่อสกุล อรุณรัตน์

เกิดวันที่ 14 เดือนมิถุนายน

พุทธศักราช 2484

สถานที่เกิด

จังหวัดชัยนาท

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านพักผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด

อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี 25000

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดปราจีน

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

โทร (037)211-066

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2502 ม. 6 จากโรงเรียนเฉลิมราษฎร์วิทยา จังหวัดสิงห์บุรี
- พ.ศ. 2504 ประกาศนียบัตรพิเศษมูล (พ.) เรียนด้วยตนเอง
- พ.ศ. 2507 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (พ.กศ.) เรียนด้วยตนเอง
- พ.ศ. 2510 ประกาศนียบัตรครุพิเศษมัธยม (พ.ม.) เรียนด้วยตนเอง
- พ.ศ. 2524 กศ.บ. จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
- พ.ศ. 2534 กศ.ม. จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนานันทิกตามหัทธนะของผู้บริหาร

บทคัดย่อ

ของ

ประเสริฐ อรุณรัตน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

ธันวาคม 2534

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารงานของ
โรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ ตามทัศนะของผู้บริหารที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน ของโรงเรียน
พุทธศาสนวันอาทิตย์ จำแนกตามสถานภาพของผู้บริหารและภาควิชาการ

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาประกอบด้วย ศึกษาธิการจังหวัด 53 คน ศึกษาธิการอำเภอ
189 คน ผู้บริหารโรงเรียน 228 รูป รวม 470 รูปและคน ซึ่งสุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ เครื่องมือ
ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามทัศนะของผู้บริหาร เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานด้านบุคคล
วิชาการ ธุรการและการเงิน กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ และงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าประกอบด้วย
คำถาม 50 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยจัดสร้างขึ้นเอง การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการทางสถิติ ประกอบด้วย
คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์
มีทัศนะต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
ได้แก่ ปัญหางานบริหารวิชาการ และปัญหางานบริหารธุรการและการเงิน ส่วนอีก 4 ด้าน มีปัญหา
อยู่ในระดับปานกลาง

2. ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์
ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีทัศนะต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนา
วันอาทิตย์ เห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ปัญหางานบริหารวิชาการ ปัญหางานบริหาร
ธุรการและการเงิน ส่วนอีก 4 ด้านมีปัญหามีอยู่ในระดับปานกลาง

3. ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์
ในภาคกลาง มีทัศนะต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนวันอาทิตย์ เห็นว่ามีปัญหาอยู่
ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ปัญหางานบริหารธุรการและการเงิน ส่วนอีก 5 ด้าน มีปัญหามีอยู่ในระดับ
ปานกลาง

4. ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
ในภาคใต้ มีทัศนะต่อปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เห็นว่ามีปัญหาอยู่ใน
ระดับปานกลางทั้ง 6 ด้าน

ADMINISTRATIVE PROBLEMS OF THE BUDDHIST SUNDAY SCHOOLS
AS PERCEIVED BY ADMINISTRATORS

AN ABSTRACT

BY

PRASERT ARUNRAT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

December 1991

The purposes of this investigation were to study the six administration problems in Buddhist Sunday school as perceived by 53 provincial superintendents, 189 districts superintendents and 228 Buddhist Sunday school administrators, in Thailand. The six administrators problems are personnel, academic, business and financial, student affairs, school plant and school and community relationship management.

The instrument was 50 items of rating scale questionnaires, prepared by the researcher. Arithmetic means and standard deviation were utilized in statistical analysis.

As a result, it was concluded that:

1. Provincial superintendents, district superintendents, and Buddhist Sunday school administrators. perceived academic, business and financial problems at the highest level. The four aspects of administrative problems were at moderate level.

2. Provincial superintendents, district superintendents, and Buddhist Sunday school administrators, in the northern and north-eastern region perceived academic and business and financial problems at the highest level the four aspects, of administrative problems were at moderate level.

3. Provincial superintendents, district superintendents, and Buddhist Sunday school administrators, in the central region perceived business and financial problems at the highest level the five aspects of administrative problems were at moderate level.

4. Provincial superintendents, district superintendents, and Buddhist Sunday school administrators, in the southern region perceived all six aspects of Buddhist Sunday school administrators problems at moderate level.